

gemeente Houten

Colofon

Leges € 26,81

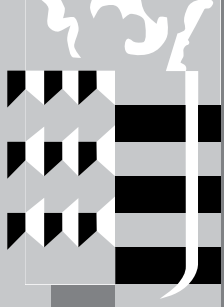
Houten, juli 2008

Ontwerp: De Graaf & Partners, Culemborg

Mee(r) doen in Houten

Wmo Beleidskader 2008-2012

MEE(R) DOEN IN HOUTEN

Wmo Beleidskader 2008 - 2012

Gemeente Houten, 5 februari 2008

	Inhoudsopgave	pagina
1	<i>Inleiding</i>	4
2	<i>Wmo visie Houten</i>	6
2.1	<i>Missie</i>	6
2.2	<i>Grondhouding</i>	6
2.3	<i>Drie hoofddoelen en acht kernbegrippen</i>	7
2.4	<i>De relaties (een dynamisch speelveld)</i>	9
2.5	<i>De regierol van de gemeente</i>	10
2.6	<i>Houdingsaspecten</i>	11
2.7	<i>Integrale aanpak</i>	11
2.7.1	<i>Een wijkgerichte aanpak</i>	12
2.7.2	<i>Ketenregie (in de zorg)</i>	13
2.7.3	<i>Burgerparticipatie</i>	14
2.7.4	<i>Kennis delen en toegankelijk maken</i>	16
3	<i>Monitoren</i>	17
4	<i>Budgettair kader Wmo</i>	18
5	<i>De negen prestatievelden uitgewerkt</i>	21
5.1	<i>Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang</i>	21
5.2	<i>Prestatieveld 2: Opvoeden en opgroeien</i>	29
5.3	<i>Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntenondersteuning</i>	33
5.4	<i>Prestatieveld 4: Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers</i>	37
5.5	<i>Prestatieveld 5: Zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen</i>	43
5.6	<i>Prestatieveld 6: Voorzieningen voor mensen met beperkingen</i>	47
5.7	<i>Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en huiselijk geweld</i>	55
5.8	<i>Prestatieveld 8: Openbare geestelijke gezondheidszorg</i>	61
5.9	<i>Prestatieveld 9: Verslavingszorg</i>	67
6	<i>Hoe nu verder?</i>	69
6.1	<i>Proces</i>	69
6.2	<i>Van beleidskader naar besluitvorming</i>	70
6.3	<i>Organisatie</i>	71
	<i>Bijlagen</i>	
1	<i>Begrippen en afkortingen</i>	75
2	<i>Budgetoverzicht Wmo (uitgangssituatie 2008)</i>	77
3	<i>Analyse prestatievelden 1 t/m 9 (uitgangssituatie 2008)</i>	78
4	<i>Overzicht met organisaties en overlegvormen (uitgangssituatie 2008)</i>	107
5	<i>Impressie werkconferentie Wmo 15 november 2007</i>	108
6.	<i>Advies van het college over het concept Wmo beleidskader</i>	111
7.	<i>Oplegnotitie bij raadsvoorstel concept Wmo beleidskader</i>	114
8.	<i>Advies van de Wmo-raad over het concept Wmo beleidskader</i>	124

Voor u ligt het beleidskader 2008-2012 voor de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het beleidskader bevat de hoofdzaken van het gemeentelijke beleid over maatschappelijke ondersteuning. Met dit document voldoet de gemeente Houten aan de wettelijke verplichting om richting te geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen over maatschappelijke ondersteuning.

Het Wmo-beleidskader bevat in ieder geval de gemeentelijke doelstellingen op de negen prestatievelden van de Wmo en de resultaten die de gemeente op deze prestatievelden wil bereiken.

In Houten is al heel veel beleid op de diverse prestatievelden ontwikkeld en worden al veel acties verricht. Een goed voorbeeld hiervan is het jeugdbeleid. Gemeenten kunnen er voor kiezen om het totale jeugdbeleid (gericht op alle jeugdigen 0-27 jaar) al dan niet onder te brengen in het Wmo-beleidskader. De gemeente Houten heeft ervoor gekozen om parallel aan het traject van het Wmo-beleidskader een (tijdelijk) programma integraal jeugdbeleid 2008-2012 in gang te zetten. De drie hoofddoelen van dit programma jeugd zijn afgeleid van de drie in het Wmo-beleidskader genoemde hoofddoelen. Dit is een breed programma waarin alle aspecten van het jeugdbeleid aan bod komen (ruimte, vrije tijd, leren & werken, gezond & veilig opgroeien).

Speerpunten die betrekking hebben jeugdigen en hun ouders, worden in dit beleidskader wel benoemd, maar worden nader uitgewerkt binnen het programma jeugd.

Zoals al in het visiedocument is aangegeven, wordt voor prestatieveld 3 (het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning) een apart document opgesteld. Dit document wordt afzonderlijk in besluitvorming gebracht. De planning is dit voor de zomer 2008 aan de raad aan te bieden.

De invoering van de prestatievelden vereist een andere ordening van het beleid. De Wmo is niet een onontgonnen terrein maar vooral een nieuwe manier van omgaan met (grotendeels) bestaande beleidsonderwerpen. Met het beleidskader krijgt de gemeenteraad een instrument voor beleidssturing in handen, waarvan de uitvoering bij het college ligt.

Ter voorbereiding op het Wmo beleidskader is in juni 2007 een visiedocument behandeld in de toenmalige commissie samenleving. In de zomer van 2007 is op basis van het visiedocument een inventarisatie gemaakt van het bestaande gemeentelijk beleid op maatschappelijke ondersteuning.

Deze inventarisatie vormde het uitgangspunt voor een analyse per prestatieveld van de Wmo.

De analyses zijn, tijdens een werkconferentie in november 2007, besproken met de instellingen en organisaties die actief zijn op de verschillende prestatievelden. Naar aanleiding van deze conferentie zijn de analyses aangescherpt. Tijdens de conferentie bleek dat het belang van een integrale aanpak binnen de Wmo breed gedragen werd. Voor deze integrale aanpak zijn vier aspecten nadrukkelijk benoemd: wijkgerichte aanpak, ketenregie in de zorg, de burger centraal,

toegankelijkheid van informatie en kennis delen. Dit alles vormt de basis voor het nu voorliggende Wmo-beleidskader.

Het beleidskader is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2: Wmo visie Houten. Hier komen de volgende elementen aan de orde:
  - De missie in de Wmo voor Houten (2.1).
  - De grondhouding weer waarmee uitvoering gegeven wordt aan de Wmo in Houten (2.2).
  - De drie geformuleerde beleidsdoelen en de acht kernbegrippen (2.3).
  - De relaties tussen gemeente en organisaties en tussen organisaties onderling (2.4).
  - De verschillende regierollen die de gemeente kan hebben binnen de Wmo (2.5).
  - De houdingsaspecten waar de gemeente voor kiest bij het vormgeven van de Wmo (2.6).
  - De integrale aanpak en de vier belangrijkste aspecten daarbinnen (2.7).
- Hoofdstuk 3: Monitoren, over verticale verantwoording.
- Hoofdstuk 4: Budgettair kader met financiële uitgangspunten.
- Hoofdstuk 5: De 9 prestatievelden uitgewerkt in concrete voorstellen.
- Hoofdstuk 6: Hoe nu verder?
  - Het proces rond de totstandkoming van het beleidskader (6.1).
  - Van beleidskader naar besluitvorming (6.2).
  - De organisatie zowel intern gemeentelijk als met het maatschappelijke middenveld (6.3).

2.1 Missie

“Iedere burger moet zich volwaardig lid van de samenleving kunnen voelen en zo mogelijk een bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van de samenleving”.

Participatie van alle groepen en individuen aan de Houtense samenleving is het uitgangspunt van het Houtense coalitieakkoord 2006-2010. Met of zonder werk, met een hoog of een laag inkomen, zelfstandig functionerend of zorgbehoevend. Iedereen kan zich volwaardig lid van de samenleving voelen en waar mogelijk ook bijdragen aan de kwaliteit van die samenleving. Waar die mogelijkheden ontbreken, zet de gemeente zich in die te realiseren. Door een volwaardig minimabeleid, door het ondersteunen van vrijwilligerswerk, door het verschaffen van noodzakelijke hulpmiddelen en faciliteiten. Dit uitgangspunt sluit naadloos aan bij de essentie van de Wmo: het meedoen aan de samenleving.

In aansluiting op het coalitieakkoord is voor de Wmo de volgende missie geformuleerd:

*Houten is een gemeenschap waarin burgers zich actief inzetten. De burgers nemen verantwoordelijkheid voor zichzelf, hun familie en vrienden, de buurt en de stad. Waar mensen ondersteund moeten worden om blijvend deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven zal deze ondersteuning geboden worden door (in)formele netwerken: familie, vrienden, burens, kennissen, verenigingen, vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke instellingen, kerken¹, bedrijven en de gemeente.
De gemeente Houten wil de deelname aan de Houtense samenleving voor iedere inwoner mogelijk maken.*

2.2 Grondhouding

Houten bevindt zich als groeistad in de eindfase. Bij de uitbreiding van Houten door de jaren heen is veel aandacht besteed aan wonen, woonomgeving, groen en verkeer. Ruime woonwijken met veel groen, een unieke fietsinfrastructuur en verkeersluwte. Houten is dan ook bij uitstek een kindvriendelijke gemeente, gesitueerd in het randstedelijk gebied. Deze kwaliteiten worden door de inwoners positief gewaardeerd.

Houten staat nu voor de taak om na de opbouw van de stad ook de samenlevings-opbouw verder te versterken. Daarbij kan vanuit een relatief gunstige positie worden verder gebouwd. De bevolkingssamenstelling is op dit moment zodanig dat er geen grote achterstandsgroepen of achterstandswijken aan te wijzen zijn. Wel wordt geconstateerd dat ook Houten in de toekomst rekening zal moeten houden met toenemende sociale problematiek, ten gevolge van de verstedelijking en de

¹ De kerken worden in het beleidskader gerekend tot de maatschappelijke instellingen voor zover het hun bijdrage aan het maatschappelijk welzijn van Houten betreft.

te verwachten vergrijzing vanaf circa 2030. In de komende planperiode is daar al de voorbode van te zien, met de groei van de groep 65-75 jarigen. Een ander sterk aspect van de uitgangsituatie is dat in Houten nu al veel positieve ontwikkelingen gaande zijn. Zo is er een rijk verenigingsleven met veel vrijwilligers. Er zijn in de wijken samenwerkingsverbanden ontstaan tussen diverse groepen professionals. Er is sprake van een verbreding van het professioneel welzijnswerk, waarbij nieuwe activiteiten voor nieuwe doelgroepen ontwikkeld worden. Ook ketenzorg is op verschillende terreinen lokaal en regionaal in ontwikkeling.

Als grondhouding wordt bij het beleidskader Wmo dan ook uitgegaan van het behouden van wat er goed gaat en het verder versterken en uitbouwen daarvan.

2.3 Drie hoofddoelen en acht kernbegrippen

De kern van de Wmo visie van Houten bestaat uit acht kernbegrippen die deel uitmaken van drie hoofddoelen. Het college heeft bij de behandeling van de Wmo-visie op 29 mei 2007 gesteld dat het hieronder genoemde derde hoofddoel prioriteit heeft.

Hoofddoel 1: Houten is een leefbare stad met een grote sociale samenhang in de wijken en buurten.

Het eerste hoofddoel is gericht op de leefbaarheid en sociale samenhang op wijk- en buurtniveau in algemene zin en voor de individuele inwoner. Bevorderen van participatie is hier het sleutelwoord. De achterliggende gedachte is dat leefbare, levendige wijken en buurten een positief effect hebben op “het meedoen” van alle inwoners, op de opvoeding en het opgroeien van de jeugd, op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en op het voorkomen van toekomstige beperkingen van de zelfredzaamheid. Hier ligt ook een relatie met het integraal veiligheidsbeleid.

Prestatieveld 1 van de Wmo: “het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang op wijk- en buurtniveau” is gerelateerd aan dit hoofddoel.

Kernbegrippen	Beoogd resultaat
Leefbaarheid	De wijk is schoon, heel en veilig (fysiek) De wijkbewoner zet zich daarvoor in (sociaal)
Sociale samenhang	De aanwezigheid van (in)formele netwerken (van burenscontacten, buurtfeesten tot sociaal-culturele activiteiten)
Kleinschaligheid	Voorzieningen, diensten en accommodaties zijn zo dicht mogelijk bij de burger georganiseerd

Hoofddoel 2: In Houten zijn de inwoners zelfredzaam en betrokken bij de lokale samenleving: ze nemen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen elkaar onderling waar dat mogelijk is.

Het tweede hoofddoel is gericht op het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid en de eigen inzet van burgers. Daarnaast gaat het om het stimuleren van maatschappelijke organisaties bij het ondersteunen van inwoners die op eigen kracht (tijdelijk) niet optimaal kunnen participeren. De achterliggende gedachte is dat individuele burgers op de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor het nu en in de toekomst goed kunnen participeren van zichzelf, hun familie en directe omgeving.

Prestatieveld 2 (“op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden”) en prestatieveld 4 (“het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers”) van de Wmo zijn aan dit hoofddoel gerelateerd.

Kernbegrippen	Beoogd resultaat
<i>Zelfredzaamheid</i>	<i>De burger is niet alleen in staat om zich zelfstandig te ontwikkelen, ontplooien en in zijn eigen bestaan te voorzien, maar ook om betekenisvolle sociale verbanden aan te gaan</i>
<i>Betrokkenheid</i>	<i>Burgers zetten zich in voor medeburgers en de lokale samenleving</i>
<i>Eigen verantwoordelijkheid</i>	<i>De burger zoekt naar draagkracht oplossingen voor persoonlijke problemen binnen eigen sociale verbanden</i>

Hoofddoel 3: In Houten worden burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij, ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Het derde hoofddoel is gericht op het bij de samenleving betrokken houden of weer betrekken van de diverse doelgroepen en kwetsbare individuen (vangnetfunctie) die tijdelijk of blijvend onvoldoende zelfredzaam zijn.

De achterliggende gedachte is dat de vangnetfunctie bijdraagt aan een leefbare samenleving, omdat degenen die beperkt zijn in hun participatie(mogelijkheden) binnen een sociaal vangnet actief ondersteund kunnen worden. Daarnaast richt dit hoofddoel zich op het inzicht krijgen in lacunes en het opheffen daarvan. Het gaat hier om de prestatievelden 2, 5, 6, 7, 8 en 9 van de Wmo.

Kernbegrippen	Beoogd resultaat
<i>Ondersteuning</i>	<i>De gemeente biedt ondersteuning aan kwetsbare burgers gericht op participatie en zelfredzaamheid</i>
<i>Preventie</i>	<i>De gemeente heeft zicht op lacunes in de ondersteuning en organiseert een sluitende keten De gemeente heeft zicht op risicofactoren en investeert vooral in vroegtijdige interventies hierop</i>

Alleen het derde prestatieveld (het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning) kan niet aan een van deze hoofddoelen gerelateerd worden. Het derde prestatieveld heeft een ander karakter dan de overige prestatievelden. Zoals eerder aangegeven, wordt hiervoor een apart document opgesteld, dat afzonderlijk in besluitvorming zal worden gebracht.

2.4 De relaties (een dynamisch speelveld)

Met de komst van de Wmo verandert de relatie tussen de gemeente en de maatschappelijke organisaties en ook de relatie tussen de maatschappelijke organisaties onderling (zie bijlage 4 voor overzicht huidige relaties en overlegstructuren).

Door het vaststellen van wet- en regelgeving bepaalt de Rijksoverheid het speelveld en (voor een deel) de spelregels waaraan de gemeente zich te houden heeft. Daarnaast kan de Rijksoverheid deze ook eenzijdig wijzigen (verruimen of versmallen).

Speelveld

- Uitbreiding van de gemeentelijke verantwoordelijkheid op terreinen waar zij voorheen geen rol of bevoegdheden had, bijvoorbeeld:
  - de overheveling na het overgangsjaar 2008-2009 van een deel van de verantwoordelijkheden uit de AWBZ naar de gemeente (hulp bij het huishouden en diverse subsidieregelingen);
  - de verantwoordelijkheid voor de prestatievelden 7 t/m 9 (Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld, Openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg).

Spelregels

- De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de samenhang tussen de prestatievelden vorm te geven.
- De gemeente moet burgerparticipatie vormgeven.
- De gemeente moet verantwoording afleggen aan haar burgers over het gevoerde beleid binnen de Wmo.
- De gemeente is gehouden de uitvoering van de hulp bij het huishouden aan te besteden.

Door de verbreding van het speelveld neemt ook het aantal en de diversiteit aan organisaties en instellingen waar de gemeente een relatie mee heeft toe. Daarnaast verschilt ook de aard van de relatie die de gemeente met de diverse organisaties heeft, evenals de relaties tussen de organisaties en instellingen onderling.

Het krachtenveld van soorten organisaties binnen de Wmo	
<i>Professionele organisatie</i>	<i>Niet professionele organisaties/ vrijwilligersorganisaties</i>
<i>Regionaal georiënteerde organisaties</i>	<i>Lokaal georiënteerde organisaties</i>
<i>Organisaties met de corebusiness in de Wmo</i>	<i>Organisaties die slecht zijdelings betrokken zijn bij de Wmo</i>
<i>Organisaties waar de gemeente opdrachtgever voor is middels aanbesteding of subsidiëring</i>	<i>Organisaties waar de gemeente geen opdrachtgever voor is, die anders gefinancierd worden (bijv. AWBZ)</i>

Een goede samenwerking tussen de gemeente met deze partijen en tussen de partijen onderling is van belang voor een goede vormgeving van de Wmo om zo meerwaarde te behalen voor de burgers van Houten, gericht op optimale participatie en het behoud van zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de Houtense burger.

2.5 De regierol van de gemeente

Binnen de Wmo vervult de gemeente verschillende rollen. Naast uitvoerder en handhaver (toezichthouder) bij de uitvoering door derden, is zij vooral ook de regisseur die zich richt op de realisatie van het Wmo-beleid. De regierol kan veranderen gedurende het proces van beleidsontwikkeling.

De *gemeentelijke regierol* kan als volgt worden omschreven (SCP)² en is in de Wmo-startnotitie³ overgenomen:

De regierol van de gemeente Houten is een vorm van sturen en is gericht op de afstemming van actoren in het Wmo veld, hun doelen en handelingen tot een samenhangend geheel met het oog op een bepaald resultaat van al deze handelingen en de verantwoording daarover.

Deze vorm van sturen bestaat uit de volgende elementen:

Ruimte geven: de gemeente Houten geeft ruimte door partijen te vertrouwen, los te laten, initiatieven positief te benaderen, risico's te nemen, fouten te accepteren, te ondernemen en te experimenteren.

Richting geven: de gemeente Houten geeft richting door te werken vanuit een inhoudelijke visie, vertaald in doelen, prestaties en opdrachtformuleringen. Zij stelt kaders en prioriteiten, geeft spelregels aan, verleidt partijen, bevordert binding, jaagt processen aan, stimuleert met initiatieven en remt soms af.

Resultaten vragen: de gemeente Houten vraagt resultaten door partijen aan te sturen op de gewenste effecten en te behalen resultaten zoals geformuleerd in de opdracht. Deze partijen dienen ook rekenschap en verantwoording af te leggen.

Rekenschap geven: de gemeente Houten geeft rekenschap door verantwoording over haar handelen af te leggen aan burgers en zichzelf te vergelijken met andere, vergelijkbare gemeenten. Zij communiceert regelmatig en is daarin transparant.

2.6 Houdingsaspecten

Het realiseren van de hoofddoelen van de Wmo vraagt van de gemeente ook om een bepaalde attitude.

Daarbij gaat het om de volgende houdingsaspecten:

- Stel het belang van de burger boven organisatiebelang. Dit uitgangspunt moet niet alleen gelden voor de gemeente, maar ook voor alle overige organisaties, die binnen één van de negen prestatievelden actief zijn. De vraag van de burger dient daarbij centraal te staan in plaats van het aanbod.
- Ga uit van de mogelijkheden in plaats van beperkingen.
- Ontschotting: met de komst van de Wmo wordt het beter mogelijk om integraal beleid vorm te geven.
- Burgers, in nieuwe en reeds bestaande werkvormen, invloed geven bij het ontwikkelen van beleid door hen actief en vroegtijdig te betrekken.
- Gemeente moet een duidelijke Wmo-visie op de maatschappelijke ondersteuning verder ontwikkelen, deze visie moet expliciet worden gemaakt en worden uitgedragen in de eigen organisatiecultuur, het belang van de burger staat ook hier voorop.
- Macht durven delen: binnen de Wmo zijn er ook andere spelers actief, waar de gemeente niets over te zeggen heeft. Samenwerken met andere actoren is dan ook vereist.
- Oog voor kleinschaligheid omdat het de bedoeling is van de Wmo dat zaken lokaal, dicht bij de burger, worden uitgevoerd.

2.7 Integrale aanpak

De gemeente is ervoor verantwoordelijk om de samenhang tussen de prestatievelden vorm te geven. Op basis van de analyse van de situatie in Houten en de werkconferentie met organisaties en instellingen van 15 november 2007, zijn vier thema's naar voren gekomen die een integrale aanpak vergen.

2 Sociaal Cultureel Planbureau
3 Wmo-startnotitie vastgesteld in juli 2006

Die thema's zijn:

- wijkgerichte aanpak
- ketenregie (in de zorg)
- burgerparticipatie
- kennis delen en toegankelijk maken.

Met het (integraal) organiseren van beleid op deze vier thema's wordt tegelijkertijd gezorgd voor de benodigde samenhang tussen alle prestatievelden.

2.7.1 **Een wijkgerichte aanpak**

In de afgelopen periode zijn tal van organisaties zich steeds meer gaan richten op de wijk. Deze wijkgerichte oriëntatie heeft ertoe geleid dat er in de wijken steeds meer verschillende initiatieven worden ontplooid. Het netwerk 'de Wijk voor elkaar!' is een bindende factor hierin, maar verbindt niet al deze initiatieven.

Uit reacties van partners is op te maken dat er behoefte is aan meer regie en coördinatie op wijkniveau, om beter te zien wat zich in de wijk afspeelt en activiteiten beter aan elkaar te kunnen koppelen.

In het kader van het Wmo-beleid is versterking van de regie op wijkniveau, die zich niet alleen richt op de fysieke, maar ook de sociale leefwereld van de burger, een bijzonder kansrijke benadering.

Uitgangspunt daarbij is overigens niet om naast de bestaande functionarissen (opbouwwerkers, wijkcoördinatoren) een extra coördinator in het leven te roepen, maar om de bestaande overlegvormen te versterken en te verbreden.

Het voornemen is om de komende periode een proces vorm te geven, waarbij alle beschikbare kennis van de wijken bij elkaar kan komen en van waaruit initiatieven vormgegeven kunnen worden.

De gemeente zal in overleg met de partners in het veld heldere afspraken moeten maken over de benodigde opdrachten en de rolverdeling.

- Centraal in deze samenwerking staat een te formeren stedelijke regiegroep - voortbouwend op het netwerk 'de Wijk voor elkaar!' - die de wijkgerichte aanpak coördineert. Deze regiegroep bestaat uit relevante partners die in de wijken opereren. Deze regiegroep is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de wijkprofielen en de wijkplannen. Deze regiegroep bewaakt de samenhang tussen de verschillende initiatieven en heeft een beleidssignalerende rol naar een strategisch overleg Wmo.
- Een te formeren strategisch overleg Wmo heeft een reikwijdte over de volle breedte van de Wmo en monitort het gehele Wmo-beleid op doelen en resultaten. Verschillende relevante partners uit de 9 prestatievelden zijn hierin vertegenwoordigd.
- Op uitvoerend niveau is per wijk een uitvoerend overleg geformeerd (voortbouwend op het huidige pettenoverleg). In dit overleg vindt afstemming over de praktische uitvoering plaats. Het uitvoerend overleg signaleert ook trends t.b.v. de regiegroep. Individuele signalen van problematiek worden door dit overleg doorverwezen naar de zorgketen (casuïstiekoverleggen).

Deze onderverdeling van strategisch – regie – en uitvoerend overleg is geen blauwdruk, maar een modelmatige schets, die in de praktijk op maat ontwikkeld moeten worden (zie ook hoofdstuk 6.3. Organisatie).

Als de gemeente in het veld een dergelijke integrale wijkgeoriënteerde structuur in het leven wil roepen, heeft dat ook consequenties voor de gemeentelijke organisatie. Dat behelst in ieder geval een integrale aanpak van sociaal en fysiek beheer en gebiedsgericht werken.

Deze wijkgerichte aanpak vergt van de gemeente een regierol die gekenmerkt wordt door Ruimte geven.

2.7.2 **Ketenregie (in de zorg)**

Met de Wmo wordt zichtbaar dat er vele zorgketens zijn die naast elkaar opereren, die niet altijd goed met elkaar verbonden zijn. De zorg voor de jeugd, de veiligheidsketen en de zorgketens rond overlast en huiselijk geweld hebben veel relaties met elkaar, maar zijn onderling niet altijd goed verbonden. Dit kan leiden tot overlap in de dienstverlening, maar ook tot hiaten in de zorg. Daarnaast wordt geconstateerd dat de betrokken organisaties en instellingen soms maar een beperkt zicht hebben op de sociale kaart en de lokale problematiek. Velen hebben een puzzelstukje in handen, maar het zicht op de hele puzzel is er (nog) niet.

Uitgangspunten in het kader van de ketenregie zijn:

- uitgaan van de leefwereld van de burger (bijvoorbeeld de opvoedingsmilieu wijk/school/thuis);
- eigen verantwoordelijkheid en versterking van de zelfredzaamheid van de burger centraal;
- een sluitende keten van zorg;
- organisatie van de hulpverlening via de kortste keten (maak de keten ook zo kort mogelijk);
- kwaliteit voorop (effectiviteit, efficiency en deskundigheid);
- samenwerking gericht op actiegerichte besluitvorming (niemand de deur uit voordat er een plan van aanpak ligt voor de cliënt);
- duidelijke en eenduidige verantwoordelijkheden van ketenpartners;
- organisatie van doorzettingsmacht (horizontaal en verticaal).

Bezien moet worden op welke manier het doortrekken van de organisatiestructuur strategisch overleg Wmo – regiegroep(en) – uitvoerend / casuïstiekoverleg(gen) passend is.

Op dit terrein wil de gemeente vanuit haar regierol Resultaten vragen van de gemeente en van instellingen, om te komen tot een sluitende aanpak van op preventie gerichte ondersteuning binnen de driehoek jeugd – zorg - veiligheid. Het in paragraaf 2.7.1. genoemde te formeren strategisch overleg Wmo kan hier de bindende factor zijn.

Op regieniveau is de situatie per prestatieveld verschillend:

- Voor prestatieveld 2 is al een convenant gesloten, op basis waarvan de zorgstructuur opereert. Hier is in de organisatie al een onderscheid gemaakt naar

strategisch niveau – regie niveau – en uitvoerend/casuïstiek niveau. Voorstel is om de hier bestaande regiegroep te koppelen aan het brede strategisch overleg Wmo.

- Voor de prestatievelden 7 tot en met 9 is de structuur nog sterk in ontwikkeling. Aandachtspunt is hier dat de te ontwikkelen structuur niet alleen een lokale, maar ook vooral een bovenlokale component heeft. Hier ligt zelfs een relatie met de veiligheidsketen, in het bijzonder het Veiligheidshuis Utrecht. In het Veiligheidshuis Utrecht vindt (fysiek) samenwerking plaats tussen partners in de justitiële keten, de (jeugd)zorg en gemeenten met het doel om criminaliteit en overlast te verminderen en efficiënter en effectiever te werken. De meerwaarde zit vooral in de naadloze aansluiting van de preventieve, curatieve en repressieve aanpak. Tevens vormt het een ‘informatieknooppunt’ en een platform waar gezamenlijk oplossingen voor veiligheidsproblemen bedacht en ontwikkeld worden. De strafrechtelijke kant van de aanpak van huiselijk geweld kan mogelijk ondergebracht worden bij het Veiligheidshuis. Vervolgens kan de aansluiting met de hulpverlening hier ook aan gekoppeld worden.

2.7.3 Burgerparticipatie

In het Wmo beleid wordt de burger centraal gesteld.

Eenzijds betekent dit dat de gemeente uitgaat van de leefwereld van de burger binnen alle leefgebieden, anderzijds spreekt de gemeente de burger aan op individuele en collectieve verantwoordelijkheid gericht op zelfredzaamheid en participatie.

De toepassing van het uitgangspunt “de burger centraal” levert nieuwe gezichtspunten op in de analyse van het huidige beleid, in de keuze voor nieuw beleid, maar ook in de uitvoering van te ontwikkelen oplossingen en interventiestrategieën.

Het bevorderen van burgerparticipatie is voor de gemeente een primair belang in de Wmo. Hierbij gaat het om twee vormen van participatie:

- **Politieke participatie;** dat wil zeggen een bepaalde mate van betrokkenheid bij beleidsvorming en politieke besluitvorming
Uitgangspunt hierbij is de horizontale verantwoording.

Horizontale verantwoording

De Wmo gaat in dominantie uit van een horizontale verantwoording.

In de wet is in artikel 9 de gemeente verplicht tot het opstellen van een vierjaarlijks beleidsplan. Maar meer in het algemeen verplicht de Wmo tot het vinden van maximaal lokaal draagvlak, tot maximale transparantie van het gemeentelijk beleid, en tot verantwoording op het lokale niveau.

Het gaat immers om de directe leefomgeving van mensen. Op grond van het hiervoor genoemde artikel publiceren burgemeester en wethouders vanaf 2008 jaarlijks vóór 1 juli over de prestaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning over het voorgaande kalenderjaar.

Artikel 11 van de Wmo verplicht de gemeente de ingezetenen en de in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de planvorming te betrekken op de wijze die de Gemeentewet (inspraakverordening) daartoe voorschrijft.

In artikel 12 van de wet wordt de gemeente opgedragen advies te vragen aan representatieve organisaties van “vragers” van maatschappelijke ondersteuning. Bij het opstellen van het beleidskader wordt de Wmo-raad nadrukkelijk betrokken en om advies gevraagd.

Verantwoording over het gevoerde Wmo-beleid zal plaatsvinden binnen de reguliere (gemeentelijke) cyclus van begroting, bestuursrapportages, jaarrekening en jaarverslag.

In dit kader zijn verschillende instrumenten te benoemen:

- **Wmo-raad:** De bevoegdheden van de Wmo-raad zijn al in een aparte verordening vastgesteld. Het gaat hier onder meer om (gevraagd en ongevraagd) advies en informatie.
- **Burgerpanel:** de gemeente beschikt over een digitaal bestand van burgers, die periodiek over bepaalde onderwerpen geraadpleegd willen worden.
- **Overige:** afhankelijk van het onderwerp kunnen voor specifieke onderwerpen binnen de verschillende prestatievelden met gebruikmaking van de participatieladder specifieke werkvormen ontwikkeld worden. De participatieladder is een instrument, waarin de mate van participatie wordt aangegeven (van informeren, adviseren tot meebeslissen en zelfbeheer).
- **Maatschappelijke participatie;** dat wil zeggen participatie binnen de verschillende leefgebieden van de burger (bijvoorbeeld werk, school, wijk, zorg, club, etc.).

In dit kader zijn drie thema’s te onderscheiden:

- **Van zelfredzaamheid tot betrokkenheid**
Binnen de verschillende prestatievelden wordt aangegeven hoe de randvoorwaarden worden geschapen voor het bevorderen van de zelfredzaamheid van de burger.
Bij het bevorderen van de betrokkenheid gaat het om zaken als motiveren, stimuleren en aanspreken (motivatiemanagement).

- *Van autonomie tot bemoeizorg*

Afhankelijk van de maatschappijvisie van partijen, organisaties of individuen (burgers, professionals, vrijwilligers) is de mening over de mate waarin de overheid en organisaties zich mogen bemoeien met het leven van de burger verschillend. Voor sommigen is de autonomie van de burger zo onaantastbaar dat de privacy nooit geschonden mag worden en dat de overheid zich verre moet houden van elke inmenging in het privéleven. Voor anderen is bemoeizorg en een blik achter de voordeur noodzakelijk om een veilige en gezonde leefomgeving voor kwetsbare groepen te kunnen creëren.

Dit is een thema dat in verschillende prestatievelden op verschillende manieren speelt. Het is bijvoorbeeld een item bij opvoedondersteuning (hoe ver gaat outreachende hulp aan ouders/kinderen, kindermishandeling), maar ook bij de aanpak huiselijk geweld of OGGZ.

Het is van belang dat het debat over dit onderwerp gevoerd wordt in Houten. De gemeente wil het initiatief nemen om dit debat met burgers en organisaties tot stand te brengen. Dit debat zou erop gericht moeten zijn om consensus te verkrijgen over houding en werkwijze ten aanzien van bemoeizorg in brede zin (wie mag wanneer tot hoe ver achter de voordeur komen?). Vooruitlopend hierop is het van belang om met de gemeenteraad hierover het gesprek aan te gaan.

- *Klanten- en cliëntenparticipatie*

Klanten- en cliëntenparticipatie komt veel centraler te staan dan voorheen. Voor de gemeente zelf en de instellingen die de gemeente aanstuurt zal de organisatie van klanten- en cliëntenparticipatie een belangrijke voorwaarde worden. Dit wordt zowel een factor bij de bedrijfsvoering, als bij de beleidsvorming en uitvoering.

2.7.4 ***Kennis delen en toegankelijk maken***

De gemeente (maar ook derden, zoals de Wmo-raad) zullen permanent de informatiepositie op orde moeten hebben. Niet alleen de feiten en cijfers moeten bij de gemeente kenbaar zijn, maar ook wensen en behoeften, proactief informatie verzamelen over kwetsbare groepen burgers. Dit gaat niet vanzelf, dit vergt de nodige inzet van de gemeente en haar partners.

Bij kennis delen en toegankelijk maken gaat het om drie aspecten:

- Als opdrachtgever stelt de gemeente eisen aan de registratie door de instellingen. Daarbij gaat het om behaalde resultaten, maar ook om gesignaleerde trends en problematiek binnen het werkveld van de betreffende instelling. Een voorbeeld hiervan is de beleidsgestuurde contractfinanciering: De gemeente heeft met de grote instellingen overeenkomsten, waarin beschreven wordt welke bijdrage zij leveren aan de door de gemeente gestelde doelen. Het is van belang dat de gemeente in de komende periode in de opdrachtverlening aan de instellingen duidelijke criteria meegeeft op basis waarvan zij hun dienstverlening kunnen ontwikkelen en dus goede resultaten kunnen boeken.
- Binnen de verschillende overlegvormen is het van groot belang om doelgericht informatie te delen en kennis op te bouwen over bepaalde onderwerpen.
- Tenslotte gaat het om het toegankelijk maken van informatie (richting professionals, vrijwilligers en burgers) in het kader van de informatie & adviesfunctie (prestatieveld 3).

Om de ontwikkelingen op het brede terrein van de Wmo te kunnen volgen is het belangrijk om de informatiepositie van de gemeente te versterken. Om de samenhang tussen de prestatievelden aan te kunnen brengen en daarmee vorm te geven aan de regierol van de gemeente is het noodzakelijk om het gevoerde beleid te monitoren. Daarnaast heeft de gemeente ook de verplichting om jaarlijks verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid. Monitoren is dan ook noodzakelijk om goed invulling te kunnen geven aan:

- beleidsvorming, het signaleren van trends en ontwikkelingen en het maken van beleidskeuzes.
- de bedrijfsvoering, financiële ontwikkeling en efficiency
- verplichte verticale verantwoording aan het Rijk.

Verticale verantwoording

Jaarlijks wordt er onder de gemeenten een landelijke benchmark door de SGBO georganiseerd om inzicht te krijgen in de wijze waarop gemeenten ten opzichte van elkaar presteren. Deze landelijke benchmark wordt door het Rijk georganiseerd. Het Rijk heeft bij ministeriële regeling vastgelegd welke gegevens met elkaar worden vergeleken. De prestatiegegevens zijn bedoeld als verantwoording van gemeenten aan de rijksoverheid.

De gemeente heeft om te monitoren een aantal instrumenten die ingezet (moeten/kunnen) worden, zoals:

- De landelijke benchmarks op:
  - prestatieveld 4, ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers;
  - prestatieveld 6 voorzieningen voor mensen met beperkingen; en andere overige al dan niet verplichte benchmarks.
- De regionale GGD-onderzoeken met input uit Houten (jeugd, volwassenen en ouderen).
- De leefbaarheidsmonitor die door de gemeente zelf uitgevoerd wordt.

Om de samenhang en wisselwerking tussen de prestatievelden te waarborgen en om goed te kunnen monitoren, is het van belang de informatie/ gegevens die uit de verschillende onderzoeksinstrumenten naar voren komen, op één punt samen te brengen. Dit is in het bijzonder van belang omdat het veelal om informatie/ gegevens gaat die voor verschillende vakgebieden en afdelingen relevant zijn. Door de gegevens op een centraal punt te verzamelen wordt het mogelijk om een integrale analyse te maken.

Dit vraagt binnen de gemeente om een organisatievorm waar gegevens centraal binnen kunnen komen en waar op grond van deze gegevens een integrale analyse gemaakt kan worden (een kennissysteem). Op basis van de integrale analyse kan op de functionele afdelingen beleid geformuleerd worden, waarbij wel wordt uitgegaan van de integrale aanpak van beleid.

Budgettair kader Wmo

Wmo budgetten

Voor de uitvoering van het Wmo beleidskader heeft de gemeente middelen beschikbaar. In bijlage 2 zijn de budgetten per prestatieveld inzichtelijk gemaakt zoals deze in de vastgestelde begroting 2008 zijn opgenomen, inclusief de onder de algemene middelen gereserveerde stelpost Wmo die zal worden ingezet na evaluatie van de nieuwe Wmo taken die aan de gemeente zijn overgedragen. Bij de uitwerking van dit Wmo beleidskader is nog eens kritisch beoordeeld welke producten / activiteiten tot de prestatievelden van de Wmo behoren. Daar waar dit bij nader inzien niet het geval is zijn deze ook buiten het budgettair kader gehouden. Hierdoor kunnen de totalen per prestatieveld afwijken van de productenraming 2008. Voor 2009 zullen wij de begroting zodanig inrichten dat deze aansluit bij dit Wmo beleidskader.

Naast deze middelen heeft de gemeente op dit moment geen (extra) middelen gereserveerd ten behoeve van de Wmo.

De Wmo gerelateerde taken maken onderdeel uit van het programma Vitaal. De omvang van de middelen die met de uitvoering van de Wmo zijn gemoeid bewegen zich de komende jaren rond de € 10 miljoen. Daarvan is circa 70%, veelal op termijn, beïnvloedbaar. Aan directe inkomsten staat daar, in de vorm van doeluitkeringen en bijdragen van gebruikers, circa € 1 miljoen tegenover.

Uitgangspunten:

- De huidige budgetten dienen als budgettair kader voor de uitvoering van de Wmo.
- Daarmee wordt bedoeld de Wmo middelen in totaliteit.
- Binnen het kader wordt onderscheid gemaakt tussen beïnvloedbaar budget (subsidies, activiteiten en voorzieningen) en niet beïnvloedbaar budget (uitvoeringskosten organisatie, lasten van eerdere investeringen).
- Bij de keuzes voor meer, minder of anders uitvoeren van Wmo beleid betekent dit dat herschikking binnen het budgettaire kader plaatsvindt.
- Indien herschikking onvoldoende mogelijk blijkt worden eventuele aanvullende middelen betrokken bij de integrale afweging over de omvang en inzet van gemeentelijke middelen.
- Een aantal voorzieningen binnen de Wmo heeft het karakter van een open einde regeling. Bij volume- en/of prijstoename kan dit leiden tot een groei van het benodigd budget; Om trends hierin tijdig te herkennen worden deze gemonitord.
- Ook noodzakelijke extra middelen voor deze openeinde regelingen zijn onderdeel van de integrale afweging bij bijvoorbeeld de perspectiefnota.
- De inkomsten voor de uitvoering van de Wmo die de gemeente ontvangt via het gemeentefonds worden overeenkomstig het karakter van het gemeentefonds niet verbijzonderd ten behoeve van de Wmo en worden beschouwd als algemeen dekkingsmiddel.
- De Wmo budgetten hebben geen 'status aparte' binnen het totaal van de gemeentelijke begroting.

Prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang

De negen prestatievelden uitgewerkt

Dit hoofdstuk bevat per prestatieveld een:

- algemene omschrijving
- relatie met de hoofddoelen en kernbegrippen uit hoofdstuk 2.3.
- samenvatting van de stand van zaken per 2008
- overzicht van de te bereiken beleidsdoelen en effectindicatoren
- tabel met concrete te behalen resultaten over de periode 2008 tot 2012.

Voor een uitgebreidere analyse van de stand van zaken binnen de 9 prestatievelden wordt verwezen naar bijlage 3.

5.1

Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen, wijken en buurten

Omschrijving van het prestatieveld

In dit prestatieveld gaat het om het bevorderen van de leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen, wijken en buurten.

Kernbegrippen

Prestatieveld 1 valt samen met hoofddoel 1 van de Wmo visie: Houten is een leefbare stad met een grote sociale samenhang in dorpen, wijken en buurten.

Het eerste hoofddoel is gericht op het bevorderen van participatie.

Dit doel kan bereikt worden door beleid dat gericht is op de leefbaarheid en sociale samenhang op wijk en buurniveau in het algemeen en op de beleving van de individuele inwoner.

De achterliggende gedachte is dat leefbare, levendige wijken en buurten een positief effect hebben op “het meedoen” van alle inwoners, op de opvoeding en het opgroeien van de jeugd, op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en op het voorkomen van toekomstige beperkingen van de zelfredzaamheid.

Uitgangspunt is: de burger centraal! De behoefte, vraag, ideeën, initiatieven van burgers zelf en de bijdrage die ze zelf willen/ kunnen leveren op de drie kernbegrippen die binnen dit hoofddoel centraal staan.

• **Leefbaarheid:**

Dit kernbegrip gaat over een goede integratie van sociale en fysieke ontwikkelingen en beheer. In goede dorpen, wijken en buurten zijn er sociale netwerken die het gedrag van burgers helpen reguleren en corrigeren. In het kort gaat het om: schoon, heel en veilig (fysiek) en de bewoners zetten zich daarvoor in (sociaal).

• **Sociale samenhang**

Gaat over het gevoel ergens thuis te horen en opgenomen te zijn in een gemeenschap (het geheel van informele netwerken) Het gaat hierbij om de subjectieve beleving van mensen; ik woon in een leuke wijk waar ik de mensen ken, goede burens heb en waar regelmatig iets te doen is. Het draait om de aanwezigheid van (in)formele netwerken (van burencontact tot buurtfeest).

- **Kleinschaligheid**

Bij kleinschaligheid wordt uitgegaan van het profiel van het dorp, de wijk en de buurt met (beleids)maatregelen die daarop aansluiten. Voorzieningen, diensten en accommodaties zijn/ worden, indien noodzakelijk, zo dicht mogelijk bij de burger georganiseerd. De nabijheid van voorzieningen moet bijdragen aan de sociale samenhang, de leefbaarheid en de zelfredzaamheid van burgers.

Doelgroep

- Bij dit prestatieveld behoren in principe alle burgers van Houten tot de doelgroep.

Hoe staan we ervoor?

Over het geheel genomen scoren we voldoende tot goed in Houten als het gaat om de tevredenheid van burgers, zowel als het gaat om de beleving van de sociale samenhang als, om de waardering van de fysieke leefomgeving in hun dorp, wijk of buurt. De waardering voor de fysieke leefomgeving is goed, een ruime voldoende (7,7). Inwoners geven aan dat zij in ruime meerderheid (89%) een bijdrage willen leveren aan de leefbaarheid van hun dorp, wijk of buurt.⁴

De waardering voor de sociale samenhang in dorp, wijk of buurt is daarentegen lager, net een voldoende (6,3)

Ten aanzien van het voorzieningenniveau in Houten zegt 63% tevreden te zijn.

Voor heel Houten geldt dat de mobiliteit zowel binnen Houten als naar buiten Houten een probleem vormt voor veel ouderen en mensen met een beperking. In het kader van de leefbaarheid en de zelfredzaamheid is een goed net van openbaar vervoer (collectief vervoer) een belangrijke randvoorwaarde.

Noord-Oost scoort in de leefbaarheidsmonitor 2006 ten opzichte van de meting in 2004 en ten opzichte van de andere wijken negatiever op vragen over de ontwikkeling en toekomstverwachting van de buurt. Het % mensen dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt is ook lager dan in de andere wijken. Zowel uit de resultaten van de leefbaarheidsmonitor, de bewoners zelf, als ook van diverse organisaties die in de wijk actief zijn komt het signaal dat Noord-Oost extra aandacht verdient. Het gaat hierbij zowel om het verbeteren van de leefbaarheid als om het bevorderen van de sociale samenhang.

Houten Zuid-West verkeert deels nog in de “pioniersfase”: sociale samenhang, burenccontacten zijn dan groot door de gedeelde situatie. Dit blijkt o.a. uit het positievere beeld dat bewoners uit Zuid-West hebben van de ontwikkeling tot nu toe en de toekomstige ontwikkeling van hun wijk. Zuid-Oost is al uit de “pioniersfase”. In deze wijk is een pessimistischer beeld over de toekomstige ontwikkeling van de wijk, terwijl er wel hoog gescoord wordt als het gaat om het gevoel van betrokkenheid en mede verantwoordelijk voor de wijk.

Het is van belang om te “leren” van wijken waar burgers een hogere score geven aan de sociale samenhang en leefbaarheid in hun wijk op de diverse onderdelen. Wat gaat er goed in die wijken? (bijvoorbeeld Noord-West) en hoe doet men dat?

Naast leren van goede voorbeelden in andere wijken is het belangrijk om oog te hebben voor goed lopende projecten voor groepen bewoners die gerichte inzet en aandacht vragen om de stap naar sociale participatie te kunnen zetten. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan mensen die in een inburgeringstraject zitten. Bij inburgering gaat het immers om meer dan alleen een goede beheersing van de Nederlandse taal, maar ook om volledig en volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. Dit vraagt ook dat de samenleving de kansen biedt om hieraan op alle terreinen vorm te kunnen geven.

De waardering van het sociaal-cultureel werk en de wijkcentra is toegenomen.

Deze toename wordt beïnvloed door de scores op dit punt uit de kleine kernen en Zuid-Oost. De positievere score in Zuid-Oost kan verklaard worden uit de realisatie van wijkcentrum De Vuurtoren. Eind 2007 heeft de integrale evaluatie plaatsgevonden van de volgende pilotprojecten: De Buren (sociaal-cultureel werk Houten Zuid- Oost), het beheersconcept beheerder/gastheer De Vuurtoren en het Wijkgericht tienerwerk. Uit de evaluatie blijkt dat de drie pilots een positieve bijdrage leveren aan de kernbegrippen van dit prestatieveld: leefbaarheid, sociale samenhang en kleinschaligheid. In Houten Zuid-Oost vindt een keur aan activiteiten plaats in of buiten De Vuurtoren. Bij het uitvoeren van deze activiteiten zijn vrijwilligers, bewoners uit de wijk betrokken. Buurtbewoners leren elkaar kennen en zo ontstaan verschillende contacten en sociale netwerken. Bewoners zijn niet geneigd direct zelf het initiatief te nemen om activiteiten op te zetten. Daarom is een blijvende initiërende en stimulerende functie, uitgaande van de bewoners en het beleidskader van de gemeente, van zowel opbouwwerk, sociaal-cultureel werk en de vrijwilligerscentrale van groot belang.

De resultaten van de pilot beheersconcept voor wijkcentrum De Vuurtoren leveren daarnaast relevante informatie op om te komen tot een definitief beheersmodel voor wijkcentra in heel Houten. In de perspectiefnota 2008 wordt aangegeven dat in het kader van de beleidstakendiscussie het accommodatiebeleid nader onderzocht moet worden. Verbreding aanpak beheer en exploitatie De Vuurtoren maakt deel uit van dit onderzoek. Het realiseren van en eventueel aanpassen van gebouwen komt aan de orde in de visie voorzieningen 2015.

In Schalkwijk wordt door de bewoners met ondersteuning van de gemeente een leefbaarheidsplan opgesteld. Hiermee zal Schalkwijk in dialoog met de gemeente en andere betrokkenen de komende jaren werken aan de versterking van de leefbaarheid van het dorp.

De gemeente heeft in samenwerking met de organisaties de laatste jaren ingezet op activering en ondersteuning van bewoners(groepen). Samen met de organisaties heeft de gemeente de kans deze middelen effectief en efficiënt in te zetten voor de verbetering van de leefbaarheid, veiligheid en de betrokkenheid van bewoners bij de wijk. Het is belangrijk om te zorgen dat er regie gevoerd wordt op de inzet van de organisaties in de wijken, dat de reeds bestaande samenwerking wordt geïntensiveerd waar nodig en de samenhang tussen de acties/activiteiten van de diverse organisaties wordt versterkt.

⁴ Bron leefbaarheidsmonitor 2006

Wat willen we bereiken

Beleidsdoelen

- 1. Houten wil levendige, leefbare dorpen, wijken en buurten waar mensen zich thuis voelen, opgenomen in (in)formele netwerken.
- 2. Houten wil burgers die zich (mede) verantwoordelijk voelen voor hun dorp, wijk, buurt. Zowel voor de fysieke leefomgeving als ook voor de medebewoners.
- 3. Houten wil burgers die actief een bijdrage leveren aan de sociale en fysieke leefomgeving in dorp, wijk of buurt.
- 4. Houten wil een voorzieningenniveau dat aansluit bij de behoeften van de bewoners in dorp, wijk of buurt.

Effectindicatoren

- 1. In de leefbaarheidmonitor 2012 scoort Houten op sociale samenhang in dorpen, wijken en buurten een 6,8.
- 2. Het percentage bewoners dat zich (mede-)verantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid van hun dorp, wijk of buurt blijft minimaal gelijk (89%).
- 3. Het percentage bewoners dat zich actief inzet voor dorp, wijk en buurt stijgt van 24% in 2007 naar 30% in 2011.
- 4. Het percentage bewoners dat tevreden is over het voorzieningenniveau in dorp, wijk en buurt is in 2012 minimaal 65%.

Wat gaan we er voor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële consequenties	Status
1	Ontwikkelen regiefunctie op samenhang, samenwerking en communicatie in de wijk. De regiefunctie heeft zowel betrekking op de fysieke leefbaarheid en de sociale samenhang in de wijk	1	Ruimte geven	2008	Buiten Wmo budget	Organisatie
2	Onder andere op basis van de integrale evaluatie van het project De Buren, het beheerconcept van de Vuurtoren en het wijkgericht tienerwerk komen tot de verdere ontwikkeling van activiteiten in wijken en activering van burgers. De activiteiten en activering moeten aansluiten bij de wijkprofielen, maatwerk per wijk. Te starten in Noord -Oost waar de raad structureel gelden beschikbaar heeft gesteld voor het samen met bewoners ontwikkelen van activiteiten.	1	Ruimte geven	2008 - 2011	Noord Oost: bestaand beleid Verder nieuw beleid	Raad 6 november 2007 Actieprogramma Perspectiefnota (separaat)
3	De verdere ontwikkeling van activiteiten op wijkniveau heeft een relatie met de doorontwikkeling van wijkcentra en het beheer en de exploitatie daarvan.	4	Ruimte geven	2008 -2011	Nieuw beleid	Actieprogramma Accommodatie- onderzoek (beheer & exploitatie) Visie Voorzieningen 2015 (gebouwen) Perspectiefnota
4	Gerichte aandacht voor groepen die nu niet of nauwelijks betrokken zijn bij de wijk. Deze groepen activeren om deel te nemen aan wijkgerichte activiteiten Hierbij valt o.a. te denken aan mensen in een inburgeringstraject en mensen met een fysieke en/of psychische beperking.	2	Ruimte geven	2009	Nieuw beleid	Perspectiefnota (separaat)
5	Het verder ontwikkelen van de huidige communicatiemiddelen en samenwerkingrelaties binnen het wijkgericht werken zoals het netwerk "de Wijk voor elkaar!", de wijkontmoetingsdagen en Keet in de Wijk, de integrale aanpak rond de Rietplas.	3	Ruimte geven	2008-2011	Bestaand beleid	
6	Verder uitwerken van het leefbaarheidsplan Schalkwijk	2	Ruimte geven	2008- 2011	Bestaand beleid	
7	Verdere ontwikkeling van het Dorpshuis in Schalkwijk	4	Ruimte geven	2008-2009	Bestaand beleid	
8	Verder uitwerken van het beheerconcept voor wijkcentrum/cultuurhuis Schoneveld	4	Ruimte geven	2008	Bestaand beleid	
9	Uitwerking van het concept brede school met een wijkprofiel op basis van de vastgestelde visie		Ruimte geven	2008-2009	Nieuw beleid	Perspectiefnota (separaat)

Prestatieveld 2: preventieve ondersteuning jeugd

5.2   **Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden**

Omschrijving van het prestatieveld

Binnen prestatieveld 2 van de Wmo zijn die onderdelen van het preventief jeugd-beleid samengebracht, die niet binnen de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) of de wet op de leerplicht vallen.

In essentie gaat het om de volgende functies:

- 1. informatie & advies
- 2. signalering
- 3. toeleiding naar hulp
- 4. licht pedagogische hulp
- 5. zorgcoördinatie.

In dit Wmo beleidskader is gekozen voor een smalle benadering van prestatieveld 2, nader uit te werken binnen het (veel bredere) integrale programma jeugd (zie ook hoofdstuk 1). Voor prestatieveld 2 is vooruitlopend op het Wmo beleidskader al een kadernota vastgesteld, om in te kunnen spelen op de actualiteit rond de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin.

Kernbegrippen

Het centrale kernbegrip bij prestatieveld 2 is *preventie*. De preventieve activiteiten zijn erop gericht de *zelfredzaamheid* en de *eigen verantwoordelijkheid* van de ouders en jeugdigen te versterken. Het begrip *betrokkenheid* is op dit moment in Houten minder van toepassing.

Daar waar nodig wordt *ondersteuning* geboden in de vorm van licht pedagogische hulp (zo dicht mogelijk bij huis, zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo kort mogelijk, zo adequaat mogelijk), gericht op versterking van de zelfredzaamheid en het voorkomen van zwaardere vormen van hulp (geïndiceerde zorg).

Doelgroep

Dit beleidsterrein heeft betrekking op de Houtense jeugd van min 9 maanden tot 23 jaar en hun ouders/verzorgers bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval (zoals schooluitval of criminaliteit), voor wie zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg niet nodig is, dan wel voorkomen kan worden. Daarbij is extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Hoe staan we ervoor?

Demografische trends en risico-indicatoren

Demografisch gezien blijft de leeftijdsgroep 0-23 jaar de komende jaren dominant aanwezig (circa 35% van de bevolking). Houten scoort relatief gunstig ten aanzien van een aantal risicofactoren (bijvoorbeeld sociaal-economische situatie) binnen het gezin. Alleen het percentage eenoudergezinnen is in Houten relatief hoog (6,1 % in 2005 t.o.v. 5,6% in de provincie Utrecht). Uit recente onderzoeken⁵ komt Houten dan ook naar voren als een gemeente met een relatief laag risicoprofiel ten opzichte van andere gemeenten in de Provincie.

⁵   *Benchmark Licht Pedagogische Hulp, (provincie Utrecht, juli 2007) en Kinderen in Tel. Databoek 2007, (Verwey Jonkerinstituut, 2007)*

Wel wordt er door deskundigen in het veld geconstateerd dat er met de groei van de stad een verandering zichtbaar wordt in de samenstelling van de bevolking en de zwaarte van de problematiek.

Op het gebied van indicatie van psychosociale problematiek scoort Houten bijvoorbeeld relatief hoger dan de andere gemeenten in de GGD-regio (bij de onderzoeken door de schoolarts in groep 2 en 6).

Een ander aandachtspunt is alcoholgebruik door jongeren (drinken vanaf jonge leeftijd, overmatig alcoholgebruik, tolerantie van de kant van ouders).

Vraag en aanbod in de lokale zorg voor jeugd

Hoewel op het gebied van opvoed- en opgroeiondersteuning al veel informatie voorhanden is, wordt toch geconstateerd dat niet alle informatie voor alle betrokken professionals goed toegankelijk is en dat informatie over bepaalde terreinen nog tekortschiet (bijvoorbeeld: kennis over jeugd met een beperking, klanttevredenheid).

De lokale (voorzieningen) voor jeugdzorg bestaan in Houten al enige tijd en zijn recent aangepast aan de nieuwe wettelijke eisen. Vooruitlopend op een te ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin wordt de samenwerking tussen de instanties de komende periode verder versterkt. Aandachtspunten zijn hier het voorkomen van overlap in het aanbod aan interventies door de verschillende instellingen en de aansluiting bij de te ontwikkelen zorg binnen de prestatievelden 7 tot en met 9. (kind, gezin en veiligheid).

Voor de jeugd tot 12 jaar zijn de meeste voorzieningen (waar geen indicatie voor nodig is) lokaal beschikbaar (bijvoorbeeld kinderopvang, onderwijs). De jeugd vanaf 12 jaar is voor een deel ook op de regio aangewezen. Zo gaat 50% van de Houtense leerlingen buiten Houten naar school. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij het organiseren van de zorg voor jeugdigen.

Op dit moment is binnen de lokale (vrij toegankelijke) zorg vraag en aanbod redelijk met elkaar in evenwicht. Wel legt de demografische samenstelling van Houten een grote druk op de bestaande voorzieningen (jeugdgezondheidszorg, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, onderwijs, welzijnswerk), hoewel door de gemeente wel recent op verschillende onderdelen extra is geïnvesteerd.

Daarnaast is er een toenemende druk op de jeugdgezondheidszorg zichtbaar door toevoeging van extra wettelijke taken die maar ten dele door het Rijk financieel gecompenseerd worden (ontwikkeling en instandhouding Elektronisch Kinddossier en Centrum voor Jeugd en Gezin). Dit betekent dat deze nieuwe taken ook deels uit bestaande middelen gefinancierd moeten worden. Hier ligt ook voor de gemeente een financieel risico.

De veronderstelling is dat ouders en jeugdigen over het algemeen redelijk zelfredzaam zijn voor wat betreft het inschakelen van hulp. Dit geldt overigens in mindere mate voor bepaalde kwetsbare doelgroepen, zoals bijvoorbeeld nieuwkomers of mensen met psychosociale problematiek.

Er wordt relatief veel gebruik gemaakt van het particuliere circuit (eerstelijns psychologen en orthopedagogen). Er is echter nog geen eenduidige laagdrempelige ingang waar ouders en jeugdigen terecht kunnen voor informatie en advies.

Opvoedings- en opgroeiondersteuning via vrijwilligerswerk, die inspeelt op het nemen van eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid van anderen, ontbreekt in de gemeente Houten (m.u.v. kerkelijk werk). Voorbeelden hiervan zijn Homestart (opvoedingsondersteuning door vrijwilligers aan ouders met ten minste een kind van 6 jaar of jonger) en de Eigen Kracht-conferenties (vanuit de drie opvoedingsmilieus thuis en/of school en /of buurt beleggen betrokkenen een conferentie om met elkaar een plan voor de toekomst te maken rond een specifiek opvoedingsvraagstuk).

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

Houtense kinderen groeien op in een veilige, samenhangende, sensitieve en stimulerende context, thuis, op school en in de wijk, die kinderen in staat stelt zich te ontplooiën en zelfbeheersing, zelfredzaamheid en sociale betrokkenheid te ontwikkelen.⁶

1. In Houten vinden jeugd en hun ouders zelfstandig hun weg naar informatie, advies en ondersteuning op het gebied van opgroeien en opvoeden.
2. Ouders en jeugd weten afhankelijk van hun draagkracht zelf oplossingen te vinden, gericht op het nemen en behouden de regie over hun eigen leven (en opvoedingstaak).
3. In de wijken en dorpen weten ouders elkaar onderling te vinden en elkaar te ondersteunen in hun opvoedingstaak.
4. Binnen de verschillende opvoedingsmilieus (thuis, school, de wijk) weten jeugdigen elkaar onderling te vinden en elkaar te ondersteunen bij opgroei-problemen.
5. In Houten signaleren mensen die met kinderen werken vroegtijdig probleem-situaties.
6. In Houten leiden signalen snel tot adequate interventies, waarbij zo nodig alle opvoedingsmilieus van het kind betrokken zijn (thuis, school, de wijk).

Effectindicator

- In 2011 is 90% van de jeugd en hun ouders bekend met de (nog op te zetten) laagdrempelige informatie&adviesfunctie van het Centrum voor Jeugd en Gezin.
- In 2011 is 75% van de jeugd en hun ouders tevreden, die gebruik hebben gemaakt van de (nog op te zetten) laagdrempelige informatie&adviesfunctie van het Centrum Jeugd en Gezin.
- In 2011 is het % kinderen waarover ouders en schoolarts zich zorgen maken, in het primair onderwijs gedaald van 15% naar 12%. In het voortgezet onderwijs blijft dit 4%.
- In 2011 weet 95% van de Houtense vrijwilligersorganisaties en professionals die met kinderen of hun ouders werken waar en hoe ze hun signalen kunnen melden.
- In 2011 is het % jongeren (12-18 jaar) met overgewicht (Body Mass Index > 25) gelijk gebleven (nulmeting 2008).

Wat gaan we er voor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële consequenties	Status
1	Implementeren van de samenwerkings-afspraken gericht op versterking van de signalering van problemen en toeleiding naar hulp	5 en 6	Resultaat vragen en richting geven	2008 - 2011	Bestaand beleid	Implementatie collegebesluit Adviesnota zorg-teams (27-02-2007); ambtelijk en organisaties
2	In beeld brengen van mogelijke overlap in interventies en afstemming met zorg-aanbieders (inclusief jeugdgezondheidszorg) gericht op adequaat aanbod lokale ondersteuning jeugd/ouders (voorbeeld Triple P). Aandachtspunt is interventies ter voorkoming van kindermishandeling, zoals het project Stevig Ouderschap.	6	Resultaat vragen en richting geven	2008	Uitgangspunt bestaand beleid, indien noodzakelijk nieuw beleid	Perspectiefnota
3	Opbouw van een laagdrempelige informatie&adviesfunctie voor ouders, jeugd en professionals (eerst via een website (2008) en vervolgens als onderdeel van het CJG	1	Resultaat vragen en richting geven	2008 en 2008 - 2010	Uitgangspunt bestaand beleid, indien noodzakelijk nieuw beleid	Website is implementatie; I&A-functie raad-voorstel bij 4. (perspectiefnota)
4	Doorgaan met het project ontwikkeling CJG (inclusief EKD)	1, 5, 6	Resultaat vragen en richting geven	2008 - 2010	Uitgangspunt bestaand beleid, indien noodzakelijk nieuw beleid	Raadsvoorstel en perspectiefnota Financieel risico: CJG en EKD
5	Stimulering van onderlinge hulp /ondersteuning tussen ouders en tussen jeugd	2, 3, 4	Ruimte en richting geven	2009	Bestaand beleid	Implementatie (zie 1.)
6	Stimuleren zelforganisatie van cliënten	2, 3, 4	Ruimte geven	2009	Bestaand beleid	Implementatie (zie 1.)
7	Ketenregie gericht op integrale aanpak van complexe gezinsproblematiek, waardoor een sluitende keten op het terrein van zorg en veiligheid (relatie met Veiligheidshuis) en jeugd ontstaat. Aandachtspunten zijn hier: aansluiting met de aanpak huiselijk geweld, zorg & overlastproblematiek, verslavingszorg, gezins-coaching en tienermoederschap. Zie ook PV. 7 tot en met 9.	5,6	Resultaat vragen en richting geven	2008 - 2010	Uitgangspunt bestaand beleid, indien noodzakelijk nieuw beleid	
8	Voortzetting van het uitvoeringsprogramma preventiebeleid genotmiddelen (zie ook prestatieveld 9)	1 t/m 6	Resultaat vragen en richting geven	2007 - 2009	Bestaand beleid	Implementatie collegebesluit 2007
9	Onderzoek naar de oorzaak van relatief hoge cijfers voor sociale-problematiek onder jeugdigen en stimulering van adequate interventies	6	Resultaten vragen	2008-2009	Bestaand beleid (resultaten meenemen naar 2.)	Implementatie (zie 1.)
10	Monitoring van overgewicht onder jeugdigen	5,6	Resultaten vragen	2008 - 2011	Bestaand beleid	Implementatie (zie 1.)

5.3 Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntenondersteuning

De informatie- en adviesfunctie (Wmo loket) wordt in een apart document uitgewerkt. In dit kader wordt ook aandacht besteed aan de invulling van cliëntondersteuning. De samenhang met andere prestatievelden zal hierbij betrokken worden.

Dit document wordt afzonderlijk in besluitvorming gebracht. De planning is dit voor de zomer 2008 aan de raad aan te bieden.

Na besluitvorming zal dit afzonderlijke document worden toegevoegd aan het integrale Wmo beleidskader.

Prestatieveld 4: mantelzorg en vrijwilligers

5.4

Prestatieveld 4: Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

Omschrijving prestatieveld

In dit prestatieveld staan die mensen die zich inzetten voor een ander centraal. Mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn overigens naar inhoud en motivatie wel duidelijk verschillend:

- Onder *vrijwilligerswerk*, of *vrijwillige inzet* wordt verstaan de inzet die onverplicht en onbetaald wordt verricht voor anderen of de samenleving. Vrijwilligerswerk is echter veelvormiger dan deze definitie doet vermoeden. Ook maatschappelijke stages en vrijwilligerswerk in het kader van de inburgering worden bij dit onderwerp betrokken.
- *Mantelzorg* is: Langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep (dus niet in professioneel verband) wordt gegeven aan een hulpvrager door een of meer mensen uit diens omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en die de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

Kernbegrippen

Bij dit prestatieveld gaat het om drie begrippen: zelfredzaam, betrokkenheid en eigen verantwoordelijkheid.

Mantelzorgers

Een mantelzorger geeft met zijn zorg uitdrukking aan de begrippen “eigen verantwoordelijkheid” en “betrokkenheid”. De verzorgde is door de inzet van een mantelzorger “zelfredzaam”: hij zet zijn sociale verbanden in voor de oplossing van zijn probleem.

Vrijwilligers

Vrijwilligers geven vooral uitdrukking aan het begrip “betrokkenheid”. Zij willen zich inzetten voor medeburgers en de lokale samenleving. Daarnaast geldt dat vrijwilligerswerk een manier is om een persoonlijk netwerk op te bouwen. Het draagt dus ook bij aan het begrip zelfredzaamheid. Dit aspect is vooral van belang voor de meer kwetsbare burger.

Doelgroep

Mantelzorg

- Mantelzorgers
- Mensen die de zorg hebben voor een gezinslid dat niet in aanmerking komt voor professionele zorg (w.o. huishoudelijke hulp)

Vrijwillige inzet

- Potentiële vrijwilligers; in feite gaat het om alle Houtense burgers die hun betrokkenheid willen omzetten in actie
- Vrijwilligers

Hoe staan we ervoor?

Mantelzorg

- Mantelzorgers maken deel uit van een diverse, niet al te vastomlijnde groep. Mantelzorgers worden ook niet altijd door hun omgeving (of zichzelf) als mantelzorger (h)erkend. Mantelzorgers hebben vaak te maken met een stapeling van

problemen als gevolg van langdurige zorg. Hierdoor ontstaat een kwetsbaar evenwicht, dat licht leidt tot overbelasting en vermindering van de zelfredzaamheid.

Daarbij zijn verschillende factoren die tot overbelasting kunnen leiden, zoals bijvoorbeeld wachtlijsten in de verpleeghuiszorg.

- Er zijn ook steeds meer mensen die tengevolge van een afgewezen indicatie voor huishoudelijke hulp van hun naaste, dringend behoefte hebben aan ondersteuning bij het verlenen van gebruikelijke zorg. Ook voor deze groep dreigt overbelasting, waardoor hun zelfredzaamheid zal afnemen.
- Een aantal demografische trends in Houten heeft een negatief effect op het potentiële aanbod in mantelzorg (hoge arbeidsparticipatie, migratie/afwezigheid eigen netwerken, relatief veel gezinnen/alleenstaanden met jonge kinderen). Een kans is dat de komende periode de groep 65-75 jarigen relatief groot is. Deze groep heeft nog een relatief grote zelfredzaamheid.
- Vanwege de huidige beperkte opdracht is het bereik van het lokale steunpunt mantelzorg slechts gering.
- Er is in het lokale veld en onder burgers nog onvoldoende kennis van en begrip voor mantelzorg in het algemeen (diversiteit van mantelzorgers, betekenis, belasting, rollen en taken). (H)erkenning van mantelzorg is van groot belang.
- Er is ook nog onvoldoende zicht op omvang van de doelgroep, de problematiek van de Houtense mantelzorgers in het bijzonder en hun specifieke ondersteuningsbehoeften.

Vrijwillige inzet

- Naar verwachting kan Houten (conform landelijke schattingen) in 2015 de huidige vrijwillige inzet handhaven. De komende jaren neemt de groep 65-75 jarigen (de babyboomers) aanzienlijk toe. Deze groep neemt juist een groot deel van het vrijwilligerswerk voor zijn rekening. Het (relatief hoge) opleidingsniveau in Houten kan gerelateerd aan landelijke studies van het SCP ook een positieve invloed op het potentiële aanbod hebben. Hierbij moet wel aangetekend worden dat dit niet voor alle vormen van vrijwilligerswerk hoeft te gelden. Daarnaast moet ook wel rekening gehouden worden met een aantal negatieve demografische trends.
- Hoewel er een grote vraag is naar vrijwilligers blijkt er ook een tekort aan geschikte plaatsen voor mensen die iets meer begeleiding nodig hebben zoals allochtonen, ex- psychiatrische patiënten en klanten van sociale zaken.
- Vrijwilligersorganisaties worden geacht om aan steeds meer en hogere eisen te kunnen voldoen (wet- en regelgeving, administratie, bestuur). Daarmee wordt van de vrijwilligers in deze organisaties ook meer kennis en verantwoordelijkheid gevraagd. De regeldruk wordt steeds meer als last ervaren.
- Continuïteit in het vrijwilligersbestand wordt steeds belangrijker, terwijl vrijwilligers steeds vaker juist een kort verband aan willen gaan.
- Hoewel vrijwilligers aan steeds hogere eisen moeten voldoen, is er ook de ervaring dat men door professionals vaak niet voor “vol” wordt aangezien.
- Vrijwilligers in de zorg ervaren een toenemende belasting door de groeiende behoefte aan informele zorg.
- De komende vier jaar wordt in fasen toegewerkt naar een situatie waarbij alle leerlingen tijdens hun middelbare schooltijd verplicht een maatschappelijke stage volgen van minimaal 72 uur (invoering stagemakelaar).

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoel

1. In Houten is de burger in staat om mantel- of gebruikelijke zorg voor zijn naaste te verlenen.
2. De Houtense burger heeft meer kennis van en begrip voor mantelzorg.
3. De betrokkenheid van de burger komt tot uiting in een toegenomen vrijwillige inzet.
4. Een versterkt positief imago van de vrijwilliger.

Effectindicatoren

In 2011 is 80% van de mantelzorgers, die ondersteuning gekregen hebben van het lokale steunpunt mantelzorg daarover tevreden.

Wat gaan we er voor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële consequenties	Status
Mantelzorg						
1	Kennis samenbrengen van professionals, vrijwilligersorganisaties en burgers over de situatie, vraag en aanbod mantelzorg.	1, 2	Richting geven	2008	Geen	Bestaand beleid, ambtelijk
2	Ontwikkelen van een doelgroepgerichte benadering in de mantelzorgondersteuning (jongeren, volwassenen, ouderen, allochtonen, GGZ-cliënten).	1	Richting geven	2009 - 2011	Nieuw beleid	Perspectiefnota
3	Ontwikkelen van een adequaat netwerk van mantelzorgondersteuning	1	Richting geven en resultaten vragen	2008 - 2011	Voortbouwen op bestaand en nieuw beleid	Perspectiefnota
4	De ontwikkeling van informele zorgarrangementen stimuleren: aandachtspunt hierbij is het maken van een reële inschatting van de bereikbare capaciteit en kwaliteit van informele zorgverlening	1	Ruimte geven	2009 -2010	Uitgangspunt is bestaand, mogelijk nieuw beleid	Eventueel perspectiefnota
Vrijwillige inzet						
5	Doorontwikkelen van een van adequaat netwerk van vrijwilligersondersteuning	3	Resultaten vragen	2008 - 2011	Voortbouwen op bestaand beleid, mogelijk nieuw beleid	Implementatie raadsbesluit sociale cohesie 14 juni 2005, evt. perspectiefnota
6	Ondersteunen van vrijwilligersorganisaties ten behoeve van werving en behoud en vrijwilligers	3	Richting geven	2009 - 2011	Voortbouwen op bestaand beleid	Implementatie raadsbesluit sociale cohesie 14 juni 2005
7	Stimuleren dat specifieke doelgroepen bij het vrijwilligerswerk betrokken worden en behouden blijven (jongeren, 65plussers, mensen die iets meer begeleiding nodig hebben)	3, 4	Ruimte geven	2008 -2011	Uitgangspunt bestaand beleid, mogelijk nieuw beleid	Gefaseerde imple- mentatie raadsbe- sluit sociale cohe- sie 14 juni 2005
8	Verlichten van de regeldruk van vrijwilligers(organisaties), uit te werken in het kader van het programma deregulering	3	Ruimte geven	2009 e.v.	Geen	Meenemen in programma deregulering
9	Beter toegankelijk maken van relevante informatie voor vrijwilligers(organisaties)	3	Resultaten vragen	2009 - 2011	Geen	Ambtelijk
10	Waardering uiten voor de inzet van vrijwilligers	4	Ruimte geven	2009 -2011	Voortbouwen op bestaand beleid	Ambtelijk
11	Faciliteren van maatschappelijke stages	3	Richting geven	2008 - 2011	Doeluitkering Rijk	Implementatie wettelijke verplichting
12	Subsidie verlenen aan Stichting Thuisulpcentrale (Handje helpen) voor het in stand houden van de vrijwillige thuiszorg in Houten (2009)	1,3	Resultaat vragen	2009	Nieuw beleid	Perspectiefnota

Prestatieveld 5: bevorderen deelname

5.5   **Prestatieveld 5: Zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen**

Omschrijving van het prestatieveld

Het gaat hier om bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en over het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem.

Kernbegrippen

Dit prestatieveld valt onder hoofddoel 3 dat luidt:
Burgers in Houten die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij worden ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deel nemen aan het maatschappelijk verkeer.
Bij dit hoofddoel staan de volgende kernbegrippen centraal:

- *Ondersteuning*: De ondersteuning is gericht op participatie en zelfredzaamheid.
- *Preventie*: Preventie maakt onderdeel uit van een sluitende keten, waarbij risico-factoren bekend zijn en waardoor vroegtijdig ingrijpen mogelijk is.

Doelgroep

Binnen dit prestatieveld onderscheiden we de volgende groepen:

- Mensen met een lichamelijk e/o verstandelijke beperking
- Mensen met een chronisch psychisch probleem
- Mensen met een psychosociaal probleem
- Kwetsbare ouderen, hieronder wordt verstaan:
  - ouderen ouder dan 75 jaar met een laag inkomen;
  - alleenstaande ouderen boven de 75 jaar;
  - allochtonen ouderen van niet westerse afkomst.

Doelgroep	Aantal
<i>Lichamelijke beperking</i>	<i>1.100</i>
<i>Verstandelijke beperking</i>	<i>347</i>
<i>Chronisch psychisch probleem, >18 jr. zelfstandig wonend</i>	<i>242</i>
<i>Psychosociale problemen > 16jr</i>	<i>706</i>

Hoe staan we ervoor?

Een nieuwe doelgroep

Voor de invoering van de Wmo was de gemeente alleen direct verantwoordelijk voor de groep ouderen en de gebruikers van de Wvg (Wet Voorzieningen Gehandicapten). De Wmo echter richt zich op een veel bredere doelgroep zoals hierboven is aangegeven. De kennis over deze doelgroepen is versnipperd aanwezig bij allerlei betrokken instanties.

De doelgroep en het voorzieningenaanbod

Om een passend algemeen voorzieningenniveau (niet geïndiceerd en niet specifiek op de (zorg)vrager gericht) te ontwikkelen, naast alle goede algemene voorzieningen die we al hebben, is het nodig om goed zicht te krijgen op de nieuwe brede doel-groep en het bestaande aanbod. Een goed pakket aan algemene voorzieningen kan

er toe leiden dat de druk op individuele voorzieningen kan verminderen. Mobiliteit van ouderen en mensen met een beperking is een van de zaken die aandacht behoeft in het nieuwe pakket van algemene voorzieningen.

Arbeidsparticipatie

Voor de doelgroepen binnen prestatieveld 5 (maar ook voor andere kwetsbare groepen binnen de Wmo) is arbeidsparticipatie een sterk instrument voor maatschappelijke participatie. Dit is een aspect dat in het kader van de Wmo nog nader uitgewerkt moet worden.

De betrokken instanties

Kennis over de doelgroep is versnipperd aanwezig bij de instanties die een aanbod leveren. Het plan is de leemtes in de dienstverlening in beeld te brengen door zicht op de vraag van en het aanbod voor de doelgroepen te krijgen en op basis daarvan eventueel nieuw aanbod te ontwikkelen.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelen

- 1. In Houten is een aanbod van werken, wonen, zorg en welzijn dat het voor burgers mogelijk maakt zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren in eigen dorp, wijk of buurt.
- 2. In Houten is een goed en sluitend aanbod van algemene voorzieningen voor de doelgroep.

Effectindicatoren

- 1. In 2011 is 70% het aantal burgers met een fysieke beperking tevreden over de toegankelijkheid van algemene voorzieningen
- 2. 80% van de gebruikers is tevreden met het aanbod van algemene voorzieningen.
- 3. 75% van de mensen met een beperking maakt gebruik van algemene voorzieningen.

Wat gaan we er voor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële con- sequenties	Status
1	Inventarisatie van de doel- groep: aantallen en ken- merken	1	Richting geven	2008	Bestaand beleid	
2	Inventarisatie van de vraag van de doelgroep op het gebied van werken, wonen, zorg en welzijn en algemene voorzieningen en het in kaart brengen van leemtes op dit gebied op wijkniveau	2	Richting geven	2008	Uitgangspunt bestaand beleid indien noodzakelijk nieuw beleid	Perspectief- nota
3	Het samenbrengen van bestaande en nieuwe initi- atieven op het gebied van werken, wonen, zorg en welzijn. Dit resulteert in een plan dat voorziet in een toekomst bestendig aanbod voor de doelgroep (zie ook Prestatieveld 8: Wat gaan we ervoor doen? De 2 ^e actie m.b.t. Vriendendiensten, etc.)	2	Richting geven	Eind 2008	Uitgangspunt bestaand beleid Indien noodzakelijk nieuw beleid	Perspectief- nota

Prestatieveld 6: verlenen individuele voorzieningen

Omschrijving van het prestatieveld

“Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer”.

Dit prestatieveld richt zich op individuele mensen met een beperking of een chronisch en/of psychosociaal probleem. Het gaat hier om individuele voorzieningen die aan de behoefte van het individu zijn aangepast zodat zij:

- in staat zijn om een huishouden te kunnen voeren;
- in staat zijn om zich te kunnen verplaatsen in en om de woning;
- in staat zijn om zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- in staat zijn om medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aangaan.

De individuele voorzieningen die de gemeente levert zijn als volgt:

- hulp bij het huishouden (voorheen AWBZ);
- woonvoorzieningen (voorheen Wvg);
- vervoersvoorzieningen (voorheen Wvg);
- rolstoelvoorzieningen (voorheen Wvg).

Kernbegrippen

De visie van de gemeente Houten op de Wmo is nader uitgewerkt aan de hand van drie hoofddoelen. Het prestatieveld 6 is ondergebracht in hoofddoel 3:
“In Houten worden de burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijke verkeer.”

Twee kernbegrippen staan centraal bij dit prestatieveld: *ondersteuning* en *preventie*.

Ondersteuning

De gemeente biedt ondersteuning aan kwetsbare burgers gericht op participatie en zelfredzaamheid. Bij dit prestatieveld kenmerkt de ondersteuning zich door het verlenen van individuele voorzieningen waardoor kwetsbare burgers langer zelfredzaam kunnen zijn en aan het maatschappelijk verkeer deel kunnen (blijven) nemen.

Preventie

Het preventiebegrip heeft hier betrekking op de focus van de gemeente. Daarbij gaat het onder meer om het voorkomen van sociaal isolement, vereenzaming en gebruik van zwaardere interventies. De gemeente heeft zicht op risicofactoren en investeert vooral in vroegtijdige interventies hierop.

Geconstateerd kan worden dat ook Houten in de toekomst rekening zal moeten houden met toenemende sociale problematiek, ten gevolge van de verstedelijking en de te verwachten vergrijzing vanaf circa 2030. In de komende planperiode is daar al de voorbode van te zien, met de groei van de groep 65-75 jarigen.

Daarmee zal de vraag naar individuele voorzieningen groter worden. Om het beroep op deze individuele voorziening te kunnen blijven beheersen, zal er steeds meer aandacht moeten komen voor algemene voorzieningen. Op deze manier wordt er voorkomen dat niet alleen (dure) individuele voorzieningen worden verstrekt. Hierbij wordt gedacht aan: collectief vervoer, klussendienst, etc.

Doel

Het doel van presentatieveld 6 is:
“het verlenen van een individuele voorziening dient altijd gericht te zijn op het bieden van hulp en ondersteuning ten behoeve van het behouden en het bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer.”

De zelfredzaamheid van een persoon staat hierbij voorop. Daarnaast worden de mensen met beperkingen in staat gesteld om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen, zodat er minder snel en minder vaak een beroep gedaan moet worden op intramurale voorzieningen.

Doelgroep

De doelgroep van dit prestatieveld is: alle mensen met een beperking die woonachtig zijn in de gemeente Houten. De beperking kan zijn:

- een somatische, psychogeriatrische of psychiatrische aandoening of;
- een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke handicap of;
- een psychosociaal probleem dat leidt of dreigt te leiden tot het disfunctioneren van de verzorging van het huishouden dan wel van de leefeenheid.

Hoe staan we ervoor?

Kerncijfers 2007

Omschrijving	Zorg in natura	Persoongebonden budget
Aanvragen		
Aantal nieuwe aanvragen Hulp bij het huishouden	462	108
Aantal nieuwe aanvragen woonvoorzieningen	157	
Aantal nieuwe aanvragen vervoersvoorzieningen	51	1
Aantal nieuwe aanvragen rolstoelvoorzieningen	127	
Toekenning		
Aantal toegekend Hulp in het huishouden	450	60
Aantal toegekend woonvoorzieningen	124	
Aantal toegekend vervoersvoorzieningen	44	1
Aantal toegekend rolstoelvoorzieningen	112	
Aantal toegekend Parkeerkaarten	98	
Aantal toegekend parkeerplaatsen	8	

Uitgangspunten

In de Verordening en de bijhorende beleidsregels (productenboek) is vastgelegd in welke situaties voorzieningen kunnen worden verleend. Voor het verstrekken van individuele voorzieningen hanteert de gemeente de volgende uitgangspunten:

- **primaat** ligt bij algemene voorzieningen;
- er is **keuzevrijheid** voor de aanvrager;
- een te verstrekken voorziening zal de goedkoopst-adequate mogelijkheid moeten zijn;
- er wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van een mantelzorger;
- een te verstrekken voorziening is op hetzelfde niveau zoals in het vorige beleid (Wvg en AWBZ) is bepaald.

Algemene voorziening versus individuele voorziening

Preventie is een belangrijk kernbegrip binnen dit presentatieveld. Eerst zal gekeken worden of men in aanmerking komt voor een zogenaamde ‘algemene voorziening’. Bij de toekenning van voorzieningen ligt het **primaat** bij de algemene voorzieningen.

Keuzevrijheid

Een belangrijk principe binnen de Wmo is de keuzevrijheid. Burgers hebben de keuze tussen een ‘voorziening in natura’ of een ‘persoonsgebonden budget’ (PGB). Voor de oude Wvg-voorzieningen is er nog een derde mogelijkheid: de financiële tegemoetkoming. Daar waar het **primaat** bij een algemene voorziening ligt is er geen keuzevrijheid.

Goedkoopst-adequaat

Het criterium goedkoopst-adequaat houdt in dat een te verstrekken voorziening allereerst adequaat dient te zijn om een belemmering weg te nemen. Zijn er twee of meer voorzieningen adequaat, dan mag gekozen worden voor de goedkoopste voorziening. Zijn er eigenschappen die kostenverhogend werken zonder dat dit de voorziening meer adequaat maakt, zullen deze niet voor vergoeding in aanmerking komen. De goedkoopste voorziening wordt beschouwd vanuit het gezichtspunt (of de voorziening) van de gemeente. De hoogte van een financiële tegemoetkoming dan wel een PGB wordt afgestemd op het prijsniveau van de goedkoopst-adequate voorziening op dat moment.

Gebruikelijke zorg versus mantelzorg

Bij het indiceren van Hulp bij het Huishouden zal het “Protocol Gebruikelijke Zorg” van toepassing zijn. Het protocol is opgesteld door het CIZ en een hulpmiddel bij het indiceren voor hulp bij het huishouden. Dit protocol bevat een nadere definiëring en normering van wat “gebruikelijke zorg” is en verduidelijkt daarmee de zorg die niet valt binnen de aanspraak op ondersteuning vanuit de Wmo.

In relatie tot ondersteuning vanuit de Wmo is het van belang de term gebruikelijke zorg goed te onderscheiden van het begrip mantelzorg. Gebruikelijke zorg en mantelzorg zijn elkaar uitsluitende begrippen. Mantelzorg komt aan bod in prestatieveld 4.

6 Er is wel een indirect effect op de gemeentebegroting: Deze groep zal immers meestal extra zorg en ondersteuning nodig hebben.

Bestaand beleid

De Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en de functie huishoudelijke verzorging vanuit de Algemene Wet Voorziening Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) zijn overgegaan naar de Wmo.

Bij de vaststelling van de Verordening is gekozen voor voortzetting van bestaand beleid. Dit betekent concreet dat er geen inhoudelijke wijzigingen hebben plaatsgevonden. Het bestaande gemeentelijke Wvg-beleid en AWBZ-beleid voor Hulp bij het Huishouden zijn 1 op 1 overgenomen.

Dit betekent dat het niveau (vastgelegd in het productenboek) van de individuele voorzieningen overeenkomt met de oude beleidsregels:

1. Nieuwe aanvragen voor vervoers- en rolstoelvoorziening dienen te worden voorzien van een CE keurmerk of TNO keurmerk.
2. Mensen die onder AWBZ Hulp bij het Huishouden ontvingen zullen bij herindicatie of nieuwe indicatie op hetzelfde niveau worden geïndiceerd.
3. Er kan voor verschillende vormen van Hulp bij het Huishouden worden geïndiceerd (zogenaamde niveaus):
  - HH1: Er wordt alleen op HH1 (Alfahulp) geïndiceerd als: de aanvrager in staat is om zelf de werkgeversrol te vervullen, de hulp langer dan 3 maanden nodig is en de aanvrager 3 weken zonder hulp kan.
  - HH2: deze vorm is qua voorziening gelijk aan HH1. Het verschil is echter dat de hulp niet wordt uitgevoerd door een Alfahulp maar door een gekwalificeerde zorgverlener. HH2+: wanneer men hulp nodig heeft voor een ontregelde huishouding en/of bij de organisatie van het huishouden wordt HH2+ geïndiceerd.

Eigen bijdrage

Voor het ontvangen van hulp bij het huishouden was er onder de AWBZ al sprake van een eigen bijdrage. Bij de overheveling van deze voorziening naar de gemeente is ervoor gekozen de eigen bijdrage in stand te houden. Daarmee is de eigen bijdrage ook binnen de gemeente geïntroduceerd. Voor de overige voorzieningen (voorheen Wvg) bestond geen eigen bijdrage. Vooralsnog is die ook niet ingevoerd.

Afhankelijk van de financiële ontwikkelingen zou dit in de komende jaren een overweging kunnen zijn.

Compensatieplicht

De Wmo verschilt sterk van de AWBZ. In de Wmo vervalt het verzekerd recht op zorg. In plaats daarvan is een compensatieplicht in de wet opgenomen. Oftewel: de gemeente compenseert beperkingen die men ervaart in het dagelijks leven. Samen met de aanvrager wordt gekeken welke voorzieningen en hulpmiddelen nodig zijn om de hindernissen weg te nemen. Het gaat daarbij om hindernissen in-en-om het huis, in het plaatselijk vervoer en in het ontmoeten van anderen. De gemeente is vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen en welke niet. Er wordt altijd eerst gekeken of de hulp ook op een andere manier verkregen kan worden (familie, vrienden of bureu).

Indicatiestelling

In 2007 is de Wmo ingevoerd en de gemeente beschouwt dit jaar als overgangsjaar. Dat betekent dat alle indicaties in 2007 voor hulp bij het huishouden door het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) werden afgehandeld. Vanaf 1 januari 2008 gaat de gemeente de enkelvoudige aanvragen voor hulp bij het huishouden zelf indiceren.

Het indiceren van deze voorziening gebeurt op kaders van de door het CIZ ontwikkelde beslisboom en protocollen.

Vanaf 2008 worden de volgende voorzieningen zelf door de gemeente geïndiceerd:

- enkelvoudige aanvragen voor Hulp bij het Huishouden;
- enkelvoudige aanvragen voor woonvoorzieningen, behalve een uitraaskamer of een aanbouw.
- Hiervoor is altijd een medisch advies nodig;
- enkelvoudige aanvragen voor vervoersvoorzieningen, behalve een bruikleenauto, een gesloten
- buitenwagen. Hiervoor is altijd een medisch advies nodig;
- enkelvoudige aanvragen voor rolstoelvoorzieningen, behalve voor individuele aanpassingen.

Voor complexe en meervoudige aanvragen en aanvragen waarbij medisch advies noodzakelijk is zal door de gemeente advies worden gevraagd aan het CIZ.

Het CIZ stelt een indicatieadvies op en op basis daarvan kent de gemeente een voorziening toe. Voor parkeerkaarten en parkeerplaatsen wordt eerst medisch advies gevraagd bij A-Rea voordat deze voorziening wordt toegekend.

Wat willen wij bereiken

- Er zijn steeds meer mensen die tengevolge van een afgewezen indicatie voor hulp bij het huishouden van hun naaste, behoefte hebben aan ondersteuning bij het verlenen van gebruikelijke zorg. Op het moment dat deze groep, al dan niet verplicht, meer zorg moet geven, dreigt overbelasting en daardoor zal de zelfredzaamheid afnemen.
- Om dit te voorkomen zal in 2008 een onderzoek worden verricht naar de overbelasting van mantelzorgers. In prestatieveld 4 komt mantelzorg aan bod en vanuit daar zal er gekeken worden naar de overbelasting van de gehele informele zorg en welke stappen genomen moeten worden.
- Het huidige kwaliteitsniveau dat wordt aangeboden aan de mensen met beperkingen wordt de aankomende jaren gehandhaafd. In het eerste kwartaal van 2008 zal er een uitgebreide evaluatie plaatsvinden. Hierbij wordt onder andere gekeken of het kwaliteitsniveau op deze manier blijft. Er wordt eveneens gekeken naar de financiële mogelijkheden.
- De aankomende jaren zal de vergrijzing alleen maar toenemen en daarnaast neemt landelijk de zorgaanvraag toe. De individuele voorzieningen moeten hierdoor wel voor de gemeente betaalbaar blijven. Om deze kosten te kunnen beheersen, wordt er in 2008 gekeken welke mogelijkheden er zijn om meer algemene voorzieningen in te zetten. Prestatieveld 5 gaat over algemene voorzieningen. Binnen dit prestatieveld zal onderzocht worden aan welke algemene voorzieningen behoefte is.
- De gemeente heeft de kans om alle aanvragen van individuele voorzieningen zelf te indiceren waardoor er een efficiëntere dienstverlening verleend kan worden. De afhandeltermijn en daarmee de doorlooptijden kunnen worden verkort. Daarnaast is het mogelijk zaken integraal op te pakken en niet meer voor elke afzonderlijke aanvraag een advies in te moeten winnen. De klantvriendelijkheid neemt dus toe.

Effectindicatoren

Prestatie-indicator	Norm	Wanneer	Wie
90% van de aanvragen vindt de afhandeling plaats binnen de termijnen die zijn afgesproken.	Afspraken termijnen d.m.v. proces-beschrijving	Vanaf 2008	Afdeling Sociale Zaken
Indicatie voor Hulp bij het Huishouden gaat op basis van de beslisboom en protocollen CIZ.	- Beslisboom CIZ - Protocollen CIZ	Vanaf 2008	Afdeling Sociale Zaken
Indicatie voor woon, vervoers en rolstoelvoorziening gaat op basis van het productenboek.	Productenboek	Vanaf 2007	Afdeling Sociale Zaken
80% van de klanten zijn tevreden over de dienstverlening van de afdeling Wmo.	Landelijke Benchmark en gemeente	Vanaf 2007	SGBO, afdeling Sociale Zaken ism Concernstaf
In 5% van de aanvragen worden er bezwaarschriften ingediend.	Bezwarencommissie	Vanaf 2007	Afdeling BCJ
In 5% van de lopen zaken is een klacht ingediend.	Klachtenprocedure bij zorgleveranciers	Vanaf 2008	Afdeling Sociale zaken

Prestatieveld 7: maatschappelijke opvang

Prestatieveld 7: Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld

Omschrijving van het prestatieveld

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Onder *vrouwenopvang* wordt begrepen het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld en het beleid ter bestrijding van huiselijk geweld.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familie kring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke- en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging.

NB! De uitwerking van de activiteiten op het gebied van de prestatievelden 7, 8 en 9 zal in onderlinge samenhang plaatsvinden (inventarisatie, passend aanbod preventieve activiteiten, begeleiding en ondersteuning en ketenregie).

Kernbegrippen

Het hoofddoel van het prestatieveld ‘maatschappelijke opvang’ is:

Burgers in Houten die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij worden ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Bij dit hoofddoel staan de volgende kernbegrippen centraal:

- *Ondersteuning*: De ondersteuning is gericht op participatie en zelfredzaamheid.
- *Preventie*: Preventie maakt onderdeel uit van een sluitende keten, waarbij risicofactoren bekend zijn waardoor vroegtijdig ingrijpen mogelijk is.

Doelgroep

De doelgroep is divers en bestaat onder meer uit: dak- en thuislozen, zwerfjongeren, vrouwen (en mannen) in de opvang, tienermoeders die niet thuis wonen, mensen met een psychiatrische e/o verslavingsachtergrond, ex-gedetineerden, kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld.

Hoe staan we ervoor?

Eind 2007 is een startnotitie geschreven waarin de stand van zaken m.b.t. (de aanpak van) huiselijk geweld beschreven is. Voor de gemeente is dit een nieuwe taak. Hieruit kan een aantal kerngegevens gehaald worden:

Advies- en Steunpunt huiselijk Geweld (ASHG Utrecht)

Het ASHG Utrecht is een (regionale) telefonische hulplijn voor informatie, advies en doorverwijzing.

Het steunpunt werkt samen met professionele organisaties bij de aanpak van het huiselijk geweld. Hiervoor zijn samenwerkingsafspraken gemaakt die in een convenant zijn vastgelegd, dat in 2006 ook door Houten is ondertekend.

Doel van het convenant is om “een gemeenschappelijke aanpak van huiselijk geweld te organiseren en te verankeren, waardoor een sluitend vangnet gecreëerd wordt rond (potentiële) daders, slachtoffers en getuigen van huiselijk geweld.

Hierdoor wordt huiselijk geweld voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, zo snel mogelijk gestopt en blijven de schadelijke gevolgen tot een minimum beperkt.” Daarnaast verzorgt het ASHG ook deskundigheidsbevordering voor uitvoerende hulpverleners van bijvoorbeeld AMW Vitras. De reacties zijn positief: de bijscholing is van hoge kwaliteit en Vitras is er zeer tevreden over. Na de ondertekening van het convenant startte begin 2007 een publiciteitscampagne in de regio Utrecht met de titel *‘Huiselijk geweld is niet normaal’*. Het campagne-materiaal bestond onder meer uit een set van acht verschillende posters over de verschillende doelgroepen, waaronder getuigen, slachtoffers, daders, vrouwen en kinderen. Daarnaast ging in april 2007 de grootschalige landelijke publiciteits-campagne *‘Nu is het genoeg’* van start die daders, slachtoffers en omstanders van huiselijk geweld moest stimuleren om hulp te zoeken.

Tijdelijk huisverbod

Een belangrijke ontwikkeling in de aanpak van huiselijk geweld is de wet tijdelijk huisverbod, die naar verwachting in de tweede helft van 2008 ingevoerd zal worden. Deze wet geeft de burgemeester de bevoegdheid om personen van wie een dreiging van huiselijk geweld of kindermishandeling uitgaat, tijdelijk een huisverbod op te leggen.

Aansluiting bij Veiligheidshuis

Bij de aanpak van huiselijk geweld is een nauwe samenwerking / afstemming tussen politie en hulpverlening noodzakelijk. De nieuwe wet tijdelijk huisverbod onderstreept dit eens te meer. Daarom is het zinvol om samenwerking te zoeken met en af te stemmen op de justitiële keten die is ondergebracht in het Veiligheidshuis Utrecht. Het voornemen bestaat om als politiedistrict Lekstroom aan te sluiten bij het Veiligheidshuis Utrecht. Houten wordt dan waarschijnlijk regionaal de ‘kartrekker’ van dit traject.

Cijfers

Er zijn geen exacte cijfers bekend over de aard en omvang van huiselijk geweld in Houten. De meest recente cijfers zijn die van 2006 van politie en ASHG.

	2006	2005
Politie	75 incidenten	91
	30 aangiftes	36
	23 aanhoudingen	27
ASHG	11 meldingen (in 4 maanden)	--

Naar schatting wordt 10 – 12% van alle incidenten van huiselijk geweld bij de politie gemeld. De daadwerkelijke omvang van het probleem is dus vele malen hoger dan het aantal gemelde incidenten. Uitgaande van deze schatting en het landelijke beeld, kunnen we er vanuit gaan dat jaarlijks 1 tot 1,5% van de Houtense bevolking in meer of mindere mate te maken heeft met huiselijk geweld.

Aandachtspunten

In aansluiting op het kabinetsbeleid zijn de aandachtspunten voor het beleid gericht op preventie en vroegsignalering, ketenaanpak en het huisverbod. In het kader van preventie lijkt het zinvol om meer bekendheid te geven aan het ASHG, waardoor mensen mogelijk sneller de stap zetten om huiselijk geweld te melden. In het kader van de ketenaanpak is de afstemming tussen politie en hulpverlening een aandachtspunt. Of het invoeren van een nieuwe overlegvorm hiervoor de beste oplossing is, is de vraag. Mogelijk kan er ook aangehaakt worden bij reeds bestaande overlegvormen zoals het Meldpunt Zorg & Overlast (zie prestatieveld 8) of het Veiligheidshuis Utrecht. Dit zal in 2008 nader worden onderzocht.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelen

1. In Houten leiden signalen over probleemsituaties snel tot adequate interventies ter voorkoming van huiselijk geweld en opname in opvangvoorzieningen. Daarbij zijn zo nodig alle leefmilieus betrokken (thuisituatie/gezin, wonen, veiligheid, zorg).
2. Op regionaal of lokaal niveau is een sluitend aanbod van opvangvoorzieningen voor deze doelgroepen beschikbaar.
3. Voor mensen die uitstromen uit opvangvoorzieningen is de nazorg en begeleiding goed geregeld.
4. In Houten is voldoende geschikte woonruimte voor mensen die uitstromen uit opvangvoorzieningen.

Effectindicatoren

Het jaarlijks aantal meldingen huiselijk geweld zijn in 2011 door de toegenomen bekendheid van het ASHG Utrecht toegenomen tot 30. 80% van de mensen die deelgenomen hebben aan preventieactiviteiten, ervaren die als nuttig. Voor de uitstroom uit opvangvoorzieningen heeft Houten voldoende woningaanbod. 80% van de mensen op wie de nazorg/begeleiding bij uitstroom gericht is geweest, kunnen weer zelfstandig en volwaardig deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Wat gaan we ervoor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële con- sequenties	Status
1	De naamsbekendheid van het ASHG vergroten door een publiciteitscampagne (preventie)	1	Resultaat vragen	2008	Geen	Imple- mentatie
2	Inventarisatie maken met overzicht van de doelgroep (aantallen, kenmerken), het aanbod in preventieactiviteiten, het aanbod maatschappelijke opvang en de knelpunten en lacunes op dit terrein, gekoppeld aan de ontwikkeling van een dynamische sociale kaart (vroegsignalering)	1 t/m 4	Richting geven	2008	Geen	Imple- mentatie

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële con- sequenties	Status
3	Het voortzetten van de deskundigheidsbevordering van het ASHG aan professionals (vroegsignalering)	1	Resultaat vragen	2008	Geen	Implementatie
4	Bespreken welke rol en betrokkenheid huisartsen bij de aanpak huiselijk geweld kunnen krijgen (vroegsignalering)	1	Richting geven	2008	Geen	Implementatie
5	Implementatie van de Wet tijdelijk huisverbod en inzet (regionaal crisisinterventieteam (afhankelijk van landelijke evaluatie pilots)	1	Resultaat vragen	2008	Geen	Implementatie
6	Voortzetten van de bestaande preventiemaatregelen (zoals Stevig Ouderschap) en doorontwikkelen van een passend pakket maatregelen vanaf 2010, waarin ook begeleiding en nazorg is begrepen (preventie)	1 en 3	Richting geven en resultaat vragen	2009 e.v.	Uitgangspunt bestaand beleid en mogelijk nieuw beleid	Perspectiefnota
7	Een besluit nemen over het verzoek om structureel bij te dragen aan de instandhouding van opvang BOKA IJsselstein	2	Resultaat vragen	2008	Nieuw beleid	Perspectiefnota
8	Huisvesten van uitstromers uit de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (i.s.m. Utrecht, en urgentiecommissie Houten)	4	Resultaat vragen	2008 - 2011	Geen ⁶	Implementatie
9	Het organiseren van een sluitende aanpak voor maatschappelijke opvang binnen de domeinen veiligheid, zorg, wonen en jeugd als onderdeel van bredere ketenregie op de prestatievelden 2, 7, 8 en 9. In dit kader vindt afstemming plaats over de rol van o.m. gemeente, hulpverlening, politie, woningstichtingen en welzijnsorganisaties. Er wordt (aansluitend op de bestaande structuren) een gezamenlijke werkwijze afgesproken en een passende overlegstructuur ontwikkeld (zie ook hoofdstuk 2.7.2). Hierbij gaat het o.m. om aansluiting bij het Veiligheidshuis, het meldpunt zorg & Overlast en de lokale jeugdzorgstructuur.	1 t/m 4	Richting geven en resultaat vragen	2008 - 2011	Uitgangspunt bestaand beleid en mogelijk nieuw beleid	Deel implementatie, deel mogelijk nieuw beleid op termijn

Prestatieveld 8: OGGZ

Omschrijving van het prestatieveld

Onder het bieden van openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) wordt verstaan:

- het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen;
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen;
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Het bieden van psychosociale hulp bij rampen wordt niet in de Wmo ondergebracht. Dit desbetreffende deelgebied is daarom expliciet uitgezonderd van het begrip openbare geestelijke gezondheidszorg in de Wmo.

Kernbegrippen

Het hoofddoel van prestatieveld ‘geestelijke gezondheidszorg’ is: Burgers in Houten die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij worden ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Bij dit hoofddoel staan de volgende kernbegrippen centraal:

- *Ondersteuning*: de ondersteuning is gericht op participatie en zelfredzaamheid.
- *Preventie*: preventie maakt onderdeel uit van een sluitende keten, waarbij risicofactoren bekend zijn waardoor vroegtijdig ingrijpen mogelijk is.

Doelgroep

De doelgroep wordt ook wel de sociaal kwetsbaren of zorgwekkende zorgmijders genoemd. Vaak is bij deze doelgroep sprake van problemen op meerdere leefgebieden, zoals verslaving, schulden, psychiatrische problematiek of een verstandelijke beperking. Het gaat ook om mensen die vereenzamen, die zichzelf en hun omgeving ernstig vervuilen of die overlast veroorzaken. Omdat zij zelf niet om hulp vragen, wordt de geboden zorg bemoeizorg genoemd.

Op basis van landelijke cijfers gaat men er van uit dat 0,7% tot 1% van de bevolking tot de OGGZ-doelgroep behoort. Voor Houten zou het dan gaan om een geschat aantal van 450 personen.

Hoe staan we ervoor?

Rol en positie van de gemeente

Het OGGZ terrein is nieuw voor de gemeente. Op dit terrein heeft de gemeente een regisserende rol. Utrecht is hiervoor de centrumgemeente. Ontwikkeling van dit prestatieveld vindt dan ook plaats in een regionale context. In het kader van de Wet bijzondere opnemering in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ) heeft de gemeente wel een rol. De burgemeester is bevoegd om een gedwongen opname en behandeling te gelasten van personen die lijden aan een geestesstoornis. Op het moment van gedwongen opname moet er sprake zijn dat de persoon een gevaar vormt voor zichzelf of de omgeving.

Meldpunt Zorg & Overlast

Het sinds 2006 bestaande Vangnet & Advies Lekstroom is per 1 januari 2008 omgevormd tot het bredere Meldpunt Zorg & Overlast. Hierin werken verschillende gemeenten uit de GGD-regio Midden Nederland samen. Utrecht is als centrumgemeente verantwoordelijk voor de financiering van de GGZ organisaties die betrokken zijn bij het Meldpunt. Afgesproken is dat de gemeente Utrecht geld verstrekt aan de GGD Midden-Nederland, die vervolgens zorgdraagt voor de betaling van Altrecht, Centrum Maliebaan en Kwintess (samen met MEE en het AMW vormen zij de front-office). De gemeente Utrecht geeft ook een vergoeding voor het werk dat de GGD Midden-Nederland daarvoor moet leveren. Houten financiert het meldpunt via de GGD (keuzetaak 2008-2009) en via extra outreachende⁷ trajecten van Vitras AMW. Ook de zorgverzekeraar heeft hier een rol.

Met de deelname aan het Meldpunt Zorg & Overlast voldoet Houten aan de eisen die de Wmo aan de gemeente stelt t.a.v. het functioneren als meldpunt.

Preventie

De gemeente heeft ook een preventieve taak, gericht op het signaleren en bestrijden van risicofactoren. In dit kader is, vooruitlopend op dit beleidskader voor 2008 subsidie verleend aan Indigo voor het uitvoeren van voorlichtingsactiviteiten. Dit wordt ook wel “collectieve preventie GGZ” genoemd.

Cijfers ontbreken

Precieze cijfers over aard en omvang van de doelgroep ontbreken. In 2006 zijn 27 Houtenaren gemeld bij het OGGZ meldpunt (Vangnet & Advies Lekstroom).

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelen

- 1. In Houten vinden preventie-activiteiten plaats gericht op het signaleren en bestrijden van risicofactoren.
- 2. In Houten is binnen een regionale context een sluitende aanpak van signalering tot begeleiding van sociaal kwetsbare burgers.

Effectindicatoren

In 2011 heeft de gemeente beter zicht op de werkelijke aard en omvang van de doelgroep. Dit zal zich uiten in een verdubbeling van het aantal Houtense meldingen bij het Meldpunt Zorg & Overlast.

Wat gaan we ervoor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële con- sequenties	Status
1	Inventarisatie maken met overzicht van de doelgroep (aantallen, kenmerken), het aanbod in preventieactiviteiten, het begeleidingsaanbod en de knelpunten en lacunes op dit terrein, gekoppeld aan de ontwikkeling van een dynamische sociale kaart (vroegsignalering)	1, 2	Richting geven	2008	Geen	Imple- mentatie
2	Doorontwikkelen van een passend pakket preventieve maatregelen, zoals voorlichtingsactiviteiten Indigo, eetcafé en maatjesproject vriendendiensten, budget-beheer, schuldhulpverlening, toeleiding naar werk en inkomen	1	Resultaat vragen	2009 -2011	Bestaand beleid en nieuw voor Indigo en Vrienden- diensten vanaf 2009	Implemen- tatie en perspectief- nota
3	Het organiseren van een sluitende aanpak voor de doelgroepen binnen de OGGZ op de domeinen veiligheid, zorg, wonen en jeugd als onderdeel van bredere ketenregie op de prestatievelden 2, 5, 7,8 en 9. In dit kader vindt afstemming plaats over de rol van o.m. (centrum)gemeente, hulpverlening, politie, wonings-tichtingen en welzijnsorga-nisaties. Het continueren van het Meldpunt zorg & Overlast vanaf 2010 maakt hier onderdeel van uit.	1, 2	Richting geven en resultaat vragen	2008 - 2011	Uitgangspunt bestaand beleid en mogelijk nieuw beleid vanaf 2010	Deel implemen- tatie, deel mogelijk Perspectief- nota

⁷ Bij outreachende hulpverlening wacht men niet af tot de cliënt met een hulpvraag komt, maar gaat de hulpverlener er zelf op af. Deze werkvorm wordt gebruikt bij groepen waarvan bekend is dat zij hulp zo lang mogelijk mijden of niet in staat zijn om zelf hulp te vragen.

Prestatieveld 9: verslavingsbeleid

Omschrijving van het prestatieveld

Ambulante verslavingszorg heeft betrekking op:

- ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen;
- preventie van verslavingsproblemen;
- activiteiten in het kader van bestrijding van overlast ten gevolge van verslaving.

Kernbegrippen

Het hoofddoel van het prestatieveld ‘verslavingszorg’ is:

Burgers in Houten die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij worden ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Bij dit hoofddoel staan de volgende kernbegrippen centraal:

- *Ondersteuning*: de ondersteuning is gericht op participatie en zelfredzaamheid.
- *Preventie*: preventie maakt onderdeel uit van een sluitende keten, waarbij risico-factoren bekend zijn waardoor vroegtijdig ingrijpen mogelijk is.

Doelgroep

In brede zin gaat het om alle mensen die een verslaving hebben. In Houten is er speciale aandacht voor de doelgroep jeugd en hun ouders.

Hoe staan we ervoor?

Rol en positie van de gemeente

Op het terrein van de verslavingszorg is ook sprake van een centrumgemeente (Utrecht). De verslavingzorg is een nieuw terrein voor de gemeente Houten. De gemeente heeft hierin een regisserende rol.

Landelijk is recent bevorderd (Hoofdpijnenbrief alcoholbeleid) dat gemeenten meer bevoegdheden krijgen om handhavend op te treden bij alcoholmisbruik (o.m. aanpakken van drankketen). Dit is een terrein dat nog nader verkend kan worden.

Uitvoeringsprogramma preventie genotmiddelen 2007-2009

Het programma preventie genotmiddelen richt zich, door middel van voorlichting, handhaving en outreachende hulpverlening (spreekuur wijkhulpverlening), op het voorkomen van genotmiddelengebruik door jongeren. In het kader van verslavingszorg gaat het hier dus om een preventief programma. Binnen dit programma worden ouders expliciet aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Het vergroten van ouderbetrokkenheid is opgenomen als apart speerpunt.

Cijfers

Er zijn verschillende cijfers beschikbaar, zowel landelijk te extrapoleren gegevens, als regionale gegevens van GGD Midden Nederland en Centrum Maliebaan. Onder de doelgroep jeugd heeft in 2004 bijvoorbeeld een aparte quickscan plaatsgevonden. In de periode 2007-2009 voert de GGD MN verschillende onderzoeken uit die inzicht zullen geven in genotmiddelen gebruik onder de jeugd. Een totaaloverzicht (vergelijkbare) cijfers over de doelgroep in Houten is echter nog niet beschikbaar.

Wat willen we bereiken?

Beleidsdoelen

- 1. In 2011 begint de Houtense jeugd pas vanaf 16 jaar met alcoholgebruik en het alcoholgebruik onder jongeren vanaf 16 jaar is lager dan in 2008.
- 2. In 2011 is er een sluitend aanbod van activiteiten, van preventie tot ambulante hulpverlening beschikbaar (lokaal of regionaal) voor mensen met een verslaving.
- 3. In 20011 is de overlast ten gevolge van verslaving minder dan in 2008.

Effectindicatoren

80% Van de ouders ervaren de preventieactiviteiten van het programma genotmiddelen als nuttig.

Wat gaan we ervoor doen?

	Wat	Beleids doel	Rol gemeente	Wanneer	Financiële con- sequenties	Status
1	Doorontwikkelen van het programma preventiebeleid genotmiddelen vanaf 2010	1	Richting geven en resultaat vragen	2007- 2009 en 2010 - 2011	Uitgangspunt bestaand beleid en mogelijk nieuw beleid vanaf 2010	Implemen- tatie uitvoerings- programma preventie genotmid- delen en perspectief- nota
2	Inventarisatie maken met overzicht van de doelgroep (aantallen, kenmerken), het aanbod in preventieactiviteiten, het begeleidingsaanbod en de knelpunten en lacunes op dit terrein, gekoppeld aan de ontwikkeling van een dynamische sociale kaart (vroegsignalering)	1, 2	Richting geven	2008	Geen	Imple- mentatie
3	Doorontwikkelen van een passend pakket preventieve maatregelen, in samenhang met preventieactiviteiten gericht op de doelgroepen binnen prestatieveld 7 en 8	2	Resultaat vragen	2009 -2011	Bestaand beleid en evt. nieuw	Implemen- tatie en perspectief- nota
4	Het organiseren van een sluitende aanpak voor de doelgroepen binnen de verslavingszorg op de domeinen veiligheid, zorg, wonen en jeugd als onderdeel van bredere ketenregie op de prestatievelden 2, 5, 7,8 en 9. In dit kader vindt afstemming plaats over de rol van o.m. (centrum)gemeente, hulpverlening, politie, woningstichtingen en welzijnsorganisaties.	1, 2	Richting geven en resultaat vragen	2008 - 2011	Uitgangspunt bestaand beleid en mogelijk nieuw beleid vanaf 2010	Deel imple- mentatie, deel mogelijk Perspectief- nota
5	Onderzoeken welke mogelijkheden de nieuwe bevoegdheden op het gebied van handhaving bieden voor preventie en het voorkomen van overlast door verslaving	1, 2, 3	Richting geven	2008	Geen	Imple- mentatie

Hoe nu verder?

Proces

a. Planning

In juni 2007 heeft de toenmalige raadscommissie Samenleving het visiedocument Wmo besproken. Tijdens de commissievergadering werd duidelijk dat er politiek veel waarde aan gehecht werd om bij het opstellen van het beleidskader het maatschappelijk middenveld te betrekken.

In de zomer 2007 is een inventarisatie opgesteld van het gemeentelijke beleid op de 9 prestatievelden. Op grond van deze inventarisatie is een analyse gemaakt per prestatieveld aan de hand van de volgende elementen:

- stand van zaken;
- ontwikkelingen en trends;
- kansen en bedreigingen;
- lacunes.

De analyse is vervolgens tijdens de werkconferentie op 15 november 2007 besproken met de instellingen en organisaties die betrokken zijn bij de Wmo. Het doel van de werkconferentie was:

- te komen tot een gezamenlijk gedragen beeld over wat de komende periode de aandachtspunten zijn op de negen prestatievelden
- zicht krijgen op samenwerkingsmogelijkheden
- het versterken en ondersteunen van samenwerkingsrelaties.

De resultaten van de conferentie zijn verwerkt in het beleidskader.

Aangezien de nadere uitwerking van beleidsvoornemens uit het beleidskader financiële consequenties kan hebben is het noodzakelijk dat het beleidskader in maart 2008 wordt vastgesteld vóór de perspectiefnota. Tussen de vaststelling van het beleidskader en de behandeling van de perspectiefnota worden de voor 2009 relevante beleidsvoornemens verder uitgewerkt en financieel vertaald.

Om de termijn van maart 2008 te halen en recht te doen aan de adviesrol van de Wmo-raad was het noodzakelijk het concept beleidskader uiterlijk de tweede helft van december 2007 aan te bieden om advies aan de Wmo-raad.

Gezien het bovengenoemde tijdspad voor behandeling van het beleidskader in de raad is er voor gekozen om in februari 2008, na vaststelling in het college, burgers en belangenorganisaties te betrekken bij het beleidskader. Dit mede gezien het feit dat de werkconferentie met de instellingen en organisaties heeft geleid tot een nader concretisering van het beleidskader, waardoor de bespreking met burgers en belangenorganisaties beter gestalte kan krijgen. Over de wijze waarop deze consultatie plaats zal vinden is in januari een brainstorm georganiseerd met een op dit onderwerp gespecialiseerd bureau.

b. Relaties met andere ontwikkelingen/ trajecten

De volgende ontwikkelingen en trajecten houden nauw verband met het beleidskader: Het voorzieningenonderzoek 2015, de perspectiefnota 2009 en het programma jeugd (centrum voor jeugd en gezin).

c. Vervolg proces

Het beleidskader is een dynamisch document dat op onderdelen/ thema's voortdurend verder aangevuld en uitgewerkt wordt in samenwerking met betrokken externe partijen. De uitwerking van de prestatievelden in hoofdstuk 5 zijn feitelijk de eerste tabbladen. Achter deze tabbladen kunnen al bestaande of nog op te stellen beleidsdocumenten worden toegevoegd.

6.2 Van beleidskader naar besluitvorming

Het beleidskader biedt inzicht in de stand van zaken op het brede terrein van de Wmo en de benodigde acties voor de komende 4 jaar. De veelheid van onderwerpen kan de indruk doen ontstaan dat het allemaal om nieuwe activiteiten gaat. In de meeste gevallen gaat het echter om het doorontwikkelen van bestaande activiteiten. Daarnaast gaat het op de veelal terreinen ook om het vormgeven van de nieuwe verantwoordelijkheid van de gemeente.

Om op een verantwoorde wijze te komen tot een herijking van het bestaande beleid en het op verantwoorde wijze vormgeven aan nieuwe ontwikkelingen is een integrale afweging noodzakelijk. Hierbij staan de volgende uitgangspunten centraal: vooralsnog continuïteit in dienstverlening, het mogelijk maken van ontwikkelingen waar nodig en de financiële beheersbaarheid. Om dit te kunnen waarborgen wordt gekozen voor een vergelijkbare werkwijze als bij de invoering van de hulp bij het huishouden. Hierbij staan monitoren en evalueren van inhoud en financiën centraal. Daarnaast is een fasering aangebracht om de herijking en het vormgeven van nieuwe ontwikkelingen op een verantwoorde wijze, samen met de maatschappelijke partners, vorm te geven. Deze fasering heeft naast de inhoud ook betrekking op de financiën. Bij de fasering is, op basis van een inschatting van de benodigde nieuwe middelen, gekeken naar de dekkingsmogelijkheden binnen bestaande budgetten van de Wmo. De fasering kent een 4-deling: In stand houden (tijdelijk), inventarisatie, innovatie en borgen.

Ten behoeve van de afweging op haalbaarheid en wenselijkheid zijn de voorgestelde acties per prestatieveld, zowel financieel als ook wat betreft het implementatieproces in hun samenhang bekeken.

Hieronder wordt aangegeven hoe uitgaande van het voorgestelde budgettaire kader (zie hoofdstuk 4.) en met inachtneming van de benodigde fasering in de raad tot een afweging van de voorgestelde acties gekomen kan worden:

Inhoudelijke fasering

In het Wmo beleidskader is er voor uitvoering van nieuwe taken een fasering aangebracht. De fasering is gebaseerd op de fase waarin bepaalde ontwikkelingen zich bevinden. Op enkele prestatievelden zijn we als gemeente al langer bezig met ontwikkelingen (m.n. 1 en 2), op andere moeten de ontwikkelingen nog in beeld gebracht en ingang gezet worden.

Er is dan ook een vierdeling gemaakt:

1. In stand houden (tijdelijk)

Vooruitlopend op het beleidskader is de dienstverlening op een aantal nieuwe terreinen tijdelijk (2008) gesubsidieerd. Voorstel is dan ook om de dienstverlening in stand te houden tot nadere overweging over de inzet van deze activiteiten en middelen mogelijk is. (handje helpen, vrijwillige thuiszorg, Boka, eetcafé, vriendendienst, Indigo etc.)

2. Inventariseren

Op een aantal nieuwe terreinen moet in 2008 de bestaande activiteiten en benodigde ontwikkelingen in beeld gebracht worden om vervolgens in 2009 tot gerichte acties te komen. Ook moeten er keuzes gemaakt worden over vorm, inhoud en financiën zoals bij het Centrum voor Jeugd en Gezin.

3. Innoveren

Vervolgens kan de afweging meer, minder, anders op nieuw en bestaand beleid gemaakt worden (bijv. pilot de burens, mantelzorg).

4. Borgen

Tenslotte gaat het om het opnemen van activiteiten in de reguliere beleidscyclus (bijvoorbeeld doorontwikkelen welzijnsorganisaties).

6.3 Organisatie

Intern

Om uitvoering te kunnen geven aan het Wmo-beleid, regie te kunnen voeren en de relaties tussen de prestatievelden te kunnen leggen moet aan drie randvoorwaarden invulling gegeven worden:

- integrale benadering;
- wijkaanpak;
- versterken van de informatiepositie (monitoring).

De wijze waarop hieraan binnen de gemeentelijke organisatie vorm gegeven wordt moet nog nader uitgewerkt worden, waarbij de inhoud van vraagstukken bepalend is voor de te kiezen vorm.

Extern

Om de regie te voeren op de integrale benadering in het speelveld met de maatschappelijke organisaties is het noodzakelijk de bestaande overlegstructuur door te ontwikkelen (zie bijlage 4).

In de voorgestane overlegstructuur met de maatschappelijke organisaties zijn drie niveaus van overleg te onderscheiden:

- **Strategisch:** stedelijk georganiseerd over de volle breedte van de Wmo. Monitoren op doelen en resultaten. Opdracht formulering.
- **Regie:** stedelijk niveau, coördinerend en beleidssignalerende rol.

- **Uitvoerend:**

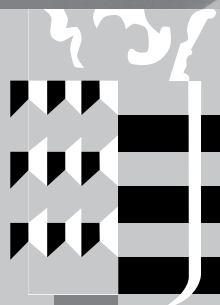
- collectief = op wijkniveau signaleren van trends en doorverwijzen;
- individueel = casuïstiek.

Deze onderverdeling van strategisch - regie - en uitvoerend overleg is geen blauwdruk, maar een analyse model, dat in de praktijk samen met de betrokken partners op maat uitgewerkt moeten worden. De werkbaarheid en effectiviteit staat daarbij voorop en differentiatie per deelonderwerp blijft uiteraard mogelijk.

Bijlagen

Bijlage 1 Begrippen en afkortingen

Begrippen

Wat is een 'algemene voorziening'?

Een algemene voorziening is een voorziening die snel, tijdelijk en incidenteel beschikbaar is op het moment dat men hulp nodig heeft. Algemene voorzieningen zijn dus voorzieningen die een probleem snel en effectief kunnen oplossen.

Het gaat om voorzieningen die:

- tijdelijk benut worden;
- betrekking hebben op lichte en niet complexe zorg;
- betrekking hebben op incidentele zorgbehoefte.

Voor algemene voorzieningen is het niet noodzakelijk om de gehele procedure te doorlopen. De gemeente bepaalt of de belanghebbende het beste geholpen is met een algemene of individuele voorziening. Nagegaan wordt in hoeverre er sprake is van een structurele, langer durende en niet- incidentele hulpvraag. Als een goede oplossing geboden kan worden met een algemene voorziening dan komt de aanvrager niet in aanmerking voor een individuele voorziening.

Wat is een 'individuele voorziening'?

Een individuele voorziening is een voorziening die voor de klant persoonlijk bestemd is en die men voor langere tijd nodig hebt.

Indien men in aanmerking komt voor een individuele voorziening, dan krijgt men de keuze: een voorziening in natura of een persoonsgebonden budget (zie paragraaf 6.5.2).

Persoonsgebonden budget

Bij een persoonsgebonden budget (PGB) krijgt de aanvrager een geldbedrag van de gemeente om de hulp die nodig is zelf te regelen (een individuele voorziening zelf aan te schaffen of te betalen). Er is bijvoorbeeld hulp in de huishouding nodig. Men krijgt dan een PGB om zelf iemand in te huren. Een PGB wordt alleen verstrekt als individuele voorziening.

Financiële tegemoetkoming

Financiële tegemoetkoming die wordt verstrekt is een geldbedrag dat los van de werkelijke kosten en los van het inkomen wordt vastgesteld. Het is niet in alle gevallen een kostendekkend bedrag. Vaak kan de voorziening niet in natura worden verstrekt en geeft de gemeente de aanvrager een financiële tegemoetkoming.

Voorziening in natura

Bij een voorziening in natura krijgt men de hulp die nodig is en betaalt de gemeente de kosten aan de leverancier. De aanvrager krijgt dus geen financiële vergoeding, maar rechtstreekse hulp.

Gebruikelijke zorg is per definitie zorg waarop geen aanspraak bestaat vanuit de WMO. Het is de normale, dagelijkse zorg die partners of ouders en inwonende kinderen geacht worden elkaar onderling te bieden omdat ze als leef-eenheid een gezamenlijk huishouden voeren en op die grond een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor het functioneren van dat huishouden.

Gebruikelijke zorg is ook alleen aan de orde als er een leefeenheid is die een gezamenlijk huishouden voert. Uitwonende kinderen vallen hier dus buiten.

Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende, door personen uit diens directe omgeving waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie. Bij mantelzorg wordt de normale (gebruikelijke) zorg in zwaarte, duur en/of intensiteit aanmerkelijk overschreden.

Uitraaskamer

Een uitraaskamer, of een time-outruimte is een verblijfsruimte, waarin ene gehandicapte, die vanwege een gedragsstoornis ernstig ontremd gedrag vertoont zich kan afzonderen en/of tot rust komen.

Outreaching werken

Bij outreachende hulpverlening wacht men niet af tot de cliënt met een hulpvraag komt, maar gaat de hulpverlener er zelf op af. Deze werkvorm wordt gebruikt bij groepen waarvan bekend is dat zij hulp zo lang mogelijk mijden of niet in staat zijn om zelf hulp te vragen.

Afkortingen

- AMW Algemeen Maatschappelijk Werk
- ASHG Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
- AWBZ Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
- CIZ Centraal Indicatieorgaan Zorg
- CJG Centrum voor Jeugd en Gezin
- EKD Elektronisch Kinddossier
- GGZ Geestelijke Gezondheidszorg
- HH Huishoudelijke Hulp
- JGZ Jeugdgezondheidszorg (0-19 jaar)
- OGGZ Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
- PGB Persoonsgebonden budget
- Wmo Wet maatschappelijke ondersteuning
- Wvg Wet voorzieningen gehandicapten

Bijlage 2 Budgetoverzicht Wmo (Uitgangssituatie 2008)

Prestatie- veld	Omschrijving	Beïnvloedbaar	uitgaven	uitgaven	uitgaven	uitgaven	inkomsten	inkomsten	inkomsten	inkomsten
		Ja / /Nee	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
PV 1	Sociale samenhang en leefbaarheid	Ja	1,789,633	1,655,215	1,860,047	1,810,047	61,159	109,492	225,408	237,437
		Nee	1,179,829	1,057,963	1,430,448	1,425,821	3,508	0	0	0
	Totaal PV 1		2,969,462	2,713,178	3,290,495	3,235,868	64,667	109,492	225,408	237,437
PV 2	Ondersteuning bij opgroeien en opvoeden	Ja	599,836	599,836	599,836	599,836	0	0	0	0
		Nee	852,171	851,811	851,452	851,092	634,258	634,258	634,258	634,258
	Totaal PV 2		1,452,007	1,451,647	1,451,288	1,450,928	634,258	634,258	634,258	634,258
PV 3	Informatie , advies en cliëntenondersteuning	Ja	95,145	95,145	95,145	95,145	0	0	0	0
		Nee	26,160	26,160	26,160	26,160	0	0	0	0
	Totaal PV 3		121,305	121,305	121,305	121,305	0	0	0	0
PV 4	Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	Ja	108,708	88,708	88,708	88,708	0	0	0	0
		Nee	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal PV 4		108,708	88,708	88,708	88,708	0	0	0	0
PV 5	Bevorderen deelname maatschappelijk verkeer voor beperkten, chronisch psychisch of psychosociaal	Ja	812,137	802,037	802,037	802,037	0	0	0	0
		Nee	143,371	142,126	140,807	139,392	225,767	225,767	225,767	225,767
	Totaal PV 5		955,508	944,163	942,844	941,429	225,767	225,767	225,767	225,767
PV 6	Voorzieningen voor mensen met beperking, chronisch psychisch probleem of psychosoci- aal probleem	Ja	3,516,540	1,497,832	1,497,832	1,497,832	0	0	0	0
		Nee	470,202	470,202	470,202	470,202	389,779	8,306	8,306	8,306
	Totaal PV 6		3,986,742	1,968,034	1,968,034	1,968,034	389,779	8,306	8,306	8,306
PV 7	Maatschappelijke opvang	Ja	0	0	0	0	0	0	0	0
		Nee	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal PV 7		0	0	0	0	0	0	0	0
PV 8	Bevorderen openbare geestelijke gezondheidszorg	Ja	273,105	292,949	325,421	341,534	0	0	0	0
		Nee	64,360	64,360	64,360	64,360	0	0	0	0
	Totaal PV 8		337,465	357,309	389,781	405,894	0	0	0	0
PV 9	Bevorderen verslavingsbeleid	Ja	32,675	32,675	32,675	32,675	0	0	0	0
		Nee	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal PV 9		32,675	32,675	32,675	32,675	0	0	0	0
	Stelpost Algemene dekkingsmiddelen			1,946,291	1,967,651	1,973,651				
	Totaal budget beïnvloedbaar (incl stelpost)		7,227,779	7,010,688	7,269,352	7,241,465	61,159	109,492	225,408	237,437
	Totaal budget niet beïnvloedbaar		2,736,093	2,612,622	2,983,429	2,977,027	1,253,312	868,331	868,331	868,331
	TOTAAL Wmo		9,963,872	9,623,310	10,252,781	10,218,492	1,314,471	977,823	1,093,739	1,105,768

Bijlage 3 Analyse prestatievelden 1 t/m 9

NB! Indien expliciet anders vermeld, hebben de in de analyse gepresenteerde gegevens en cijfers betrekking op 2007.

Prestatieveld 1 (Hoofddoel 1)
Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Prestatieveld 1 in relatie tot de Houtense Wmo- visie

1.1. Inleiding
Houten is een leefbare stad met grote sociale samenhang in wijken en buurten
Het eerste prestatieveld binnen de Wmo is gericht op het bevorderen de betrokkenheid bij de buurt, wijk en medebewoners te vergroten en daarmee ook de participatie aan de lokale samenleving.
Dit door het ontwikkelen van beleid dat gericht is op het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid op wijk en buurtniveau in algemene zin en op de beleving van de individuele inwoner.
De achterliggende gedachte is dat leefbare, levendige wijken en buurten een positief effect hebben op “het meedoen” van alle inwoners, op de opvoeding en het opgroeien van de jeugd, op de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers en op het voorkomen van toekomstige beperkingen van de zelfredzaamheid.

1.2 Typering prestatieveld 1 in relatie tot het visiedocument (hoofddoel 1)
Zoals aangegeven is prestatieveld 1 van de Wmo tevens hoofddoel 1 uit het visiedocument. Bij dit hoofddoel staan de volgende drie begrippen centraal:
a) *leefbaarheid*, b) *sociale samenhang* en c) *kleinschaligheid*.

Kernbegrippen	Beoogd resultaat
Leefbaarheid	De wijk is schoon, heel en veilig (fysiek) De wijkbewoner zet zich daarvoor in (sociaal)
Sociale samenhang	De aanwezigheid van (in)formele netwerken (van burenccontacten tot buurtfeesten)
Kleinschaligheid	Voorzieningen, diensten en accommodaties zijn zo dicht mogelijk bij de burger georganiseerd

Relatie met andere prestatievelden
Prestatieveld 1 heeft nauwe relatie met de prestatievelden 4 (ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligerswerk) en 5 (bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking).

Succesvol vrijwilligersbeleid kan een stimulans zijn voor bewoners om zich in te zetten voor de leefbaarheid in de buurt of wijk. Een grotere sociale samenhang in buurten en betrokkenheid van buurtbewoners bij elkaar kan de taak van mantel-

zorgers ontlasten, omdat het sociale netwerk rond mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben vergroot wordt.

Het bieden van zorg en welzijnsdiensten in buurten en wijken maakt dat mensen met een beperking langer actief kunnen deelnemen aan het sociale leven.

2. Hoe staan we er voor in Houten?

2.1 Ontwikkelingen en trends
Op basis van de leefbaarheidsmonitor 2006 komt het volgende beeld naar voren op de drie kernbegrippen.

A. Leefbaarheid.
De waardering voor de fysieke leefomgeving is een ruime voldoende: 7,7.
89 % van de bewoners geeft aan een bijdrage te willen leveren aan de leefbaarheid van de buurt of wijk.

B. Sociale samenhang
De waardering van de sociale samenhang in buurt of wijk, wijkt behoorlijk af van de waardering voor de fysieke leefomgeving. De waardering voor de sociale sociale samenhang is een 6,3

C. Kleinschaligheid
Meer dan de helft van de Houtenaren is tevreden over de voorzieningen in de buurt, 63%.

Ontwikkelingen en trends
Inzet activiteiten:
De afgelopen jaren is m.n. ingezet op het bevorderen van de sociale samenhang en betrokkenheid van burgers bij hun directe leefomgeving zowel fysiek als sociaal (de openbare ruimte en de burenccontacten).

Met het vaststellen van de nota Sociale Cohesie en de nota inkleuring (2004) heeft de raad aangegeven dat zij de ontmoeting tussen bewoners wil faciliteren en stimuleren. De raad bepaalt in 2005 een aantal aandachtsgebieden waar zij de komende jaren extra aandacht aan wil besteden (voortgangsrapportage Sociale Cohesie), te weten: jeugd, maatschappelijke ondersteuning, wijkgericht samenwerken en vrijwilligerswerk.
Om deze intenties te realiseren zijn in 2005 3 pilots in gang gezet:

- De Buren (2005 t/m 2007);
- Concept beheer en exploitatie De Vuurtoren (2005-2007);
- Wijkgericht tienerwerk (2006-2008);

In december 2007 zijn deze pilots geëvalueerd en getoetst op de bijdrage die zij leveren aan de drie kernbegrippen leefbaarheid, sociale samenhang en kleinschaligheid. Concluderend kan gesteld worden dat de pilots een positieve bijdrage hebben geleverd. In Houten Zuid-Oost vind een keur aan activiteiten plaats, in of buiten De Vuurtoren. Bij het uitvoeren van deze activiteiten zijn vrijwilligers, burgers uit de wijk betrokken. Buurtbewoners leren elkaar daardoor kennen en zo ontstaan verschillende contacten en sociale netwerken. Bewoners zijn niet geneigd direct

zelf het initiatief te nemen om activiteiten op te zetten. Daarom is de initiërende en stimulerende functie, uitgaande van de vraag van bewoners en het beleidskader van de gemeente, van zowel het opbouwwerk, als het sociaal cultureel werk en de vrijwilligerscentrale van groot belang. Het college heeft dan ook in december 2007 besloten de pilots De Buren en concept beheer De Vuurtoren te verlengen tot 31 december 2008.

Daarnaast heeft de raad besloten om een structureel budget € 50.000,- beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling van sociaal culturele activiteiten in de wijk Houten Noord-Oost. Hiermee kan begin 2008 gestart worden. .

Een duidelijk zichtbare locatie is van cruciaal belang voor de aanpak zoals in het project De Buren. Uit de evaluatie van de drie pilots blijkt dat in de accommodaties De Vuurtoren het hart van de wijk klopt, het bruist er van de activiteiten, Kleinschaligheid voorziet zichtbaar in de behoefte van de wijkbewoners. Op basis van de pilot beheer De Vuurtoren kan een definitief beheersmodel ontwikkeld worden. De keuze voor het definitieve model wordt betrokken bij de voorzieningen visie 2015.

Vanuit openbare werken wordt ingezet op bewonersparticipatie, integraal werken zowel binnen het gemeentehuis als daar buiten en meer aandacht voor de inbreng van bewoners. Een goed voorbeeld hiervan zijn de wijkontmoetingsdagen, waar zowel de fysieke componenten van een wijk aan de orde komen maar waar ook de welzijnsorganisaties zich presenteren.

Naast de pilots is vanuit Welzijn is ook sterk de nadruk komen te liggen op de ondersteuning en activering van bewoners en ondersteuning van het verenigingsleven. Dit blijkt uit de inzet die de afgelopen jaren is gedaan op: realiseren opbouw-werkfunctie, ambulant jongerenwerk, cultuur makelaar en sport consulent in het kader van Breedte Sport Impuls en het project Buurt, Onderwijs en Sport, ouderen adviseur, activerend huisbezoek aan ouderen.

De afbouw van Houten zuid en de geplande voorzieningen (o.a. winkels, horeca, zorgvoorzieningen) bieden de mogelijkheid om tot een aanbod te komen dat afgestemd is op de wensen en de behoeften van de bewoners van dit gebied.

Voor Houten Noord geldt dat er op verschillende plaatsen inbreidingslocaties voor woningbouw gepland staan, er delen van wijken gerenoveerd, opgeknapt en/of opgewaardeerd worden. Naast de investering in de verbetering van het woning-aanbod wordt ook het voorzieningenniveau (kwaliteit en kwantiteit) opnieuw bekeken in het kader van de voorzieningen visie.

2.2. Kansen en bedreigingen

A. Leefbaarheid

In de leefbaarheidmonitor zijn de volgende vragen opgenomen over de ontwikkeling van de buurt:

1. Is uw buurt het afgelopen jaar vooruit gegaan?
2. Verwacht u vooruit- of achteruitgang in de komende jaren?

Kansen

Vooraf in Zuid – West is er sprake van een positief beeld over de ontwikkeling van de wijk. De vooruitgang wordt vooral veroorzaakt door de verdere afbouw van de wijk (groenvoorzieningen, bestrating) en toegenomen saamhorigheid in de wijk. Dit kan deels toegeschreven worden aan de pioniersfase waarin de wijk zich bevindt. In deze wijk kan ingezet worden op het vasthouden van de saamhorigheid, en betrokkenheid bij de wijk, ook na de pioniersfase.

De afbouw van Houten- Zuid (o.a. Castellum) biedt de mogelijkheid om (nieuwe) bewoners vroegtijdig te betrekken bij de ontwikkeling van gewenste voorzieningen in de wijk en daarmee vanaf de start de betrokkenheid van de (nieuwe) bewoners bij hun wijk vergroten.

Een zelfde aanpak kan ook gehanteerd worden bij de ontwikkeling van inbreidings-locaties, eventuele renovatieplannen en de inventarisatie van het voorzieningen-niveau in Houten-Noord

Bedreigingen

Noord – Oost scoort ten opzichte van 2004 en ten opzichte van de andere wijken, negatiever op de ontwikkeling van de buurt zowel op vraag 1 als op vraag 2 Aangegeven wordt dat het negatieve beeld m.n. wordt ingegeven door;

- verminderde saamhorigheid;
- toename van bewoners uit lagere sociale klassen;
- overlast van burens en jongeren

De vraag is of dit beeld voor geheel Noord–Oost het zelfde is of dat het zich m.n. toespitst op enkele buurten. Bekeken moet worden of er een concept voor de hele wijk opgezet moet worden of dat er duidelijk sprake is van enkele buurten binnen de wijk waar de aandacht op gericht moet worden (maatwerk). Daarnaast moet het onderzocht worden welk effect het Centrum (het Rond), dat tot de wijk Noord-Oost wordt gerekend, op de waardering voor de wijk heeft

Uit de “Keet gesprekken” van Openbare Werken in de wijk de Weiden van 2006 kwam voor het eerst een geluid dat mensen zouden willen verhuizen omdat de wijk hen niet meer aanstaat qua “uitstraling en burens”. Het ging om een gering aantal maar het is een geluid dat daarvoor nooit eerder is vernomen. Om een goed beeld te krijgen van waar de waardering voor de wijk op is gebaseerd, bijvoorbeeld (veranderde) bevolkingssamenstelling, woningtype zal dit verder onderzocht moeten worden. Dit kan deels aan de hand van de demografische ontwikkeling van de wijk, deels gaat het ook om belevingsfactoren die niet direct af te leiden zijn uit de cijfers. Maar die van bewoners verkregen moeten worden..

B. Sociale samenhang

Kansen

Door de aandacht en inzet van middelen op de participatie, activering en begeleiding van bewoners en verenigingen Is een goede basis gelegd om het potentieel aan bewoners dat actief een bijdrage wil leveren aan de leefbaarheid, veiligheid en sociale samenhang in buurten en wijken te bevorderen. Slechts 24% van de bewoners geeft aan een actieve bijdrage te leveren aan de bovengenoemde punten, terwijl 89 % van de bewoners aangeeft zich mede

verantwoordelijk te voelen voor de buurt. Door de inzet van bewonersondersteuning en activering zou dit potentieel (89%) geactiveerd kunnen worden.

Daarnaast zijn er ook groepen die gerichte inzet en aandacht behoeven om de stap naar sociale participatie te zetten. Door deze gerichte inzet kan een groep bewoners die nu niet of nauwelijks betrokken zijn bij de wijk geactiveerd worden deel te nemen aan buurtgerichte activiteiten. Dit kan ook een positieve bijdrage leveren aan het doorbreken van sociaal isolement en wederzijds begrip. Hierbij valt o.a. te denken aan mensen in een inburgeringstraject. Bij inburgering gaat het immers om meer dan alleen een goede beheersing van de Nederlandse taal, maar ook om volledig en volwaardig mee te kunnen doen in de samenleving

Het instrument van de wijkontmoetingsdag dat vanuit het initiatief van Openbare werken is omarmd door het Netwerk “De wijk voor elkaar!” kan hieraan eveneens een bijdrage leveren.

De wijkprofielen die door het Netwerk “De wijk voor elkaar!” worden opgesteld moeten een instrument worden waarbij de specifieke vragen, kansen, ontwikkelingen problemen van een van een wijk in kaart gebracht worden en een integrale aanpak mogelijk wordt.

Bedreigingen

Door de inzet van de vele verschillende instrumenten (het opbouwwerk, het ambulant jongerenwerk, de sportconsulent, de cultuur makelaar, het sociaal cultureel werk (de burens), de bewonersparticipatie vanuit openbare werken) en ieder instrument vanuit een andere invalshoek, kan leiden tot lacunes en overlap. Een gecoördineerde (programma)aanpak en sturing kan deze afstemming mogelijk maken. Op dit moment zijn er een aantal projecten waarin nauw samengewerkt wordt. Maar er zal een structurele samenwerking en afstemming moeten komen om een gerichte en efficiënte inzet van deze instrumenten mogelijk te maken.

Met de aandacht op de inzet van instrumenten ter ondersteuning en activering van bewoners ontstaat er het gevaar dat bewoners die eenmaal geactiveerd zijn geen vervolg vinden in regulier sociaal cultureel werk. De structurele inzet van sociaal cultureel werk kan een waarborg zijn voor de continuïteit van de inzet van bewoners, het blijvend te betrekken bij het opzetten van activiteiten in de buurt. Als er geen continuïteit geboden wordt in een activiteitenaanbod, kan dit leiden tot afhaken van geactiveerde, enthousiaste bewoners.

In Houten zijn geen probleemwijken met een cumulatie aan problemen. Wel zou er in preventieve zin aandacht geschonken moeten worden aan wijken die door bijvoorbeeld verhuisbewegingen en instroom van nieuwe bewoners en/ of het type woningen (veel goedkope huurwoningen) te eenzijdig van samenstelling worden.

C. Kleinschaligheid

Kansen

De waardering voor het club- en buurthuiswerk is in 2006 in vergelijking met eerdere jaren toegenomen. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door de bovengemiddelde score op dit punt in de kleine kernen, het buitengebied en Zuid – Oost.

De toename in de waardering in Zuid -Oost kan verklaard worden door de realisatie van De Vuurtoren met een beheerder en sociaal culturele activiteiten die georganiseerd worden door en voor bewoners.

De lagere scores in Zuid–West, Noord-West en Noord–Oost, kunnen verband houden met het feit dat in Zuid- West men nog bezig is met de realisatie van een wijkcentrum (cultuurhuis). In Noord- West en Noord-Oost zijn wel culturele centra (de Grund, Nieuwoord, de Geer). Deze centra functioneren nog als traditionele zalenverhuur centra; er worden geen sociaal culturele activiteiten georganiseerd en er is geen beheer.

Met de vaststelling van een definitief beheerconcept (voorzieningen visie 2015) kan vorm gegeven worden aan de uitrol daarvan over heel Houten. Vooruitlopend hierop is er voor het opstarten van activiteiten in Noord–Oost structureel geld beschikbaar gesteld.

Een duidelijk zichtbare locatie is van cruciaal belang voor de aanpak zoals in het project De Buren Het wijkcentrum De Vuurtoren is het kloppend hart van de wijk waar activiteiten in en rond om heen georganiseerd worden. Kleinschaligheid van de voorziening voorziet zichtbaar in de behoefte van de wijkbewoners. Ook biedt het een kans om verschillende functie in de wijk te combineren. Hierbij valt o.a. te denken aan een combinatie met de groeiende vraag naar buitenschoolse opvang,

Bedreigingen

Het goed functioneren van de wijkcentra is mede afhankelijk van een goede aansluiting van het aanbod aan activiteiten en ondersteuning bij de vraag uit de wijk. Het daarop afstemmen van (laagdrempelige) activiteiten voor de diverse doelgroepen in de wijk. Het te zeer willen ”optuigen” van het aanbod kan tot gevolg hebben dat de centra niet te exploiteren zijn.

2.3.

Lacunes

Het ontbreken van structureel sociaal cultureel werk en daarmee ook een activiteitenaanbod in de sociaal culturele centra in Noord–West en Noord-Oost.

Er kan meer gebruik gemaakt worden van de beschikbare kennis over wat er “speelt” in de wijken. Door de bundeling van o.a.. de kennis bij Openbare werken, Welzijn, SWOH., Enter, het onderwijs en zorginstellingen, woningstichting e.a. kan programma gerichte aanpak en maatwerk geleverd worden. Zowel op buurt en wijkniveau als ook aan individuele burgers om de betrokkenheid en de sociale samenhang te bevorderen.

Momenteel is sprake van een evenredige verdeling van de inzet van activiteiten en voorzieningen. Deze verdeling zou omgezet kunnen worden naar een programmatistische aanpak en sturing per wijk, waar dat nodig is, om zo maatwerk te kunnen leveren per wijk / buurt.

Het voorbeeld Houten Noord –Oost:

Hoe groot zijn en waar zitten de problemen van deze wijk. Dit zowel vanuit sociaal oogpunt, huisvestingsvraagstukken, openbare ruimte, veiligheid (invloed centrum). Al deze aspecten kunnen meegenomen worden in de ontwikkeling van een plan van aanpak voor die buurten die daar qua problematiek om vragen.

Geen gerichte aanpak/visie op de ontwikkeling van en de samenwerking tussen de ingezette instrumenten: opbouwwerk, ambulant jongerenwerk, cultuurmakelaar, sport consulent en sociaal cultureel werk.

Prestatieveld 2 (Hoofddoel 2 en 3)

Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jeugd met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

1. Prestatieveld 2 in relatie tot de Houtense Wmo-visie

1.1. Inleiding

Binnen prestatieveld 2 van de Wmo zijn die onderdelen van het preventief jeugd-beleid samengebracht, die niet binnen de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) of de Wet op de leerplicht vallen.
Dit beleidsterrein heeft betrekking op de Houtense jeugd van min 9 maanden tot 23 jaar en hun ouders / verzorgers bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval (zoals schooluitval of criminaliteit), voor wie zorg op grond van de Wet op de Jeugdzorg niet nodig is, dan wel voorkomen kan worden.

*Gemeenten kunnen er voor kiezen om het totale jeugdbeleid (gericht op alle jeugdigen 0-27 jaar) al dan niet onder te brengen in het Wmo-beleidskader. De gemeente Houten heeft ervoor gekozen om parallel aan het traject van het Wmo-beleidskader een (tijdelijk) programma integraal jeugdbeleid 2008-2012 in gang te zetten. De drie hoofddoelen van dit programma jeugd zijn afgeleid van de drie in het Wmo-beleidskader genoemde hoofddoelen. Dit is een breed programma waarin alle aspecten van het jeugdbeleid aan bod komen (ruimte, vrije tijd, leren & werken, gezond & veilig opgroeien).
Speerpunten die betrekking hebben jeugdigen en hun ouders, worden in dit beleidskader daarom wel benoemd, maar worden nader uitgewerkt binnen het programma jeugd.*

In essentie gaat het bij prestatieveld 2 om 5 gemeentelijke functie in aansluiting op de WCPV, de Wet op de Leerplicht en de Wet op de Jeugdzorg:

- 1. informatie & advies
- 2. signalering
- 3. toeleiding naar hulp
- 4. licht pedagogische hulp
- 5. zorgcoördinatie.

De Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar (JGZ), beter bekend als de zorg van het consultatiebureau en de schoolarts, is weliswaar onderdeel van de WCPV, maar is onlosmakelijk verbonden met de 5 gemeentelijke functies en zal daarom als onderdeel van de lokale jeugdketen worden meegenomen in dit hoofdstuk. Met de Wmo is de welzijnswet komen te vervallen. Dit betekent dat de verantwoordelijkheden die gemeenten onder de welzijnswet hadden, nu onder de Wmo vallen. Bestaande activiteiten, zoals peuterspeelzaalwerk en kinderopvang kunnen ook in het licht van prestatieveld 2 gezien worden en zullen hier daarom ook benoemd worden.

Prestatieveld 2 is het enige prestatieveld dat op een bepaalde leeftijdscategorie gericht is. Er ligt een sterke relatie met andere prestatievelden: Bijvoorbeeld met prestatieveld 1 over leefbaarheid en sociale samenhang (breedtesport, veiligheid in de wijken,

brede school). Met prestatieveld 3. voor wat betreft de informatie- & adviesfunctie. Met prestatieveld 4. voor wat betreft jeugdparticipatie en jeugdige mantelzorgers. Met prestatieveld 5 en 6 voor wat betreft jeugd met een handicap. Maar ook met 7 tot en met 9 : Jeugdigen kunnen immers zelf, of vanuit hun gezinssituatie te maken krijgen met huiselijk geweld, maatschappelijke opvang, OGGZ of verslavingsproblematiek.

Prestatieveld 2 is bij uitstek een preventie-prestatieveld, om problematiek, zoals bij prestatieveld 7 tot en met 9, te voorkomen. In veel gemeenten (zo ook in Houten) maakt prestatieveld 2 daarom onderdeel uit van breder integraal jeugdbeleid, dat een reikwijdte heeft tot voorbij de Wmo.

1.2. **Typering prestatieveld 2 in relatie tot het visiedocument (hoofddoelen 2 en 3)**
De visie op prestatieveld 2 is reeds vastgesteld door de raad op 10 juli 2007 in de Kadernota Opvoeden en opgroeien in Houten.
De activiteiten binnen prestatieveld 2 zijn gericht op hoofddoel 2 en 3 van de Houtense Wmo-visie. Bij deze hoofddoelen staan de volgende kernbegrippen centraal:

Kernbegrippen	Beoogd resultaat
Zelfredzaamheid	de burger is niet alleen in staat om zich zelfstandig te ontwikkelen, ontplooïen en in zijn eigen bestaan te voorzien, maar ook om betekenisvolle sociale verbanden aan te gaan
Betrokkenheid	burgers zetten zich in voor medeburgers en de lokale samenleving
Eigen verantwoordelijkheid	de burger zoekt naar draagkracht oplossingen voor persoonlijke problemen binnen eigen sociale verbanden
Ondersteuning	de gemeente biedt ondersteuning aan kwetsbare burgers gericht op participatie en zelfredzaamheid
Preventie	de gemeente heeft zicht op lacune in de ondersteuning en organiseert een sluitende keten de gemeente heeft zich op risicofactoren en investeert vooral op vroegtijdige interventies hierop

Het centrale kernbegrip bij prestatieveld 2 *preventie*. De preventieve activiteiten zijn erop gericht de *zelfredzaamheid* en de *eigen verantwoordelijkheid* van de ouders (empowerment) en jeugdigen (ontwikkelingsstimulering) te versterken. Het begrip *betrokkenheid* is hier in de praktijk minder van toepassing. Alleen de instrumenten Homestart (opvoedingsondersteuning door vrijwilligers aan ouders met ten minste een kind van 6 jaar of jonger) en de Eigen Kracht-conferenties (vanuit de drie opvoedingsmilieus thuis en/of school en /of buurt beleggen betrokkenen een conferentie om met elkaar een plan voor de toekomst te maken rond een specifiek opvoedingsvraagstuk) hebben betrekking op het begrip betrokkenheid. Deze instrumenten worden in Houten overigens (nog) niet toegepast. Daar waar nodig wordt *ondersteuning* geboden in de vorm van hulp volgens het zo-zo-zo-zo-principe (zo dicht mogelijk bij huis, zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo kort mogelijk, zo adequaat mogelijk), gericht op versterking van de zelfredzaamheid en het voorkomen van zwaardere vormen van hulp (geïndiceerde zorg).

2. **Hoe staan we er voor?**

- 2.1 **Inventarisatie**
In de bijlage treft u een inventarisatie aan met kengetallen, het huidige gemeentelijke beleid en de bijbehorende budgetten.
- 2.2 **Ontwikkelingen en trends**
In deze paragraaf worden drie soorten trends en ontwikkelingen geschetst:
- demografische trends en risico-indicatoren
  - ontwikkelingen in het rijksbeleid
  - ontwikkeling van de problematiek en de vraag naar ondersteuning in relatie tot ontwikkelingen in het lokale aanbod.

Demografische trends en risico-indicatoren
Demografisch gezien is de leeftijdsgroep 0-23 jaar de komende beleidsperiode dominant aanwezig (circa 35% van de bevolking), wat een grote druk blijft leggen op de bestaande voorzieningen (jeugdgezondheidszorg, peuterspeelzaalwerk, kinderopvang, onderwijs, welzijnswerk).

Houten scoort relatief gunstig ten aanzien van een aantal risico-factoren (bijvoorbeeld sociaal-economische situatie) binnen het gezin. Alleen het percentage eenoudergezinnen is in Houten relatief hoog (6,1 % in 2005 t.o.v. 5,6% in de provincie Utrecht). Uit recente onderzoeken² komt Houten dan ook naar voren als een gemeente met een relatief laag risicoprofiel ten opzichte van andere gemeenten in de Provincie. Wel wordt er door deskundigen in het veld geconstateerd dat er met de groei van de stad een verandering zichtbaar wordt in de samenstelling van de bevolking en de zwaarte van de problematiek. Op het gebied van indicatie van psycho-sociale problematiek scoort Houten bijvoorbeeld relatief hoger dan de andere gemeenten in de GGD-regio (bij de onderzoeken door de schoolarts in groep 2 en 6). De oorzaak hiervan wordt momenteel door de GGD nader onderzocht. Een ander aandachtspunt is alcoholgebruik door jongeren (drinken vanaf jonge leeftijd, overmatig alcoholgebruik, tolerantie van de kant van ouders).

In de benchmark Licht Pedagogische Hulp, uitgevoerd in opdracht van de provincie, wordt geconstateerd dat het overgrote deel van de jeugd en hun ouders zelfredzaam is voor wat betreft het inschakelen van informatie & advies en ondersteuning. Daarbij moet niet uit het oog verloren worden dat er altijd groepen of individuen zijn, die minder zelfredzaam zijn (bijvoorbeeld: nieuwkomers, tienermoeders).

Ontwikkelingen in het rijksbeleid
Het Regeerakkoord en het Bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten besteden veel aandacht aan jeugd en gezin gericht op alle drie de opvoedingsmilieus thuis, school en wijk. Verschillende onderwerpen krijgen extra aandacht, zoals de aanpak van kindmishandeling en arbeidsparticipatie van jongeren. Naar verwachting zal er de komende jaren op het brede terrein van het jeugdbeleid veel dynamiek zijn. Op onderdelen zijn extra middelen te verwachten, maar veelal

2 *Benchmark Licht Pedagogische Hulp, (provincie Utrecht, juli 2007) en Kinderen in Tel. Databoek 2007, (Verwey Jonkerinstituut, 2007)*

gaan die in eerste instantie naar achterstandsgebieden. Een middelgrote gemeente als Houten met een laag risicoprofiel zal naar verwachting in eerste instantie door integratie van bestaande activiteiten en middelen de gestelde doelen moeten verwezenlijken.

De 5 gemeentelijke functies

In het Regeerakkoord is opgenomen dat tussen 2008 en 2011 overal in Nederland Centra voor Jeugd en Gezin worden ontwikkeld.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is gericht op jeugd van – 9 maanden tot 23 jaar en hun ouders. Om de naam CJG te mogen gebruiken moeten de volgende functies gebundeld worden:

- Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en schoolarts met Elektronisch Kinddossier)
- de 5 gemeentelijke functies (informatie & advies, signalering, toeleiding naar hulp, licht pedagogische hulp, coördinatie van zorg w.o. gezinscoaching en opvoedingsondersteuning)
- Schakel met Bureau Jeugdzorg
- Schakel met de leerlingenzorg van de scholen in het primair en voortgezet onderwijs.

Aan dit basismodel kunnen op basis van lokaal maatwerk verschillende voorzieningen worden gekoppeld (bijvoorbeeld peuterspeelzaalwerk, leerplicht, welzijnswerk, eerstelijnszorg van particuliere psychologen en orthopedagogen, loket werk en inkomen).

Verschillende bestaande subsidieregelingen en doeluitkeringen van het Rijk worden vanaf 2008 in een brede doeluitkering samengebracht. Hierin zitten zowel de bestaande middelen voor de Jeugdgezondheidszorg, als ook een tegemoetkoming voor het Elektronisch KindDossier (zie a) en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Vanaf wanneer en hoeveel budget Houten krijgt voor de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin is nog niet bekend. Zodra het CJG landelijk dekkend is ingevoerd, gaat deze brede doeluitkering op in het gemeentefonds.

Ook op aanpalende terreinen zijn een aantal relevante ontwikkelingen in het rijksbeleid te benoemen:

a. Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Naast de integratie van doeluitkeringen, zijn nog twee belangrijke landelijke ontwikkelingen:

- Vanaf 2009 is een landelijke dekking van het Elektronisch Kinddossier (EKD) voor jeugd van 0-19 jaar verplicht. De Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) is verantwoordelijk voor de introductie en het beheer hiervan. Met dit EKD ontstaat een digitale basisregistratie over de fysieke en sociaal-psychische gesteldheid van jeugdigen. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het realiseren van sluitende keten van zorg in een te ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin (zie ook hierboven).
- Verwijsindex Risicjongeren (VIR): De VIR is een landelijk digitaal signalerings-systeem tussen instellingen binnen alle opvoedingsmilieus over risicjongeren (van politie en jeugdgezondheidszorg tot jongerenwerk). De VIR bevat geen dossier-informatie van jeugd, maar maakt zichtbaar dat een jongere bij een

instantie is binnengekomen, of dat er nieuwe informatie over een jongere beschikbaar is. De VIR moet per 1-1-2009 van start gaan. Nu is er nog een pilot-fase. Gemeenten moeten vooral samenwerkingsafspraken maken (bijvoorbeeld over informatie-uitwisseling en privacy) binnen hun eigen domein. Bestaande digitale registratiesystemen worden hier op aangesloten.

b. Peuterspeelzaalwerk

- In het regeerakkoord staat dat peuterspeelzaalwerk binnen dezelfde regelgeving als de kinderopvang moet komen. De consequenties hiervan zijn nog niet duidelijk. Parallel aan het beleidskader Wmo zal de gemeente in 2008 een notitie over de toekomst van het peuterspeelzaalwerk ontwikkelen.

c. Lokaal onderwijsbeleid

- Verlenging leerplicht tot 18 jaar vanaf 1 augustus 2007 (kwalificatieplicht).
- Voornemen in Regeerakkoord tot verlenging leer/werkplicht tot 27 jaar.
- Motie Bos/ Van Aartsen: Het onderwijs is sinds augustus 2007 verantwoordelijk geworden voor de organisatie van de voor- en naschoolse opvang.

d. Integraal Veiligheidsbeleid (jeugd & veiligheid)

- Landelijk is er een tendens naar strikter handhaven op ongewenst gedrag bij jongeren (overlast, alcoholgebruik, criminaliteit). Ook worden ouders hier nadrukkelijker bij betrokken en wordt overwogen ook ouders te sanctioneren. Preventie van alcoholgebruik onder 16 jaar is landelijk een actiepoint.

Lokale zorginfrastructuur; verhouding vraag en aanbod

De lokale voorzieningen (zorgteams, opvoedspreekuur, etc.) voor jeugdzorg bestaan in Houten al enige tijd en zijn recent aangepast aan de nieuwe wettelijke eisen. Vooruitlopend een te ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin worden de huidige voorzieningen de komende periode verder ontwikkeld .

Op dit moment is binnen de lokale (vrij toegankelijke) zorg vraag en aanbod redelijk met elkaar in evenwicht. De veronderstelling is dat ouders en jeugdigen redelijk zelfredzaam zijn voor wat betreft het inschakelen van hulp. Ook wordt er relatief veel gebruik gemaakt van het particuliere circuit (eerstelijns psychologen en orthopedagogen). Er is echter nog geen eenduidige laagdrempelige ingang waar ouders en jeugdigen terecht kunnen voor informatie en advies.

Uit de jaarverslagen van onder meer het opvoedspreekuur blijkt dat de vraag en de zwaarte van de problematiek toenemen. Toename van psycho-sociale problematiek is zowel een trend die GGD als ook Vitras signaleren. Beide instellingen gaan dit voor Houten samen analyseren, en zullen naar aanleiding daarvan met aanbevelingen komen. Een andere ontwikkeling hier is dat de jeugdgezondheidszorg haar verplichte taken nauwelijks meer binnen haar reguliere pakket kan uitvoeren, omdat er onder meer extra huisbezoeken en extra zorg nodig zijn. De combinatie van een groot cohort jeugdigen, extra wettelijke taken die maar ten dele financieel gecompenseerd worden (EKD en CJG) en toenemende problematiek resulteren in een toenemende druk op de gehele jeugdgezondheidszorg. Naar verwachting zal de vraag ook verder toenemen door verbetering van de zorgvoorzieningen (grotere toegankelijkheid, effectievere ketensamenwerking).

Het bereik van het peuterspeelzaalwerk in Houten is relatief laag. De risicogroepen zijn nog onvoldoende in beeld. Het consultatiebureau heeft wel extra taken i.v.m. stimulering peuterspeelzaalbezoek.

Voor de jeugd tot 12 jaar zijn de meeste voorzieningen (waar geen indicatie voor nodig is) lokaal beschikbaar (bijvoorbeeld kinderopvang, onderwijs). De jeugd vanaf 12 jaar is voor een deel ook op de regio aangewezen. Zo gaat 50% van de Houtense leerlingen buiten Houten naar school. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij het organiseren van de zorg voor jeugdigen.

2.3 Kansen en bedreigingen

De lokale situatie en de doorwerking van de trends en ontwikkelingen kunnen ook in termen van kansen en bedreigingen voor de Wmo-doelstellingen (zelfredzaamheid, betrokkenheid, eigen verantwoordelijkheid, preventie en ondersteuning) worden geformuleerd.

Kansen

- Houten heeft een relatief laag risicoprofiel en een relatief zelfredzame bevolking.
- Er is op alle vijf de functies al een redelijk goede basisinfrastructuur opgebouwd.
- Er zijn momenteel nauwelijks wachtlijsten in lokale vrij toegankelijke zorg voor jeugdigen en hun ouders.
- Er vindt afstemming plaats tussen Vitras JGZ en GGD MN over de lokale dienstverlening.
- Er is brede betrokkenheid bij de instellingen om mee te denken over en mee te werken aan de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin (Vitras, GGD MN, MEE, etc.).
- In nabij toekomst zijn extra middelen van het Rijk voor een Centrum Jeugd en Gezin te verwachten.

Bedreigingen

- De integrale Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar heeft op verschillende onderdelen nog een grote veranderopgave door te maken, terwijl er ook weer nieuwe ontwikkelingen op de sector af komen. Het relatief grote cohort jeugdigen drukt bovendien in de nabije toekomst (tot circa 2015) extra op de Jeugdgezondheidszorg. Daarbij komt nog eens dat er onvoldoende rek in budgetten JGZ is om komende ontwikkelingen volledig binnen bestaande budgetten op te vangen (introductie EKD, toename licht pedagogische hulp, extra huisbezoeken risicogroepen). De vraag is of de draagkracht van de sector voldoende is om kwalitatief en kwantitatief de gewenste bijdrage aan de ontwikkelingen binnen prestatieveld 2 te leveren.
- De financiële randvoorwaarden voor de ontwikkeling en exploitatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin zijn nog onbekend, maar naar verwachting is de tegemoetkoming onvoldoende om alle kosten te dekken.
- Knelpunten elders in de keten (bijvoorbeeld wachtlijsten bij bureau jeugdzorg) vormen een bedreiging voor het realiseren van adequate op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders: De lokale voorzieningen krijgen vaker met zwaardere problemen van jeugdigen en hun ouders te maken.

2.4

Lacunes

De gemeente beschikt over onvoldoende gerichte informatie om in te spelen op de behoefte van de burger of om haar regierol goed te kunnen vervullen (informatie over klanttevredenheid, problematiek/vraag en aanbod).

Een eenduidige laagdrempelige informatie & adviesfunctie voor jeugd, ouders en professionals ontbreekt, terwijl dit in preventief opzicht en om de zelfredzaamheid te bevorderen juist wenselijk zou zijn.

Vrijwillige vormen van opvoedings- en opgroeiondersteuning die inspelen op het nemen van eigen verantwoordelijkheid en betrokkenheid van anderen ontbreken (m.u.v. kerkelijk werk).

Om de bestaande voorzieningen gericht voor preventie en ondersteuning in te kunnen zetten is het nodig om de ketensamenwerking met het onderwijs, met justitie en met de ABWZ-instellingen (Geestelijke Gezondheidszorg) te versterken in de komende periode.

Prestatieveld 4 (Hoofddoel 2)

Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers

1. Prestatieveld 4 in relatie tot de Houtense wmo-visie

1.1. Inleiding

Ondersteuning van vrijwilligerswerk is voor de gemeente geen nieuwe taak. Dat was onder de welzijnswet ook al een lokale verantwoordelijkheid. Wel wordt verwacht dat die ondersteuning in het kader van de Wmo wordt geïntensiveerd. Hiervoor zijn geen nadere kaders gegeven.

Ondersteuning van mantelzorg is voor de gemeente wel een nieuwe taak. Deze is uit de AWBZ afkomstig. Per 1 januari 2008 worden de hiervoor beschikbare middelen definitief over alle gemeenten verdeeld.

Onder vrijwilligerswerk, of vrijwillige inzet wordt verstaan de inzet die onverplicht en onbetaald wordt verricht voor anderen of de samenleving. Daarbij moet de kanttekening gemaakt worden dat vrijwillige inzet veelvormiger is dan deze definitie doet vermoeten.

Een paar voorbeelden: een maatschappelijke stage is niet geheel onverplicht, maar valt ook onder vrijwilligerswerk. Sommige bestuursleden krijgen wel vaste vergoedingen, maar worden toch vrijwilligers genoemd.

Mantelzorg is: Langdurige zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep (dus niet in professioneel verband) wordt gegeven aan een hulpvrager door een of meer mensen uit diens omgeving, waarbij de zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en die de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

Gebruikelijke zorg is de normale dagelijkse zorg die partners of ouders en inwonende kinderen geacht worden elkaar onderling te bieden (omdat ze als leefeenheid een gezamenlijk huishouden voeren en op die grond een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor het functioneren van dat huishouden)”

1.2 Typering prestatieveld 4 in relatie tot het visiedocument (hoofddoel 2)

“In Houten zijn de inwoners zelfredzaam en betrokken bij de lokale samenleving; ze nemen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen elkaar onderling waar dat mogelijk is.”

Bij dit hoofddoel gaat het om drie begrippen: a) zelfredzaam b) betrokkenheid en c) eigen verantwoordelijkheid.

mantelzorgers

Een mantelzorger geeft met zijn zorg uitdrukking aan de begrippen “eigen verantwoordelijkheid” en “betrokkenheid”. De verzorgde is door de inzet van een mantelzorger “zelfredzaam”: hij zet zijn sociale verbanden in voor de oplossing van zijn probleem.

vrijwilligers

Vrijwilligers geven vooral uitdrukking aan het begrip “betrokkenheid”. Zij willen zich inzetten voor medeburgers en de lokale samenleving. Daarnaast geldt dat vrijwilligerswerk een manier is waarop je een persoonlijk netwerk op kan bouwen.

Het draagt dus ook bij aan het begrip zelfredzaamheid. Dit aspect is vooral van belang voor de meer kwetsbare burger (zie ook bij kansen).

Relatie met andere prestatievelden:

Er is een duidelijke relatie tussen prestatieveld 1 en 4. Enerzijds kunnen activiteiten gericht op prestatieveld 4 randvoorwaardelijk zijn voor resultaten op 1.

Succesvol vrijwilligersbeleid kan bijvoorbeeld ten goede komen aan het potentieel vrijwilligers dat zich inzet voor de leefbaarheid van hun wijk of buurt.

Anderzijds kunnen activiteiten gericht op prestatieveld 1 een positieve bijdrage leveren aan prestatieveld 4. Bij een grotere sociale samenhang in de wijk zullen wellicht meer personen betrokken kunnen worden bij de zorg rond een persoon. Hierdoor kan de mantelzorger ontlast worden.

Daarnaast is er nog een duidelijke relatie met prestatieveld 6. Partners van hulpvragers die geen indicatie voor huishoudelijke hulp krijgen, hebben vaak wel een zware zorglast, ook al wordt deze last gezien als gebruikelijke zorg. Zonder voldoende ondersteuning bestaat het risico dat de partner de eigen verantwoordelijkheid niet vol kan houden.

2 Hoe staan we ervoor in Houten?

2.1 Inventarisatie

Voor een inventarisatie met kengetallen m.b.t. mantelzorg en vrijwilligerswerk, het huidige gemeentelijke beleid en de bijbehorende budgetten wordt verwezen naar de bijlagen.

2.2 Ontwikkelingen en trends

Deze volgende trends en ontwikkelingen zijn voor Houten van belang in relatie tot prestatieveld 4:

Mantelzorg

Demografische ontwikkelingen:

- Vergrijzing leidt tot toename van de vraag naar zorg.
- Hoge arbeidsparticipatie werkt negatief op het potentiële aanbod mantelzorgers.
- Gezinssamenstelling: De combinatie van een betaalde baan en kleine kinderen verlaagt nog meer de kans op het geven van informele hulp aan hulpbehoevende ouders (sandwichgezinnen).
- Geografische spreiding. Dit is vooral ook voor de sandwich gezinnen relevant. Veel mensen in Houten komen hier niet vandaan en hun ouders wonen waarschijnlijk elders en andersom.
- Relatief groot aantal eenoudergezinnen (grotere draaglast t.o.v. draagkracht)

Extramuralisering van zorg: een verschuiving van intramurale opvang naar zorg dichtbij of aan huis (zie ook prestatieveld 5).

Individualisering: Hulpbehoevende personen zitten vaak niet op praktische steun van verwanten te wachten, ook al is die beschikbaar. Ze geven vaak de voorkeur aan professionele hulp. Dit hangt samen met gevoelens van ongemak die met het ontvangen van informele hulp gepaard gaan: inperking van privacy en het je bezwaard voelen vanwege de gevolgen voor de informele hulpverlener.

Er zijn steeds meer mensen die tengevolge van een afgewezen indicatie voor huishoudelijke verzorging van hun naaste behoefte hebben aan ondersteuning bij het verlenen van gebruikelijke zorg.

Bij ondersteuning in Houten steeds meer aandacht voor diverse doelgroepen onder de mantelzorgers zoals:

- Jonge mantelzorger
- Mantelzorgers van mensen met psychische problemen
- Spitsuur/ sandwich- gezinnen d.w.z. mensen (vrouwen) met jonge kinderen en gebrekkige ouders

Regionaal is er vanuit de gemeenten een trend waarneembaar om ondersteuning meer lokaal te organiseren in tegenstelling tot het oorspronkelijke netwerk van regionale steunpunten die als ondersteuning dienen voor de lokale steunpunten.

Vrijwillige inzet

Landelijk gezien wordt geschat dat er in 2015 een gelijke deelname aan het vrijwilligerswerk zal zijn als in 2005. Ook voor Houten moet dit mogelijk zijn: Demografisch gezien stijgt de groep 75plussers (de groep met de grootse hulpvraag) de komende jaren weliswaar, maar de groep 65-75 jarigen nog meer (de baby-boomers) en die neemt juist een groot deel van het vrijwilligerswerk voor zijn rekening. Een andere positieve invloed op het potentiële aanbod is het (relatief hoge) opleidingsniveau in Houten.

Een aantal negatieve (demografische) trends die rond mantelzorg spelen, zijn in Houten ook van invloed op vrijwilligerswerk:

- hoge arbeidsparticipatie: langer en meer werken door zowel mannen als vrouwen
- gezinssamenstelling. (sandwichgezinnen, eenoudergezinnen)
- vergrijzing (groei 75plussers)

Ook diverse andere ontwikkelingen hebben invloed op vrijwillige inzet, zoals leegloop van kerken en concurrentie op de vrijetijdsmarkt.

Het idee van een markt met vraag en aanbod is slechts van beperkte waarde. Het aanbod is er niet maar moet worden ontwikkeld, gecultiveerd, gemobiliseerd en vastgehouden. De vraag moet eerst manifest worden gemaakt en worden georganiseerd. Succesvol werk genereert nieuwe vraag en nieuw aanbod.

Meer aandacht voor de veelsoortigheid van vrijwillige inzet en de motivatie van mensen om vrijwilligerswerk te gaan en blijven doen.

2.3

Kansen en bedreigingen

De lokale situatie en de doorwerking van trends en ontwikkelingen kunnen ook in termen van kansen en bedreigingen voor de Wmo-doelstellingen (zelfredzaamheid, betrokkenheid, eigen verantwoordelijkheid) worden geformuleerd.

Mantelzorg

Bedreigingen:

- Een aantal demografische trends werken in Houten cumulatief negatief op het potentiële aanbod: arbeidsparticipatie, mobiliteit/geografische spreiding, betaalde baan in combinatie met kleine kinderen

- Op het moment dat deze groep, al dan niet verplicht, meer zorg moet gaan geven, dreigt overbelasting en daardoor zal de zelfredzaamheid afnemen
- De drempel om respijtzorg/ondersteuning te vragen ligt hoog bij zowel de hulpvrager/patiënt als de mantelzorger.
- Gebrek aan de sociale infrastructuur die mensen stimuleert mantelzorg te verlenen: sociale kwaliteit is relatief laag en kent een dalende tendens.
- Voor dit doel komen relatief beperkte middelen over waarmee instandhouding of uitbreiding van bestaande initiatieven bemoeilijkt worden. Naar schatting gaat het om een bedrag van circa 10,- per mantelzorger. Voor een deel zijn deze middelen al belegd. Een recente beleidsbrief kondigt daar bovenop extra middelen aan voor mantelzorgondersteuning, maar het is nog onbekend wanneer, voor welk doel en om hoeveel middelen het gaat.

Kansen:

- Gemeente krijgt regie en middelen om zelf keuzes te maken.
- Er is veel expertise en ondersteuning op dit gebied beschikbaar, waar een gemeente en instellingen gebruik van kunnen maken.
- Doelgroepgerichte aanpak door het steunpunt.
- Gemeentelijke inzet op vergroten sociale samenhang via prestatieveld 1 (w.o. De Buren, opbouwwerk) kan een positief effect hebben op mantelzorgondersteuning.

Vrijwillige inzet

Bedreigingen:

- Steeds meer vrijwilligers gevraagd; vacatures in de vacaturebank zijn lastig te vervullen.
- Individualisering en consumentisme: ouders helpen bijvoorbeeld niet meer vanzelfsprekend mee bij school of sportclub. Vrijwilligerscentrale merkt dit in de vragen die zij krijgt.
- Ook aan vrijwilligersorganisaties worden steeds meer en hogere eisen gesteld (wet- en regelgeving, administratie, bestuur). Daarmee wordt van de vrijwilligers in deze organisaties ook meer kennis en verantwoordelijkheid gevraagd (en tijd om aan procedurele verplichtingen te voldoen) . Continuïteit in het vrijwilligersbestand wordt dan belangrijker, terwijl vrijwilligers steeds vaker juist een kort verband aan willen gaan. M.a.w. groeiend spanningsveld tussen vraag en aanbod vrijwillige inzet.
- Hoewel er een grote vraag is naar vrijwilligers blijkt er ook een tekort aan geschikte plaatsen. Dit geldt voor mensen die iets meer begeleiding nodig hebben zoals allochtonen, ex- psychiatrische patiënten en klanten van sociale zaken. Organisaties die op vrijwilligers draaien hebben vaak geen tijd om voldoende begeleiding te bieden en hebben soms al moeite om alle reguliere activiteiten doorgang te kunnen laten vinden.

Kansen:

- De vrijwilligers in de zorg krijgen relatief veel aanmeldingen van vrijwilligers binnen (dit is tegengesteld aan de landelijke trend). Motivatie: iets voor iemand betekenen en vaak ook het liefst in een professionele setting, dus met veel begeleiding, werken zoals in een verzorgingshuis.
- Motivatiemanagement: Sommige organisaties weten vrijwilligers niet alleen te vinden, maar ook te binden door een goed vrijwilligersbeleid en een aantrekkelijk aanbod. Landelijk is hier ook expertise over. Dit biedt kansen voor de clubs met wervingsproblemen.

- Deelname aan vrijwilligerswerk (mits goed begeleid) kan de zelfredzaamheid van kwetsbare burgers vergroten.
- Deregulering is als actiepunten opgenomen in het coalitieakkoord van de gemeente Houten; dit kan ook voor vrijwilligersorganisaties een lastenverlichting betekenen.

2.4 **Lacunes**
Mantelzorg

- Nu bestaat mantelzorgondersteuning vooral uit informatie en advies, emotionele steun en ondersteuning door vrijwilligers. Hiervoor is op dit moment slechts geringe capaciteit beschikbaar.
- Vanwege de huidige beperkte opdracht is het bereik van het lokale steunpunt mantelzorg slechts gering. Waarschijnlijk wordt een groot deel van de groep die ondersteuning nodig heeft niet bereikt. Dit zou moeten worden vergroot.
- Daarbij is er, eveneens vanwege de beperkte opdracht, nog onvoldoende zicht op omvang van de doelgroep, de problematiek van de Houtense mantelzorgers en hun specifieke ondersteuningsbehoeften.
- Ook ontbreekt een meer volledig en samenhangend beleid, gericht op het in stand houden van de eigen verantwoordelijkheid van de mantelzorgers, waarbij mogelijke synergie-voordelen tussen de verschillende prestatievelden (m.n met prestatieveld 1 en 6) worden benut. Aspecten daarbij kunnen zijn: financiële en materiele steun, respijtzorg en praktische hulp, samenwerking en signalering zorgverleners, combinatie arbeid en zorg.
- Tot slot is er onvoldoende inzicht in de toegankelijkheid van AWBZ- gefinancierde respijtoorzieningen.

Vrijwillige inzet

- Vrijwilligerscentrale heeft geen zicht op welke koppelingen er daadwerkelijk ontstaan.
- Op dit moment worden een aantal instrumenten ter bevordering van vrijwillige inzet succesvol ingezet, maar het ontbreekt aan een meer samenhangende en resultaatgerichte benadering om de vrijwillige inzet te vergroten. Een voorwaarde hiervoor is het verkrijgen van meer inzicht in de ondersteuningsbehoefte van vrijwilligers(-organisaties).

Prestatieveld 5 (Hoofddoel 3)

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

1 Prestatieveld 5 in relatie tot de Houtense Wmo-visie

1.1 Inleiding

De burger, die een beroep doet op het vijfde prestatieveld, heeft te maken met veel verschillende regelingen, waarvan de verantwoordelijkheden versnipperd zijn over gemeenten (Wmo), het Rijk (Algemene Bijzondere Ziektekosten) en de zorgverzekeraar. Daarmee zijn ook de financieringsstromen verschillend. Het risico daarvan is dat daarmee een cumulatie voor de burger optreedt (bijvoorbeeld verschillende voorwaarden en meerdere eigen bijdragen).

Binnen prestatieveld 5 onderscheiden we de volgende doelgroepen:

- Mensen met een beperking;
- Mensen met een chronisch psychisch probleem;
- Mensen met een psychosociaal probleem.
- Kwetsbare ouderen;

Mensen met een beperking

In Wmo-termen wordt gesproken over “mensen met beperkingen”. Dit is een verzamelbegrip dat geen recht doet aan de identiteit en problematiek van de verschillende doelgroepen die hieronder vallen. De doelgroep mensen met een beperking bestaat uit mensen met een lichamelijke en verstandelijke handicap. Tot nu toe investeert de gemeente vooral in de eerste groep: in belangenbehartiging (o.a. de Wmo-raad en het gehandicaptenplatform) en in de toegankelijkheid van gebouwen en de openbare ruimte. De gemeente heeft de afgelopen jaren een geringe subsidie verstrekt om het meedoen aan sport- en spelactiviteiten onder de verstandelijke gehandicapten te stimuleren.

Mensen met een chronisch psychisch probleem of psychosociale problemen (eenzaamheid)

Ook is er in de achterliggende jaren nauwelijks aandacht vanuit de gemeente geweest voor personen met chronisch psychische of psychosociale problemen. Een aantal voorzieningen waarvan deze doelgroep gebruik maakt, werd tot de invoering van de Wmo gefinancierd vanuit rijksmiddelen. De gemeente krijgt met de Wmo specifiek de opdracht om in haar beleid aandacht te schenken voor voornoemde groepen kwetsbare personen. Daartoe is in 2007 een aantal specifieke AWBZ-middelen van het Zorgkantoor naar de gemeenten overgeheveld zoals Diensten Wonen met Zorg, de regeling Zorgvernieuwingsprojecten Geestelijke Gezondheidszorg en de Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg.

Kwetsbare ouderen

Ouderen die geen lichamelijk of verstandelijke beperking kennen of geen chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem hebben behoren niet tot de primaire doelgroep van prestatieveld 5. Een aantal ouderen neemt wel een kwetsbare positie in de samenleving.

Dit geldt ten aanzien van:

- Ouderen boven de 75 jaar met een laag inkomen;
- Alleenstaande ouderen boven de 75 jaar; en
- Allochtone ouderen van niet-westerse afkomst.

Juist ten aanzien van de groep (kwetsbare) ouderen is in de loop der jaren al gemeentelijk beleid ontwikkeld. Op basis daarvan is op veel fronten een passend en effectief aanbod tot stand gekomen dat er toe leidt dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen en minder snel in een sociaal isolement terecht komen.

Voorbeelden daarvan zijn o.a. preventief huisbezoek, activerend huisbezoek, een hulp- en klussendienst en ouderenadvisering.

Voor al hiervoor genoemde groepen “kwetsbare burgers” is het vaak moeilijk om zelfstandig te functioneren en volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer. Zij hebben vaak (te) weinig mogelijkheden om gebruik te maken van de gewone, reguliere voorzieningen en hebben daarnaast extra hulp, begeleiding en ondersteuning nodig om de regie over hun eigen leven te kunnen blijven voeren. Dit geldt in nog in extra mate voor zelfstandig wonenden (alleenstaande) ouderen. Participatie en het voorkomen van sociaal isolement/eenzaamheid zijn hier de kernbegrippen. Om dit te realiseren moet een breed scala van allerlei specifieke en algemene maatregelen worden getroffen. Niet alleen op het terrein van wonen, welzijn en zorg, maar ook op het terrein van de inrichting en beheer van openbare ruimte , mobiliteit, ruimtelijke ordening. Een gezamenlijke aanpak is essentieel om daadwerkelijk bevordering van participatie en zelfstandigheid van kwetsbare burgers te realiseren.

Typering prestatieveld 5 in relatie tot het visiedocument.

“In Houten worden de burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij, ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.”

Bij dit hoofddoel staan de volgende twee kernbegrippen centraal:

Kernbegrip	Beoogd resultaat
Ondersteuning	De gemeente biedt ondersteuning aan kwetsbare burgers gericht op participatie en zelfredzaamheid.
Preventie	De gemeente heeft zicht op lacune in de ondersteuning en organiseert een sluitende keten; De gemeente heeft zicht op risicofactoren en investeert vooral op vroegtijdige interventies hierop.

In de praktijk zijn beide begrippen van toepassing in Houten. Het begrip *ondersteuning* blijkt heel duidelijk bij activiteiten zoals de hulp- en klussendienst, waarbij het vergroten van de zelfredzaamheid van 55-plussers en mensen met een beperking nagestreefd wordt. Een ander voorbeeld is het project Vriendendiensten, waarbij personen met een chronisch psychische of psychosociale probleem “gekoppeld” worden aan een vrijwilliger (zogenaamd maatjesproject) om samen sociale activiteiten te ondernemen en daarmee de sociale contacten van de deelnemers in de samenleving te vergroten.

Het begrip *preventie* is bijvoorbeeld van toepassing om preventief huisbezoek, waarbij zelfstandig wonende ouderen vanaf 75 jaar in de thuissituatie wordt bezocht. Bij preventief huisbezoek staat het informeren, het signaleren en het doorverwijzen centraal.

Samenhang met andere prestatievelden

Het prestatieveld 5 heeft met enkele prestatievelden een relatie, maar met name ligt er een directe relatie met het 6e prestatieveld (individuele voorzieningen). Dat betekent dat voor zaken die niet via prestatieveld 5 gerealiseerd kunnen worden, “mensen met beperkingen” veelal aangewezen zijn op individuele voorzieningen.

2

Hoe staan we ervoor?

Voor een inventarisatie met kengetallen, het huidige gemeentelijke beleid en de bijbehorende budgetten wordt verwezen naar de bijlagen.

2.2

Ontwikkelingen en trends

In deze paragraaf worden twee ontwikkelingen/trends geschetst:

- Demografische ontwikkelingen
- Maatschappelijke ontwikkelingen.

Demografische ontwikkelingen

De groep 65+ stijgt gedurende de gehele prognoseperiode. Is in 2007 8,8 procent van de totale bevolking ouder dan 65, in 2013 is dit 10 procent en in 2027 bedraagt dit 20,2 procent. Deze groep verdubbelt zich ruim in de prognoseperiode. Ook de groep 75+ laat gedurende de prognoseperiode een stijging te zien. In 2007 bedraagt deze groep 4,15 procent, in 2013 is dit nagenoeg gelijk gebleven, namelijk 4,22 procent. In 2027 geeft een duidelijke stijging te zien naar 7 procent. Op dit moment is niet inzichtelijk hoeveel van deze groep 75-plussers, alleenstaand dan wel van niet- westerse afkomst is.

In de bijlage is de leeftijdsopbouw in een tabel weergegeven.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Extramuralisering en vermaatschappelijking van de zorg

Steeds meer mensen uit de doelgroep “mensen met beperkingen” blijven (langer) zelfstandig wonen of gaan juist weer zelfstandig wonen. Maatschappelijke ontwikkelingen als de extramuralisering en vermaatschappelijking van de zorg liggen hieraan ten grondslag. *Extramuralisering* (“buiten de muren”) wil zeggen dat er een verschuiving plaatsvindt van intramurale (“binnen de muren van de instelling”)opvang naar zorg dicht bij of aan huis. Naar verwachting verdwijnt vanaf 2009 het traditionele verzorgingshuis. Met *vermaatschappelijking van de zorg* wordt bedoeld dat de zorg naar de maatschappij naar de mensen toegaat en een intregraal onderdeel uitmaakt van hun dagelijkse leven, aangevuld met het toenemende beroep op de inzet van mantelzorgers.

Afbakening AWBZ

De tendens is om de aanspraken op de AWBZ verder in te perken. Het Rijk heeft het voornemen om de komende jaren verder te bezuinigen op de ondersteuning en begeleiding van ouderen en gehandicapten. Vooralsnog ontstaat hiermee geen taak

voor de gemeente. Vanuit de kwetsbare burger gezien – wil hij aan de maatschappij kunnen blijven deelnemen – zal hij in toenemende mate een beroep moeten doen op de algemene voorzieningen en mantelzorg en vrijwilligers. Voor de gemeente betekent dit dat er een extra druk wordt gelegd op het 5e en 4e prestatieveld van de Wmo.

2.3 Kansen en bedreigingen

De lokale situatie en de doorwerking van de trends en ontwikkelingen kunnen ook in termen van kansen en bedreigingen voor de Wmo-doelstellingen (ondersteuning en preventie) worden geformuleerd.

Kansen

- De gemeente heeft de kans door dwarsverbanden te leggen tussen de verschillende prestatievelden en het bundelen van financieringsstromen tot een kwalitatief en kwantitatief beter aanbod van voorzieningen en diensten te komen. Onderlinge uitruil tussen voorzieningen is in dit licht mogelijk, bijvoorbeeld algemene voorzieningen versus individuele voorzieningen. De gemeente krijgt daarmee de mogelijkheid om het beroep op individuele voorzieningen te beheersen door algemene voorzieningen beter vorm te geven.

Bedreigingen

- In Houten is een groep “ouderen” woonachtig, die pas op latere leeftijd is komen wonen en waarvan hun kinderen ook buiten de gemeente woonachtig zijn. Daarmee bestaat het risico dat zij weinig sociale verbanden onderhouden en is de kans op eenzaamheid reëel;
- Met de invoering van de Wmo valt een veel grotere doelgroep onder dit prestatieveld, terwijl er voor dit prestatieveld geen extra middelen naar de gemeente zijn overgekomen.
- De doelgroep 75+ neemt op termijn toe, maar dit vertaalt zich niet in extra rijksmiddelen. De verdeelmaatstaven voor het Gemeentefonds vallen voor de gemeente Houten wat betreft de doelgroep 75+ ongunstig uit;
- Er is sprake van een afhankelijkheid van ketenpartners en andere overheden. Wijziging van rijks- of provinciaal beleid kan tot gevolg hebben dat er druk ontstaat op de Wmo;

2.4 Lacunes

- De gemeente heeft onvoldoende inzicht in de omvang van “kwetsbare doelgroepen” in Houten. De omvang van de doelgroep “ouderen” en de knelpunten, die zij ondervindt, is een goed beeld te vormen. Van de overige tot dit prestatieveld behorende doelgroepen bestaat er onvoldoende inzicht in de omvang daarvan en welke knelpunten zij in Houten ondervinden.
- Veel organisaties in Houten bieden algemene voorzieningen aan. Het door de gemeente gesubsidieerde deel daarvan is bekend, maar niet bekend is wat organisaties aan algemene activiteiten doen, die of dit zonder subsidie dan wel met middelen van derden doen (bijvoorbeeld kerken). Daarmee bestaat er geen inzicht in het totaal aan algemene voorzieningen in Houten. Er kan daarmee sprake zijn van ongewenste overlap in activiteiten.

Prestatieveld 6 (Hoofddoel 3)

Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.

1. Prestatieveld 6 in relatie tot de Houtense Wmo-visie

1.1 Inleiding

Dit prestatieveld beschrijft het onderdeel maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch of psychosociaal probleem. Het gaat hier om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. Concreet gaat het om hulp bij het huishouden, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen. De woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen zijn de voormalige Wvg-voorzieningen (Wet voorzieningen gehandicapten). Deze voorzieningen werden voor de invoering van de Wmo ook al door de gemeenten verstrekt.

Nieuw voor de gemeente is het verstrekken van hulp bij het huishouden, dat met de invoering van de Wmo overgeheveld is van het Zorgkantoor naar de gemeenten.

Het individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent overigens niet dat de gemeente het verlenen van een voorziening niet op collectieve wijze vorm kan geven (bijvoorbeeld collectief vervoer). Of men “toegang” heeft tot een dergelijke voorziening hangt echter altijd af van de individuele kenmerken van de persoon met een beperking of een chronisch psychisch/psychosociaal probleem.

De doelgroep

Voor wat betreft de doelgroep “mensen met een beperking” wordt gedacht aan mensen met somatische aandoeningen, psychiatrische aandoeningen, psychogeriatrische aandoeningen, chronisch psychiatrische aandoeningen of beperkingen, verstandelijke handicap, lichamelijke of zintuiglijke handicap.

Doel te verlenen individuele voorziening

De te verlenen voorziening moet altijd gericht zijn op het bieden van hulp en ondersteuning ten behoeve van het behouden en het bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer. De zelfredzaamheid van de burger staat voorop. Daarnaast moeten mensen met beperkingen ook in staat worden gesteld om zo lang mogelijk zelfstandig te (blijven) wonen, zodat er minder snel en minder vaak een beroep gedaan moet worden op intramurale voorzieningen.

Wat merkt de burger ervan

De hulp bij het huishouden is vanuit de AWBZ overgeheveld naar de Wmo. Daarmee is het recht op huishoudelijke zorg, zoals dat ten tijde van de AWBZ gold, komen te vervallen. De gemeente had voor de voormalige Wvg-voorzieningen (woon-, rolstoel- en vervoersvoorzieningen) tot de invoering van de Wmo een zorgplicht. Met de invoering van de Wmo bestaat er nog slechts een compensatieplicht. De gemeente is vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen, en welke niet.

De gemeente zal die voorzieningen moeten treffen waardoor de persoon met beperkingen in staat wordt gesteld om:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

De gemeente heeft vorig jaar bij de vaststelling van de verordening Individuele voorzieningen en de daarbij behorende beleidsregels besloten om te komen tot een soepele overgang van beleid. De burger mag van de stelselwijziging zo min mogelijk nadelige gevolgen ondervinden. Dit betekent dat het bestaande Wvg-beleid onder de Wmo wordt voortgezet. Ook bij de hulp bij het huishouden is er in Houten geen commotie opgetreden. Dit in tegenstelling tot wat elders in het land is ontstaan.

1.2

Typering prestatieveld 6 in relatie tot het visiedocument (hoofddoel 3)
“In Houten worden de burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij, ondersteund worden bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijke verkeer”.

Bij dit hoofddoel staan de volgende twee kernbegrippen centraal:

Kernbegrip	Beoogd resultaat
Ondersteuning	De gemeente biedt ondersteuning aan kwetsbare burgers gericht op participatie en zelfredzaamheid.
Preventie	De gemeente heeft zicht op lacune in de ondersteuning en organiseert een sluitende keten; De gemeente heeft zicht op risicofactoren en investeert vooral op vroegtijdige interventies hierop.

Het begrip *ondersteuning* staat in dit prestatieveld met name centraal. Het verstrekken van individuele voorzieningen is altijd gericht op het bieden van hulp en ondersteuning ten behoeve van het behouden en het bevorderen van het zelfstandig functioneren of deelname aan het maatschappelijk verkeer. Het begrip *preventie* is hierop minder van toepassing.

2

Hoe staan we er voor?

2.1

Inventarisatie
In de bijlage treft u een inventarisatie aan met kengetallen en de bijbehorende budgetten.

2.2

Ontwikkelingen en trends
Hulp bij het huishouden
In Houten is de omvang van het kwaliteitsniveau van de dienstverlening gehandhaafd. Daarom zijn de landelijke ontwikkelingen (dreigend ontslag thuiszorg-personeel, wachtlijsten, bezuinigingen) niet in Houten aan de orde. De gemeente gaat net als nu al bij de voormalige Wvg-voorzieningen gebeurt,

onderzoeken of zij eenvoudige aanvragen om hulp bij het huishouden zelf kan indiceren. Met een efficiëntere dienstverlening is de klant gebaat.

Budgetbeslag Wvg
Het budgetbeslag van de Wvg over de jaren 2001 tot en met 2006 is sterk afgenomen. In 2001 bedroeg het budgetbeslag nog ca. € 1.9 mln., terwijl dit in 2006 was teruggelopen tot ruim € 1 mln. Voor deze reductie zijn de volgende oorzaken aan te geven: De gemeente heeft door zelf de algehele afwikkeling bij woningaanpassingen te doen in plaats dit bij de verhuurder te laten, de afgelopen jaren flink kunnen besparen op het verstrekkingenbudget. Eveneens is er een declaratiesysteem ingevoerd voor mensen die een vervoersvoorziening in de vorm van een financiële tegemoetkoming ontvangen. Ten slotte wordt voor de voormalige Wvg-voorzieningen de indicatiestelling in een groot aantal gevallen door de gemeente zelf ter hand genomen, wat een besparing op de kosten van indicatiestelling heeft opgeleverd. Er bestaat op dit moment geen inzicht of de uitvoeringskosten op de Wvg in de achterliggende jaren grote verschillen laten zien door een veranderende werkwijze.

2.3

Kansen en bedreigingen

Kansen

- De gemeente heeft de kans om eenvoudige aanvragen voor hulp bij het huishouden zelf te doen, waardoor er een efficiëntere dienstverlening te verlenen.

Bedreigingen

- Het compensatiebeginsel kan leiden tot een bredere aanspraak op voorzieningen;
- Vanuit het Rijk zijn bij de invoering van de Wmo geen financiële middelen overgeheveld voor dure woningaanpassingen. Dure woningaanpassingen (> € 25.000) konden de gemeenten voor de Wmo declareren bij het Rijk. Nu moeten de gemeenten hiervoor zelf dekking te vinden. Enkele dure woningaanpassingen heeft direct financiële gevolgen voor dit prestatieveld.

Prestatievelden 7 tot en met 9 (hoofddoel 3)
De prestatievelden 7 tot en met 9 hangen nauw met elkaar samen. De zorg voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving, betreft die zorg voor de doelgroepen die binnen de Wmo onder de prestatievelden 7, 8 en 9 worden vermeld. Kenmerkend voor deze doelgroep is dat er veel mensen zijn die zorg of hulp vermijden (zorgmijders). De prestatievelden 7 tot en met 9 hebben nauwe raakvlakken met openbare orde en veiligheid. In algemene zin is het van belang dat binnen deze prestatievelden de rolverdeling en verantwoordelijkheden tussen de centrumgemeente Utrecht en de regiogemeenten, waaronder Houten, duidelijk vastgelegd wordt. Op basis van die afbakening kan Houten dan haar eigen beleidskeuzes maken.

Prestatieveld 7
Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld.

Prestatieveld 8
Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.

Prestatieveld 9
Het bevorderen van verslavingsbeleid.

1 Prestatieveld 7 in relatie tot de Houtense Wmo-visie

1.1 Inleiding
Prestatieveld 7

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. De feitelijke opvang (het bieden van onderdak) vindt meestal plaats in de centrumgemeente (Utrecht). Houten heeft vooral een taak in het voor- en natraject; preventie en herstel/nazorg.

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaande met, beschadiging van goederen in en om huis). Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Uit onderzoek blijkt dat plegers de meest kwetsbare personen als slachtoffer kiezen. Een ander kenmerk van huiselijk geweld is de omstandigheid dat dader en slachtoffer (waar- onder ook minderjarige slachtoffers) desondanks – en soms noodgedwongen – blijvend deel uitmaken van elkaar’s leef- en woonomgeving. Hiermee hangt samen dat huiselijk geweld vaak een stelselmatig karakter heeft en er een hoog recidive- risico is. Geweld in het gezin gaat vaak met andere problematiek gepaard, zoals spanning tussen echtgenoten, werkloosheid of verslaving.

Prestatieveld 8
Het onderdeel openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) is vanuit de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) overgeheveld naar de Wmo. Onder de OGGZ vallen de volgende activiteiten:

- Het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- Het bereiken en begeleiden van personen in een kwetsbare positie en risicogroepen;
- Het functioneren als meldpunt voor signalen voor crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg.

Prestatieveld 9
Ambulante verslavingszorg omvat activiteiten, bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding ten gevolge van verslaving.

Typering prestatievelden 7 tot en met 9 in relatie tot het visiedocument
“In Houten worden de burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij, ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.”

Bij dit hoofddoel staan de volgende twee kernbegrippen centraal:

Kernbegrip	Beoogd resultaat
Ondersteuning	De gemeente biedt ondersteuning aan kwetsbare burgers gericht op participatie en zelfredzaamheid.
Preventie	De gemeente heeft zicht op lacune in de ondersteuning en organiseert een sluitende keten; De gemeente heeft zicht op risicofactoren en investeert vooral op vroegtijdige interventies hierop.

Centraal bij deze drie prestatievelden staat het kernbegrip de *ondersteuning* van zeer kwetsbare personen. Het bieden van tijdelijke opvang voor mensen die geen onderdak hebben is hiervan een duidelijk voorbeeld. Maar ook het kernbegrip *preventie* is in deze prestatievelden aan de orde. Het in een vroeg stadium interveniëren om “erger te voorkomen” of zelfs het opsporen van lacunes komt in deze prestatievelden voor. Het outreachend werken door het algemeen maatschappelijk werk en Aanpak Huiselijk Geweld zijn voorbeelden waarbij sprake is van op preventie gerichte activiteiten.

2 Hoe staan we ervoor?

2.1 Ontwikkeling en trends
Versnippering van beleidsverantwoordelijkheid

De beleidsverantwoordelijkheid voor de bijzondere groepen van de prestatievelden 7 tot en met 9 is sterk versnipperd. Diverse onderdelen zijn ondergebracht bij het Rijk, de provincie en de gemeente. Ook in de praktijk is een veelheid van partijen nodig: woningcorporaties, maatschappelijk werk, maatschappelijke opvang, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg, politie, justitie, reclassering, organisaties op het gebied van werk en inkomen. In de uitvoering wordt veel samengewerkt, maar nog onvoldoende uit een gemeenschappelijke keten waarbij partijen de verantwoordelijkheid delen. De afzonderlijke financieringsstromen en bijbehorende opdrachten en verantwoordingseisen dragen hieraan bij. Samenwerking blijft vaak beperkt tot het afstemmen van de eigen activiteiten.

Afname aantal dak- en thuislozen

Landelijk neemt het aantal dak- en thuislozen af.³ De afname wordt toegeschreven aan de toename van het aantal specifieke woonzorgvoorzieningen en de uitbreiding van preventief werk. In een vroeger stadium ingrijpen om te voorkomen dat iemand zijn woning wordt uitgezet.

³ Bron: Leger des Heils jaarverslag 2006.

Doorstroming naar regulier woonaanbod

Vanuit de gemeente Utrecht is een vraag bij de regiogemeenten neergelegd om woningen beschikbaar te stellen voor het huisvesten van:

- Mensen die uit de maatschappelijke opvang komen (te denken valt hierbij aan vrouwenopvang, voormalig dak- en thuislozen, zwerfjongeren, mensen met verslavings- of GGZ-problematiek). Houten heeft een inspanningsverplichting om zo goed mogelijk aan de vraag van centrumgemeente Utrecht te voldoen. Met de capaciteit van Houten kan echter maar den dele aan de vraag voldaan worden.

Hierbij moet bedacht worden dat Houten ook een taakstelling heeft in het kader van de regelgeving m.b.t. huisvesting van mensen die een verblijfsvergunning hebben gekregen. Bovenop deze taakstelling heeft Houten ook de verplichting om jaarlijks 28 asielzoekers die onder het Generaal Pardon vallen, te huisvesten.

Vroegsignalering

Door een tijdige signalering zal de zorgvraag toenemen en dat leidt tot extra inzet van de ketenpartners. Gelijktijdig voorkomt het een beslag op zwaardere behandeling/zorg.

2.2

Kansen en bedreigingen

Met de invoering van de Wmo is het voor het eerst dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor deze drie prestatievelden, terwijl de gemeente Houten geen (extra) middelen voor deze wettelijke taken ontvangt. De invulling van het gemeentelijke beleid is afhankelijk van de regionale samenwerking op deze gebieden.

2.3

Lacunes

Het ontbreken van inzicht in de omvang en aard van de problematiek (dak- en thuislozen, huiselijk geweld, OGGZ en verslaafden) in Houten.

Bijlage 4

Lokale overlegstructuren binnen de negen prestatievelden van de Wmo waar de gemeente aan deelneemt. Uitgangs situatie 2008.

Naam overleg	Platform Wonen, Zorg & Welzijn	Netwerk De Wijk voor elkaar!	Petten-overleggen	Beleidsoverleg Jeugd en veiligheid	Afstemmings-overleg Jeugd en Veiligheid	WESP	bestuur zorg-teams	Zorgteam 12-	zorgteam 12+	Integraal Samenwerken (SOZA) schuld-hulpverlening	Minima
Soort Overleg	Strategisch, Regie en uitvoerend	Regie	Uivoerend, collectief	Regie	Uitvoerend, collectief	Uitvoerend, individueel	Regie	Uitvoerend, individueel	Uitvoerend individueel		
Partijen:											
Enter		1	1	1	1		2		2		
SWOH	5.8	1	1								
Viveste	5.8	1	1			1.8				6	
Politie		1	1	1	1	1.8	2		2		
Basisonderwijs		1	1								
College de Heemlanden							2		2		
Vitras	5.8	1	1			1.8	2	2	2	6	
Stichtse Warande	5.8										
Zorgspectrum	5.8										
Reinaerde	5.8										
StichtingFokus	5.8										
Altrecht	5.8										
Stichting begeleid Wonen Utrecht	5.8									6	
Samenwerkende ouderen bonden	5.8										
Indigo	5.8										
Transmuraal centrum	5.8										
Schoolmaatschappelijk werk							2	2			
GGD							2	2	2	6	
Burerau Jeugdzorg							2		2		
Kerken											6
Peuterspeelzalen		1	1								

Nummer = prestatieveld

BEDANKT VOOR HET “MEEDOEN”!

Impressie werkconferentie over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in Houten

Donderdag 15 november 2007

“Ik ben erg enthousiast over de conferentie. Het blijkt maar weer dat we in Houten samen al heel veel goede dingen hebben. Iedereen heeft vandaag vanuit eigen ervaring en expertise zaken aangedragen waar we echt mee door kunnen gaan en mee kunnen gaan vernieuwen. Dat is zeker voor herhaling vatbaar. We hebben elkaar beter leren kennen en dat is een goede basis voor de toekomst. Iedereen hartelijk bedankt daarvoor!”

Nicole Teeuwen, wethouder Wmo

Aan het begin van de dag prikkelt Professor dr. Herman van Gunsteren, hoogleraar politieke theorieën en rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden, de aanwezigen met een betoog over vertrouwen in democratie:

Luister naar alle inwoners

‘Democratie is een randvoorwaarde bij het ontwikkelen van beleid. Heb vertrouwen in je burgers, hoe divers ook van samenstelling. Luister naar alle inwoners, niet alleen naar gelijkgestemden. Die eigenwijze klier houdt je scherp en heb je nodig. De ontwikkeling van democratie door overheid en welzijnswerk is een organisch proces.

Dit vraagt om een open proces en niet een vaste en dichtgetimmerde structuur. Bovendien is het een wederkerig proces. Burgers en professionals zijn hierbij elkaars partners.

De gemeente Houten is trouwens een interessante casus om te kijken of de theorie die ik leuk achter mijn bureau heb bedacht ook echt klopt: Als het hier, met deze dialoog tussen organisaties, burgers en gemeente, al niet goed gaat moet ik misschien toch iets anders gaan bedenken. “

Met de woorden van Professor van Gunsteren nog vers in het geheugen wordt vervolgens in de vijf workshops uitgebreid gediscussieerd over de thema’s van de Wmo. Een impressie:

De wijk als uitgangspunt

- “We moeten nog sterker de wijk als uitgangspunt nemen en nog beter gaan samenwerken.”
- “Schotten tussen (afdelingen binnen) organisaties en binnen de gemeente moeten geslecht worden.”
- “De tijden zijn voorbij dat burgers veel vrije tijd in de wijk steken. Voor veel mensen is het een “ver van mijn bed”- show.”
- “Leer van de plekken waar het goed gaat.”
- “Sterkere wijkregie kan een motor voor ontwikkeling zijn. Niet alleen voor de stenen, maar zeker ook voor de mensen in de wijk.”

Bij het gezin achter de voordeur

- We moeten de zelfredzaamheid van ouders en hun kinderen versterken”
- Kies een positieve insteek, dan leg je makkelijker contact.”
- Nu is het voor professionals best een drempel om bij een gezin achter de voordeur te kijken. Die zou moeten worden geslecht. We moeten sterker inzetten op preventie”
- Preventie heeft ook een keerzijde. Je moet voorkomen dat mensen ten onrechte worden gestigmatiseerd!”
- Actie ondernemen moet in ieder geval wanneer de professional zorgen heeft over het kind.”

De volwaardige vrijwilliger

- “Professionals zien de vrijwilliger vaak niet voor vol aan.”
- “Taken voor vrijwilligers worden steeds complexer. Er moet meer worden geïnvesteerd in scholing.”
- “We moeten wel zorgen dat vrijwillige inzet laagdrempelig blijft.”
- “Er is een groot verschil tussen een mantelzorger en een vrijwilliger. Een mantelzorger kiest er niet voor om te zorgen, maar zorgt vanwege een persoonlijke relatie.”
- “Elke mantelzorger is anders. De behoeften voor ondersteuning verschillen dus ook sterk.”
- “Het is in ieder geval belangrijk dat de mantelzorger zelf kiest wat hij wil doen en dat de zorgverlening daarop wordt afgestemd.”

Sociale vaardigheden om mee te kunnen doen

- “Om mee te kunnen doen zijn sociale netwerken essentieel. Hoe kun je mensen daartoe stimuleren?”
- “Maak mensen bewust van wat er in hun buurt gebeurt.”
- “Niet iedereen is in staat om een netwerk op te bouwen, daarom zijn kleinschalige en zeer laagdrempelige projecten belangrijk.”

Voorzieningen in kaart

- “Op dit moment is bij de betrokken partijen, of het nu om professionals of vrijwilligers gaat, nog niet genoeg in beeld welke voorzieningen er zijn op het gebied van maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg of verslavingszorg.”
- “Preventie op al deze terreinen is erg belangrijk, maar hoe ver gaan we daarin?”
- “Er liggen kansen in het samenwerken op wijkniveau.”

Tot slot wordt de serieuze discussie door de Rotterdamse columniste Carrie gerelativeerd:

Houten... da’s potdommekes mooi!

“Ik kan daarom ook nog maar een ding tegen jullie zeggen. Dat je op zo’n mooie dag in workshops uiteen bent gegaan. En toch weer tot elkaar bent gekomen. Da’s mooi Houten. Da’s potdommekes mooi!”

Bijlage 6

De Wmo- raad
t.a.v. drs. W. Wissink, secretaris
Commandeursborch 22
3992 CD Houten

Datum	Uw kenmerk	Uw brief van 17 januari 2008	Ons kenmerk HT08.00988	Bijlagen
Onderwerp				
reactie op uw advies van 17 januari				

Geachte Wmo- raad,

Bij brief van 14 december 2007 hebben wij u om advies gevraagd over het concept 4- jarig Wmo- beleidskader. Zoals afgesproken heeft op 7 januari een overleg met u en wethouder Teeuwen plaatsgevonden waarin uw vragen over het beleidskader zijn besproken. Op 17 januari jl. hebben wij uw advies over het 4 –jarig concept- beleidskader Wmo ontvangen. Wij zijn zeer te spreken over uw gedegen voorbe- reiding en zorgvuldige formulering. Bovenal waarderen wij het feit dat u in uw advies een aantal principiële punten weet te verwoorden die ons ondersteunen in de integrale koers die wij als gemeente hebben ingezet.

In deze brief geven wij u een reactie op uw advies. Hierbij volgen wij de indeling zoals u die in uw advies hanteert.

Algemeen:

Wij zijn verheugd dat u grote waarde hecht aan de basisgedachte van de Wmo, namelijk dat de burger zelf verantwoordelijk is en dat ouders/verzorgers zelf ver- antwoordelijk zijn voor hun kinderen. Wij onderschrijven uw uitgangspunt van de eigen verantwoordelijkheid en hebben naar aanleiding van uw opmerking de tekst van het concept- beleidskader aangescherpt. Op het moment dat de burger het zelf niet aan kan zal de gemeente met het te voeren beleid bewerkstelligen dat de burger zijn eigen verantwoordelijkheid weer kan dragen.

Uiteraard zijn wij ook van mening dat ons besluit om het derde hoofddoel van de Wmo- visie van de gemeente Houten prioriteit te geven niet tot gevolg moet hebben dat de andere hoofddoelen hiermee naar de achtergrond verdwijnen. Dit besluit is genomen tegen de achtergrond dat de drie hoofddoelen binnen de Wmo zich in zeer verschillende stadia van ontwikkeling en besluitvorming bevinden. Het derde hoofd- doel bestaat voor een groot deel beleidsterreinen waar de gemeente vóór de invoer- ing van de Wmo geen rol in speelde. Dit hoofddoel bevindt zich daarom vergeleken met de andere doelen in een vroeg stadium van ontwikkeling. Het is onze intentie om de komende periode op dit hoofddoel een inhaalslag te maken. Dit laat onverlet dat onze aandacht ook zal blijven uitgaan naar hoofddoel 1 en 2.

Met betrekking tot uw opmerkingen over de op preventie gerichte activiteiten, de prestatie- indicatoren, het reserveren van extra middelen en uw andere opmerkingen over het budgettair kader van de Wmo nodigen wij u graag uit voor een gesprek zodat u uw opmerkingen toe kunt lichten en wij u van informatie kunnen voorzien. Hierover zal binnenkort contact met u opgenomen worden.

Prestatieveld 1:

Wij ondersteunen uw opmerking omtrent de mobiliteit van ouderen. Dit punt zal bij de nadere uitwerking van het beleidskader worden meegenomen. Over uw advies inzake het parkeerbeleid d.d. 15 november 2007 is op 18 december 2007 al overleg met u gevoerd. Het betreffende advies ligt ter inzage voor de gemeenteraad en een schriftelijke beantwoording is in voorbereiding.

Prestatieveld 2

Wij delen de extra aandacht die u vraagt met betrekking tot het knelpunt van de financiering van prestatieveld 2. Wij zullen daar waar mogelijk bij de VNG en de rijks-overheid aandacht vragen voor dit specifieke knelpunt. Ook op regionaal niveau wordt hier actie op ondernomen.

Prestatieveld 4

Wij delen uw zorg over de belasting van mantelzorgers in de gemeente Houten en de mogelijke gevolgen daarvan. Deze zorg is dan ook de directe aanleiding voor de in het beleidskader geformuleerde beleidsdoelen. In de perspectiefnota voor het jaar 2009 zullen wij een voorstel doen om de voor deze doelen benodigde extra middelen vrij te maken. Wij hopen met dat voorstel de door ons gestelde doelen te kunnen verwezenlijken.

Prestatieveld 6

De informatieverstrekking over de mogelijke keuzes zal voornamelijk plaatsvinden in het Wmo- loket. Zoals u weet wordt het Wmo- loket in een separaat traject vormgegeven. U wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over de voortgang daarvan en uw betrokkenheid daarin.

Wat betreft uw zorg over de handhaving van het kwaliteitsniveau van de hulp bij het huishouden kunnen wij u melden dat ons uitgangspunt de handhaving van dit kwaliteitsniveau is. Mede afhankelijk van de nu lopende evaluatie van de hulp bij het huishouden zal worden bekeken of het uitgangspunt aangepast zal worden.

Prestatieveld 7

Conform uw verzoek zijn ook de ex- gedetineerden die woonachtig zijn in Houten toegevoegd aan de doelgroep.

Zodra bekend is hoe de verdere planning van het 4- jarig beleidskader Wmo zal verlopen wordt u daarvan in kennis gesteld. Uiteraard zult u de komende periode ook bij de nadere uitwerking van dit beleidskader worden betrokken. Tot slot delen wij u mede dat uw advies onverkort ter kennisname aan de gemeenteraad zal worden verstrekt.

Als u nog vragen heeft kunt u contact met mevrouw J. Dijkman opnemen. Het directe toestelnummer is 167.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Houten
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n):

Bijlage 7 Oplegnotitie bij raadsvoorstel concept Wmo beleidskader 2008-2012

1. Inleiding

Voor u ligt het beleidskader voor de periode van 2008 tot 2012 (bijlage II) in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het beleidskader bevat de hoofdzaken van het gemeentelijke beleid over maatschappelijke ondersteuning. Met dit document voldoet de gemeente Houten aan de wettelijke verplichting om richting te geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen over maatschappelijke ondersteuning.

Het Wmo beleidskader bevat in ieder geval de gemeentelijke doelstellingen op de negen prestatievelden van de Wmo, de resultaten die de gemeente op deze prestatievelden wil bereiken.

De prestatievelden	
1	Leefbaarheid en sociale samenhang in dorpen, wijken en buurten. nieuwe doelgroepen
2	Opvoed- en opgroei ondersteuning: Elektronisch Kinddossier, Centrum Jeugd en Gezin;
3	Informatie, advies en cliëntenondersteuning
4	Vrijwilligers en mantelzorgondersteuning: de mantelzorgondersteuning;
5	Deelname aan het maatschappelijk leven;
6	Voorzieningen voor mensen met een beperking
7	Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en huiselijk geweld;
8	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg;
9	Verslavingszorg

In Houten is al heel veel beleid op de diverse prestatievelden ontwikkeld en er worden al veel acties verricht. Zoals al in het visiedocument is aangegeven, wordt voor prestatieveld 3 (het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning) een apart document opgesteld. Dit document wordt afzonderlijk in besluitvorming gebracht. De planning is dit voor de zomer 2008 aan de raad aan te bieden.

Het doel van de oplegnotitie is om een samenvatting op hoofdlijnen te geven van het beleidskader. Daarnaast bevat de notitie een afwegingskader (fasering, financiële consequenties) ten behoeve van de besluitvorming in de raad.

2. Proces

Ter voorbereiding op het Wmo beleidskader is in juni 2007 het visiedocument behandeld in de toenmalige commissie Samenleving. Aan de hand van 3 hoofd-doelen is in dit document de Houtense visie op de Wmo inhoudelijk uitgewerkt. Deze doelen zijn:

1. Hoofddoel 1: Houten is een leefbare stad met een grote sociale samenhang in de wijken en buurten. Het gaat hier vooral over het prestatieveld 1 van de Wmo: “het bevorderen van leefbaarheid en sociale samenhang op wijk- en buurtniveau”;

2. Hoofddoel 2: In Houten zijn de inwoners zelfredzaam en betrokken bij de lokale samenleving: ze nemen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid en ondersteunen elkaar onderling waar dat mogelijk is. Het gaat hier om prestatieveld 2 (“op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden”) en prestatieveld 4 (“het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers”) van de Wmo;
3. Hoofddoel 3: In Houten worden burgers die (tijdelijk) niet meer op eigen kracht kunnen meedoen of zich afgewend hebben van de maatschappij, ondersteund bij het (weer) op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Het gaat hier om de prestatievelden 2, 5, 6, 7, 8 en 9) van de Wmo. Bij de vaststelling van het visiedocument heeft de raad prioriteit gegeven aan hoofddoel 3.

In de zomer van 2007 is op basis van het visiedocument een inventarisatie gemaakt van het bestaande gemeentelijk beleid op maatschappelijke ondersteuning. Deze inventarisatie vormde het uitgangspunt voor een analyse per prestatieveld van de Wmo.

De analyses zijn, tijdens een werkconferentie in november 2007, besproken met de instellingen en organisaties die actief zijn op de verschillende prestatievelden. Naar aanleiding van deze conferentie zijn de analyses aangescherpt. Tijdens de conferentie bleek dat het belang van een integrale aanpak binnen de Wmo breed gedragen wordt. Voor deze integrale aanpak zijn vier aspecten nadrukkelijk benoemd: wijkgerichte aanpak, ketenregie in de zorg, de burger centraal, delen en toegankelijk maken van informatie en kennis. Dit alles vormt de basis voor het nu voorliggende Wmo beleidskader.

3. Kernthema’s

De gemeente is ervoor verantwoordelijk om de samenhang tussen de prestatievelden vorm te geven. Op basis van de analyse van de situatie in Houten en de werkconferentie met organisaties en instellingen van 15 november 2007, zijn vier thema’s naar voren gekomen die een integrale aanpak vergen. Die thema’s zijn:

- wijkgerichte aanpak
- ketenregie (in de zorg)
- burgerparticipatie
- kennis delen en toegankelijk maken.

Met het (integraal) organiseren van beleid op deze vier thema’s wordt tegelijkertijd gezorgd voor de benodigde samenhang tussen alle prestatievelden.

3.1. Wijkgerichte aanpak

In de afgelopen periode zijn tal van organisaties zich steeds meer gaan richten op de wijk. Deze wijkgerichte oriëntatie heeft ertoe geleid dat er in de wijken steeds meer verschillende initiatieven worden ontplooid. Het Netwerk de wijk voor elkaar is een bindende factor hierin, maar verbindt niet al deze initiatieven. Uit reacties van partners is op te maken dat er behoefte is aan meer regie en coördinatie op wijkniveau, om beter te zien wat zich in de wijk afspeelt en activiteiten beter aan elkaar te kunnen koppelen

In het kader van het Wmo beleid is versterking van de regie op wijkniveau, die zich niet alleen richt op de fysieke maar ook op de sociale leefwereld van de burger, een bijzonder kansrijke benadering.

3.2. Ketenregie (in de zorg)

Met de Wmo wordt zichtbaar dat er vele zorgketens zijn die naast elkaar opereren. De zorg voor de jeugd, de veiligheidsketen en de zorgketens rond overlast en huise-lijk geweld hebben veel relaties met elkaar, maar zijn onderling niet altijd goed ver-bonden. Dit kan leiden tot overlap in de dienstverlening, maar ook tot hiaten in de zorg. Daarnaast wordt geconstateerd dat de betrokken organisaties en instellingen soms maar een beperkt zicht hebben op de sociale kaart en de lokale problematiek. Velen hebben een puzzelstukje in handen, maar het zicht op de hele puzzel is (nog) niet compleet.

Op dit terrein wil de gemeente vanuit haar regierol resultaten vragen aan instellin-gen, om te komen tot een sluitende aanpak van op preventie gerichte ondersteuning binnen de driehoek jeugd – zorg - veiligheid.

3.3. Burgerparticipatie

In het Wmo beleid wordt de burger centraal gesteld.

Enerzijds betekent dit dat de gemeente uitgaat van de leefwereld van de burger bin-nen alle leefgebieden, anderzijds spreekt de gemeente de burger aan op individuele en collectieve verantwoordelijkheid gericht op zelfredzaamheid en participatie.

Het bevorderen van burgerparticipatie is voor de gemeente een primair belang in de Wmo. Hierbij gaat het om twee vormen van participatie:

- *Politieke participatie*; dat wil zeggen een bepaalde mate van betrokkenheid bij beleidsvorming en politieke besluitvorming

In dit kader zijn verschillende instrumenten te benoemen:

- *Wmo-raad*:
- *Burgerpanel*:
- *Overige*: afhankelijk van het onderwerp kunnen voor specifieke onderwerpen binnen de verschillende prestatievelden met gebruikmaking van de partici-patieladder specifieke werkvormen ontwikkeld worden.

- *Maatschappelijke participatie*; dat wil zeggen participatie binnen de verschillende leefgebieden van de burger (bijvoorbeeld werk, school, wijk, zorg, club, kerken etc.).

In dit kader zijn drie thema's te onderscheiden:

- *Van zelfredzaamheid tot betrokkenheid* (bijv. mantelzorg, vrijwilligerswerk)
- *Van autonomie tot bemoeizorg*

Het is van belang dat het debat over dit onderwerp gevoerd wordt in Houten. De gemeente wil het initiatief nemen om dit debat met burgers en organisaties tot stand te brengen. Dit debat zou erop gericht moeten zijn om consensus te verkrijgen over houding en werkwijze ten aanzien van bemoeizorg in brede zin (wie mag wanneer tot hoe ver achter de voordeur komen?).

Vooruitlopend hierop is het van belang om met de gemeenteraad hierover het gesprek aan te gaan.

- *Klanten- en cliëntenparticipatie*

3.4. Kennis delen en toegankelijk maken

De gemeente zal permanent zowel in- als extern haar informatiepositie op orde moeten hebben. Niet alleen de feiten en cijfers moeten bij de gemeente bekend zijn, maar ook wensen en behoeften. Er zal proactief informatie worden verzameld over kwetsbare groepen burgers. Dit gaat niet vanzelf, dit vergt de nodige inzet van de gemeente en haar partners.

4. Overlegstructuren

Om de regie te voeren op de integrale benadering in het speelveld met de maatschappelijke organisaties is het noodzakelijk de bestaande overlegstructuur door te ontwikkelen (zie bijlage 4).

In de voorgestane overlegstructuur met de maatschappelijke organisaties zijn drie niveaus van overleg te onderscheiden:

- *Strategisch*: Stedelijk georganiseerd over de volle breedte van de Wmo. Monitoren op doelen en resultaten. Opdrachtformulering
- *Regie*: Stedelijk niveau, coördinerende en beleidssignalerende rol
- *Uitvoerend*: - collectief = op wijkniveau signaleren van trends en doorverwijzen.
- individueel = casuïstiek

Deze onderverdeling van strategisch – regie – en uitvoerend overleg is geen blauw-druk, maar een analyse model dat in de praktijk samen met de betrokken partners op maat uitgewerkt moet worden. De werkbaarheid en effectiviteit staan daarbij voorop en differentiatie per deelonderwerp blijft uiteraard mogelijk.

5. Uitwerking prestatievelden

De prestatievelden worden in een apart hoofdstuk uitgewerkt . De uitwerking per prestatieveld vindt plaats aan de hand van de volgende onderdelen:

- algemene omschrijving
- de relatie met de hoofddoelen en kernbegrippen uit hoofdstuk 2.3. van het beleidskader
- een samenvatting van de stand van zaken per 2008
- een overzicht van de te bereiken beleidsdoelen en effectindicatoren
- een tabel met concrete te behalen resultaten over de periode 2008 tot 2012.

Voor een uitgebreidere analyse van de stand van zaken binnen de 9 prestatievelden wordt verwezen naar bijlage 3 van het beleidskader

6. Van beleidskader naar besluitvorming

Het beleidskader biedt inzicht in de stand van zaken op het brede terrein van de Wmo en de benodigde acties voor de komende 4 jaar. De veelheid van onderwerpen kan de indruk doen ontstaan dat het allemaal om nieuwe activiteiten gaat. In de meeste gevallen gaat het echter om het doorontwikkelen van bestaande activiteiten. Daarnaast gaat het op veel terreinen ook om het vormgeven van de nieuwe verant-wordelijkheid van de gemeente.

Om op een verantwoorde wijze te komen tot een herijking van het bestaande beleid en het op verantwoorde wijze vormgeven aan nieuwe ontwikkelingen is een inte-grale afweging noodzakelijk.

Hierbij staan voor de periode 2009-2010 de volgende uitgangspunten centraal:

- vooralsnog continuïteit in dienstverlening aan de burger,
- het mogelijk maken van ontwikkelingen om vorm te geven aan de nieuw eisen die de Wmo aan alle betrokkenen stelt (burgers, maatschappelijke partners en gemeente)
- de financiële beheersbaarheid.

Om dit te kunnen waarborgen wordt gekozen voor een vergelijkbare werkwijze als bij de invoering van de hulp bij het huishouden. Hierbij staan monitoring en evaluatie van inhoud en financiën centraal. Daarnaast is een fasering aangebracht om aan de herijking en het vormgeven van nieuwe ontwikkelingen op een verantwoorde wijze, samen met de maatschappelijke partners, uitvoering te geven. Deze fasering heeft naast de inhoud ook betrekking op de financiën. Bij de fasering is, op basis van een inschatting van de benodigde nieuwe middelen, gekeken naar de dekkingsmogelijkheden binnen bestaande budgetten van de Wmo. De fasering kent een 4-delung: In stand houden (tijdelijk), inventariseren, innoveren en borgen.

Ten behoeve van de afweging op haalbaarheid en wenselijkheid zijn de voorgestelde acties per prestatieveld, zowel financieel als ook wat betreft het implementatieproces, in hun samenhang bekeken.

In paragraaf 6 van deze oplegnotitie wordt aangegeven hoe, uitgaande van het voorgestelde budgettaire kader (hoofdstuk 4. beleidskader) en met inachtneming van de benodigde fasering, in de raad tot een afweging van de voorgestelde acties gekomen kan worden.

6.1. Budgettair kader

In het beleidskader staan de budgettaire uitgangspunten geformuleerd.

90% van de Wmo is bestaand beleid en zit in de begroting. Voor de 10% nieuw is een eerste verkenning gedaan naar de mogelijkheden om binnen bestaande budgetten ruimte te vinden, de risico's te benoemen en de vraag naar extra middelen in kaart te brengen.

Het totaal budgettaire kader van de Wmo voor bestaand beleid (inclusief de nieuwe taak hulp bij het huishouden en uitvoeringskosten) bedraagt circa € 10 miljoen.

Bestaand beleid binnen de uitkering Wmo van het Rijk

Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor de nieuwe taak van hulp bij het huishouden, enkele subsidies die uit de AWBZ zijn overgeheveld en een deel uitvoeringskosten. Voor 2007 waren deze middelen gebaseerd op het historisch budget 2005. Verder zijn deze budgetten tussentijds geïndiceerd en is door de motie Mosterd eveneens extra geld beschikbaar gekomen. Daarmee kwam het totaal beschikbare budget op c.a. € 1.950.000,- . Door de raad is gesteld dat het beschikbare budget begin 2007 (historisch € 1.750.000,-) volledig ingezet zou worden voor de hulp bij het huishouden. In 2008 wordt een evaluatie gehouden naar toereikendheid van het budget.

Ingaande 2008 is het objectieve verdeelmodel in werking getreden. De consequentie hiervan is dat het budget voor 2008 uitkomt op € 1.909.000,-. Het effect van de overgang naar het nieuwe objectieve verdeelmodel betekent een budgettair nadeel van circa € 1 per inwoner. Door de normering in het gemeentefonds komt het uiteindelijke budget 2008 op € 2.035.000, waarvan circa € 85.000 is ingezet als dekking voor de extra kosten voor de uitvoering van de hulp bij het huishouden.

Deze middelen zijn in de begroting 2008 gereserveerd, waarvan € 1.770.000 is gelabeld voor de hulp bij het huishouden.

Vooralsnog lijkt er voor de periode 2009-2010 ruimte te zitten in het bestaande budget. De ontwikkeling van het budget en de kosten blijven we nauwgezet monitoren. Daarnaast wordt in 2008 de uitvoering hulp bij het huishouden geëvalueerd. Dit geeft inzicht in de financiële omvang van deze taak.

Nieuw beleid binnen de Wmo niet (geheel) opgenomen in de gemeentebegroting

Naast de hulp bij het huishouden is er ook een aantal andere nieuwe taken naar de gemeente gekomen. Binnen de gemeentebegroting zijn slechts beperkte middelen beschikbaar om uitvoering te geven aan de nieuwe taken. Voor een deel krijgen we een beperkte tegemoetkoming in de kosten van het Rijk. Voor prestatieveld 2 komt er een doeluitkering en voor mantelzorgondersteuning komt er een bedrag binnen via de algemene uitkering. Voor 5, 7 t/m 9 komen geen extra middelen van het Rijk.

Via het beleidskader willen we in elk geval voor de eerste twee jaar (2009-2010) de geldstroom op deze onderdelen in beeld houden.

6.2. Inhoudelijke fasering

In het Wmo beleidskader is er voor uitvoering van nieuwe taken een fasering aangebracht. De fasering is gebaseerd op de fase waarin bepaalde ontwikkelingen zich bevinden. Op enkele prestatievelden zijn we als gemeente al langer bezig met ontwikkelingen (m.n. 1 en 2), op andere moeten de ontwikkelingen nog in beeld gebracht en in gang gezet worden.

Er is dan ook een 4-delung gemaakt:

1. In stand houden (tijdelijk)

Vooruitlopend op het beleidskader is de dienstverlening op een aantal nieuwe terreinen tijdelijk (2008) gesubsidieerd. Voorstel is dan ook om de dienstverlening in stand te houden tot nadere overweging over de inzet van deze activiteiten en middelen mogelijk is (handje helpen, vrijwillige thuiszorg, Boka, eetcafé, vrienden-dienst, Indigo etc.)

2. Inventariseren

Op een aantal nieuwe terreinen moeten in 2008 de bestaande activiteiten en benodigde ontwikkelingen in beeld gebracht worden om vervolgens in 2009 tot gerichte acties te komen. Ook moeten er keuzes gemaakt worden over vorm, inhoud en financiën zoals bij het Centrum voor Jeugd en Gezin.

3. Innoveren

Vervolgens kan de afweging meer, minder, anders op nieuw en bestaand beleid gemaakt worden (bijv. pilot de Buren, mantelzorg)

4 Borgen

Tenslotte gaat het om het opnemen van activiteiten in de reguliere beleidscyclus (bijv. doorontwikkelen welzijnsorganisaties).

6.3. Afwegingskader

Uitgaande van het budgettair kader en de inhoudelijke fasering leidt dat tot de volgende voorstellen.

2008

1. In stand houden

Nieuw

Voor 2008 zijn de genoemde subsidies, totaal circa. € 100.000,- vastgesteld. Deze worden gedekt uit de gereserveerde middelen Wmo.

Dit is op basis van de veronderstelling dat de huidige gereserveerde middelen Wmo ook in de jaren 2009 en 2010 toereikend zijn om deze subsidieverlening ook in deze jaren in stand te houden. Hiermee kan de huidige dienstverlening worden voortgezet. De afweging over meer, minder, anders, wordt tijdens deze periode gemaakt. Vooralsnog leidt dit niet tot de inzet van extra middelen.

Dit betekent concreet:	2009	2010
Subsidies doortrekken	€ 100.000,--	€ 100.000,--

2. Inventariseren

Met name op de prestatievelden waar de gemeente voor de Wmo geen verantwoordelijkheid had, is een impuls nodig op bestaande activiteiten en het ontwikkelen van interventiestrategieën (preventie, begeleiding en nazorg). Dit om te komen tot een voorzieningenniveau dat voor Houtense inwoners passend is. Hiervoor is het noodzakelijk om huidige en nieuwe taken, en activiteiten samen met de maatschappelijke partners in beeld te brengen.

3. Innoveren

Bestaand beleid (actieprogramma 2006-2010)

Niet alle ontwikkelingen/activiteiten zijn een direct gevolg van de komst van de Wmo. In het kader van het actieprogramma 2006 – 2010 zijn diverse ontwikkelingen in gang gezet. Hierbij gaat het m.n. om de bestending van het sociaal cultureel werk in Houten Zuid en de uitrol naar Houten Noord en verbreding van aanpak beheer en exploitatie De Vuurtoren naar andere wijken.

Voor het sociaal cultureel werk in Houten is in het actieprogramma een tijdelijke impulssubsidie opgenomen van € 100.000,-- in 2008 en van € 100.000,-- in 2009. Vervolgens wordt de subsidie in 2011 weer teruggebracht naar € 0,- Bij de begroting 2008 is er structureel een bedrag beschikbaar gesteld van € 50.000,-- voor activiteiten in Houten Noord. Bij de perspectiefnota 2009 zal een voorstel gedaan worden voor de instandhouding van de sociaal culturele activiteiten in Houten Zuid en de uitrol naar Noord.

In de perspectiefnota 2008 wordt aangegeven om in het kader van de beleids-taken-discussie het accommodatiebeleid te onderzoeken. Het is een aanvulling op het onderzoeksplan dat het college op grond van artikel 213a opstelt. Verbreding aanpak beheer en exploitatie wijkcentra maakt onderdeel uit van dit onderzoek. Het realiseren van en eventueel aanpassen van gebouwen komt aan de orde in de visie voorzieningen 2015

Nieuw beleid

Ontwikkeling van de mantelzorgondersteuning. Om aan de gestelde prioriteit aan ondersteuning mantelzorg invulling te kunnen geven is naar schatting minimaal een structureel bedrag van circa € 25.000,-- nodig ingaande 2009.

4. Borgen

Bestaand beleid

Het college heeft op grond van de nota sociale cohesie besluiten genomen over de verdere professionalisering van de welzijnsinstellingen. De huidige budgetten zijn onvoldoende om het gevraagde bestaande beleid uit te voeren. Ook dit onderwerp maakt deel uit van het, in de perspectiefnota 2008 aangegeven, onderzoek in het kader van de beleidstakendiscussie. Het is een aanvulling op het onderzoeksplan dat het college op grond van artikel 213a opstelt. De financiële consequenties hiervan worden in de perspectiefnota meegenomen.

2009

3. Innoveren

Op basis van de inventarisaties uit 2008, ontstaat in 2009 een overzicht welke interventies en voorzieningen op de verschillende prestatievelden nodig zijn. In het beleidskader is in de tabellen “Wat doen we ervoor?” per prestatieveld terug te vinden om welke concrete voorstellen het gaat. In algemene zin hebben de voorstellen betrekking op het bereiken van nieuwe doelgroepen binnen de prestatievelden 1 en 4., het ontwikkelen van een passend aanbod aan interventies op de “nieuwe” prestatievelden 2, 5 en 7 t/m 9 en de organisatie van ketenregie op deze terreinen. Bij deze interventies gaat om het ondersteunen van kwetsbare groepen en het versterken van hun zelfredzaamheid. Hiermee wordt op deze terreinen uitvoering gegeven aan het derde hoofddoel van het, reeds door de raad, vastgestelde visiedocument.

Concreet gaat het bijvoorbeeld om: activiteiten gericht op specifieke doelgroepen binnen de mantelzorgers en het vrijwilligerswerk, uitbreiding interventies opvoed- & opgroei-ondersteuning (licht pedagogische hulp), een passend aanbod algemene voorzieningen op het gebied van wonen, werken, zorg en welzijn (prestatieveld 5), preventieve en ondersteunende activiteiten op het gebied maatschappelijke opvang, OGGZ en genotmiddelen (prestatievelden 7 t/m 9).

Aangezien het hier voor het merendeel nieuwe activiteiten betreft, waar slechts beperkt extra middelen van het Rijk voor overkomen, zal de ontwikkeling van m.n. 2, 5, 7 t/m 9 extra inzet van gemeentelijke middelen vragen. Op basis van ervaringen met het inrichten van ketenregie en een voorlopige aanname van de noodzakelijke interventies is, ten behoeve van de perspectiefnota 2009, een schatting gemaakt van de benodigde extra middelen. Vanaf 2009 is een structureel (nieuw) budget van € 150.000,-- nodig en vanaf 2010 nog eens € 50.000,-- extra. Het bedrag van € 200.000,-- is gebaseerd op het totaal aan nieuwe voorstellen in de tabellen “Wat gaan we ervoor doen?” uit het beleidskader op genoemde terreinen. Uitgangspunt voor de schatting is geweest dat de voorstellen niet zozeer afzonderlijk per prestatieveld worden uitgewerkt, maar in hun onderlinge samenhang, zodat daarmee ook inderdieneffecten mogelijk zullen worden.

Risico

De genoemde extra middelen lijken vooralsnog toereikend om uitvoering te kunnen geven aan de beoogde acties op deze prestatievelden. Op grond van de inventarisaties en evaluaties zal echter pas een definitief beeld ontstaan.

Mocht blijken dat de geraamde bedragen niet toereikend zijn zal dit te zijner tijd (2010) terugkomen in de raad.

Risicoparagraaf

De financiële risico's rond het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en het Elektronische Kinddossier (EKD) zijn op dit moment nog niet goed in te schatten.

De gemeente ontvangt voor de periode 2008-2011 een brede doeluitkering Centra Jeugd en Gezin, zowel voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) als voor de Wmo. Dit budget loopt op van circa € 700.000,-- in 2008 tot bijna € 1.000.000,-- in 2011.

Op basis van de bestaande inzichten is al bekend dat de invoering van het EKD en de uitvoering van de JGZ een financieel risico met zich mee brengt. De VNG heeft daarnaast berekend dat de extra middelen die het Rijk voor de CJG. beschikbaar heeft gesteld slechts een tegemoetkoming in de kosten zijn. Bovendien zal de ontwikkeling van een CJG ook nog incidentele voorbereidings- en aanloopkosten met zich meebrengen.

In het reeds vastgestelde kader voor prestatieveld 2 is daarom voor de ontwikkeling van een CJG uitgegaan van een maximale inzet op het integreren van bestaande budgetten. De uiteindelijke aard en omvang van de benodigde gemeentelijke investering is afhankelijk van het ambitieniveau voor de realisatie van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Dit moet in een apart raadsbesluit nog nader bepaald worden.

De verwachting is dat dit tot een financieel nadeel leidt. Vooralsnog stellen wij dan ook voor dit in de risicoparagraaf op te nemen en u te informeren zodra daarover meer duidelijkheid is.

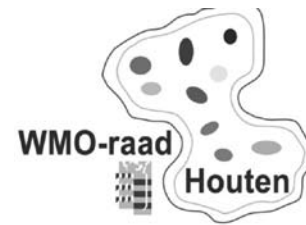
De uitvoering van de voornemens uit het beleidskader heeft effect op de gemeentelijke organisatie. Dit zowel werkinhoudelijk (integraal) als ook op de benodigde capaciteit. Deze beide aspecten zijn al onderwerp van onderzoek binnen de organisatie. De consequenties worden meegenomen bij de derde tranche (perspectiefnota 2009).

6.4 Samenvatting voorstellen uit het afwegingskader

1. Tijdelijk in stand houden nieuwe taken/dienstverlening uit het beschikbare budget van het Rijk voor de uitvoering Wmo. € 100.000,- voor 2009 en 2010
2. De omvang van het nadeel rond de invoering van CJG en EKD is nu nog niet in te schatten. Vooralsnog stellen wij voor dit in de risicoparagraaf op te nemen en u te informeren zodra daarover meer duidelijkheid is.
3. Ontwikkelingen uit het actieprogramma 2008-2010: in stand houden en verder uitrol sociaal cultureel werk naar Noord. Wordt apart meegenomen in de perspectiefnota 2009.
4. De verbreding van het beheer en exploitatieconcept van de Vuurtoren wordt nader uitgewerkt en meegenomen in het geplande accommodatieonderzoek.
5. Mantelzorgondersteuning heeft prioriteit waarvoor structureel € 25.000,- wordt opgenomen
6. Professionalisering welzijnsinstellingen wordt apart meegenomen in de perspectiefnota.
7. Voor de ontwikkeling van de ketenregie en het plegen van interventies op de nieuwe taken van de gemeente in de prestatievelden 2, 5, 7 t/m 9 in 2009 € 150.000,- en in 2010 € 200.000,- opnemen. Op grond van de inventarisatie en evaluaties kunnen er nieuwe voorstellen komen als deze ramingen niet toereikend blijken te zijn.

Bijlage 8

Wmo-Raad Houten
Postbus 30
3990DA Houten

Aan College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Houten
Postbus 30
3990 DA HOUTEN

Houten, 17 januari 2008

Onderwerp: advies m.b.t. 4-jarig conceptbeleidskader Wmo gebaseerd op versie
14 december 2007

Zeer Geacht College,

In deze brief brengen wij op uw verzoek advies uit over het Conceptbeleidskader Wmo voor de komende vier jaar, versie 14 december 2007. Het algemene oordeel van de Wmo-raad op het conceptbeleidskader Wmo is overwegend positief. We tekenen daarbij echter wel aan dat wij de gestelde doelen ambitieus vinden; het zou erg mooi zijn als ze allemaal gerealiseerd worden. We zien dit derhalve als een goede basis voor verdere ontwikkeling van het beleid van de Wmo, maar de gemeente verplicht zich hiermee ook tot een zorgvuldige invulling hiervan. Vanuit onze functie als Wmo-raad zullen we dit blijven toetsen.

Het Conceptbeleidskader is door de Wmo-raad ontvangen op 15-12-2007. Naar aanleiding van het concept heeft er een bijeenkomst plaats gevonden met beleidsmedewerkers en de wethouder op 7 januari. Voorafgaand aan die bijeenkomst zijn de vragen en onduidelijkheden van alle leden van de Wmo-raad m.b.t. de tekst van het concept gebundeld en ter beantwoording voorgelegd aan de medewerkers van de gemeente. Op 11 januari zijn de meeste punten beantwoord, en is toegezegd dat de tekst van het beleidskader op bepaalde punten aangepast zal worden. Onze vragen met de beantwoording door de gemeente, welke overigens nog niet volledig is, vindt u als bijlage bij deze brief. Mede op basis van de bijeenkomst en de reacties op de vragen heeft de Wmo-raad het onderstaande advies geformuleerd.

We zijn in hoofdlijnen overwegend positief, maar er zijn punten van zorg van die we ook aan de orde willen stellen. Wij maken hierbij een onderscheid tussen algemene aandachtspunten en aandachtspunten die betrekking hebben op een specifiek prestatieveld.

Algemeen

We vinden het een omissie dat de basisgedachte van de Wet op de maatschappelijke ondersteuning in het document ontbreekt, namelijk dat de burger zelf verantwoordelijk is. Het is voor de gemeente Houten blijkbaar nog lastig om het beginsel van een zorgzame overheid los te laten. Om die zelfde reden missen we in het jeugdbeleid de notie dat ouders/verzorgers verantwoordelijk zijn voor hun kinderen. Een tweede punt van algemene aard is dat wij begrijpen dat het college besloten heeft om het derde hoofddoel van de Wmo-visie van Houten prioriteit te geven, maar wij vinden het wel belangrijk dat de gemeente er zorg voor draagt dat de andere doelen niet op de achtergrond raken. Een derde punt van aandacht is dat wij de op preventie gerichte activiteiten onvoldoende belicht vinden. Ten vierde baart het ons zorgen dat de gemeente op dit moment geen extra middelen voor de Wmo heeft gereserveerd om de in het beleidskader voorgestelde activiteiten te financieren. Het vijfde punt van algemene aard betreft het feit dat de prestatie-indicatoren onvoldoende aansluiten bij de SMART-eis, met name op de aspecten meetbaarheid en tijdgebondenheid.

Na deze algemene punten willen wij nu per prestatieveld een aantal principiële zaken benoemen die wij in het concept beleidskader missen:

Prestatieveld 1

Hier staat onder “Hoe staan we ervoor?” dat de mobiliteit zowel binnen als naar buiten Houten een probleem vormt voor veel ouderen. Wij willen aantekenen dat dit mede veroorzaakt wordt door de invulling van het openbaar vervoer en dit wordt onvoldoende belicht. Verder kan ook het parkeerbeleid een beletsel zijn voor de mobiliteit. Wij refereren hierbij graag naar ons advies inzake het parkeerbeleid d.d. 15 november 2007.

Prestatieveld 2

Hier staat onder “Vraag en aanbod in de lokale zorg voor jeugd” dat de extra wettelijke taken een grote druk leggen op de bestaande middelen en voorzieningen voor jeugdzorg en dat die druk maar ten dele gecompenseerd zal worden door de overheid. Dit heeft alles te maken met de demografische samenstelling van de bevolking van Houten. Hier vragen wij extra aandacht voor. We dringen er bij de gemeente Houten op aan dat zij bij de VNG en de rijksoverheid aandacht vragen voor dit specifieke knelpunt.

Prestatieveld 3

Invulling en advisering volgen in een later stadium.

Prestatieveld 4

Hierin wordt onder “Hoe staan we ervoor?” gemeld dat een aantal demografische trends in Houten een negatief effect hebben op het potentiële aanbod van mantelzorgers. Dit impliceert een potentiële overbelasting van de beschikbare mantelzorgers. Niet alleen demografische trends dragen bij aan dit effect, maar ook de hoge kosten voor huisvesting in Houten dat leidt tot een situatie dat beide partners moeten deelnemen aan de arbeidsmarkt. Bovendien blijkt uit de notitie “Huiselijk geweld in Houten” (paragraaf 1.4) dat door overbelasting van mantelzorgers de zorg ook kan ontaarden in ontsparing van verleende zorg.

Verder is de aard en omvang van de groep mantelzorgers in Houten nog onvoldoende in kaart gebracht. Het is zaak dat er in Houten op korte termijn een goede signaleringsstructuur ontwikkeld wordt.

De beleidsdoelen voor vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn volgens ons erg ambitieus, maar er lijkt te weinig begroot om deze doelen te verwezenlijken. We dringen er op aan dat in de perspectiefnota, die nog zal volgen, voldoende aanvullende middelen worden vrijgemaakt op deze doelen te realiseren.

Prestatieveld 5

Geen opmerkingen behoudens de al eerder genoemde algemene punten.

Prestatieveld 6

Dit blijft een aandachtsgebied. Hierbij willen we in het bijzonder verwijzen naar de antwoorden op onze vragenlijst die als bijlage is toegevoegd.

Onder “Algemene voorziening versus individuele voorziening” staat dat de individuele keuzevrijheid van de burger het uitgangspunt dient te zijn in het beleid. Dit kan echter alleen gewaarborgd worden als de informatieverstrekking over de mogelijke keuzes volledig is.

Onder “Wat willen wij bereiken” wordt melding gemaakt dat het huidige kwaliteitsniveau de aankomende jaren gehandhaafd zal blijven, echter, een regel verder wordt gemeld dat het de vraag is of dit kwaliteitsniveau gehandhaafd kan worden. De Wmo-raad dringt aan op handhaving van het huidige kwaliteitsniveau.

Prestatieveld 7

Bij de omschrijving van de “Doelgroep” moeten ook de ex-gedetineerden die woonachtig zijn in Houten genoemd worden.

Prestatieveld 8 en 9

Geen opmerkingen behoudens de al eerder genoemde punten.

Budgettair kader Wmo

Voor een beeld van de beschikbare middelen voor uitvoering van het WMO beleidskader wordt verwezen naar de bijlage “Budgetten in het kader van de WMO”.

Omdat het hier gaat om totalen per prestatieveld bieden deze cijfers de Wmo-raad geen bruikbare informatie. Uit het Conceptbeleidskader en aanvullende informatie van de gemeente is gebleken, dat een verdere onderbouwing van deze cijfers op dit moment moeilijk te geven is. De inrichting van de begroting 2008 is nog niet volledig afgestemd op de prestatievelden van de Wmo. Het ontbreekt ons nu dus aan inzicht in de inzet van de middelen voor de Wmo. Wij vertrouwen erop, dat dit voor de begroting 2009 wel tot de mogelijkheden gaat behoren.

Het 4^e uitgangspunt vinden wij te absoluut gesteld. Wij adviseren daar de woorden ‘zo mogelijk’ toe te voegen.

In het 6^e en 7^e uitgangspunt wordt ingegaan op het karakter van de open-einde-regeling van een aantal voorzieningen. Wij gaan ervan uit dat extra benodigde middelen, ten gevolge van volume- en/of prijstoename, uit de algemene middelen beschikbaar zullen komen, zodat de voorzieningen in die situaties onverkort kunnen worden uitgevoerd.

Wij staan positief tegenover uitgangspunt 8, waarbij inkomsten voor de uitvoering van de Wmo in het gemeentefonds niet als zodanig worden geoormerkt.

Tot zover ons advies betreffende het Conceptbeleidskader Wmo versie 14 december 2007.

Indien er nog vragen zijn, wilt u zich dan wenden tot de secretaris van de Wmo-raad, mevr. W. Wissink.

We vertrouwen er op dat dit advies in goede orde door de gemeenteraad ontvangen wordt. Wij wensen u wijsheid bij het te nemen besluit.

Met vriendelijke groeten,
namens de Wmo-raad

Drs. M.C.H. van Didden-Joore, voorzitter

Drs. W. Wissink (e.v. Terhaard), secretaris

Bijlagen: Bijlage 2 bij verslag van 7 januari 2007

